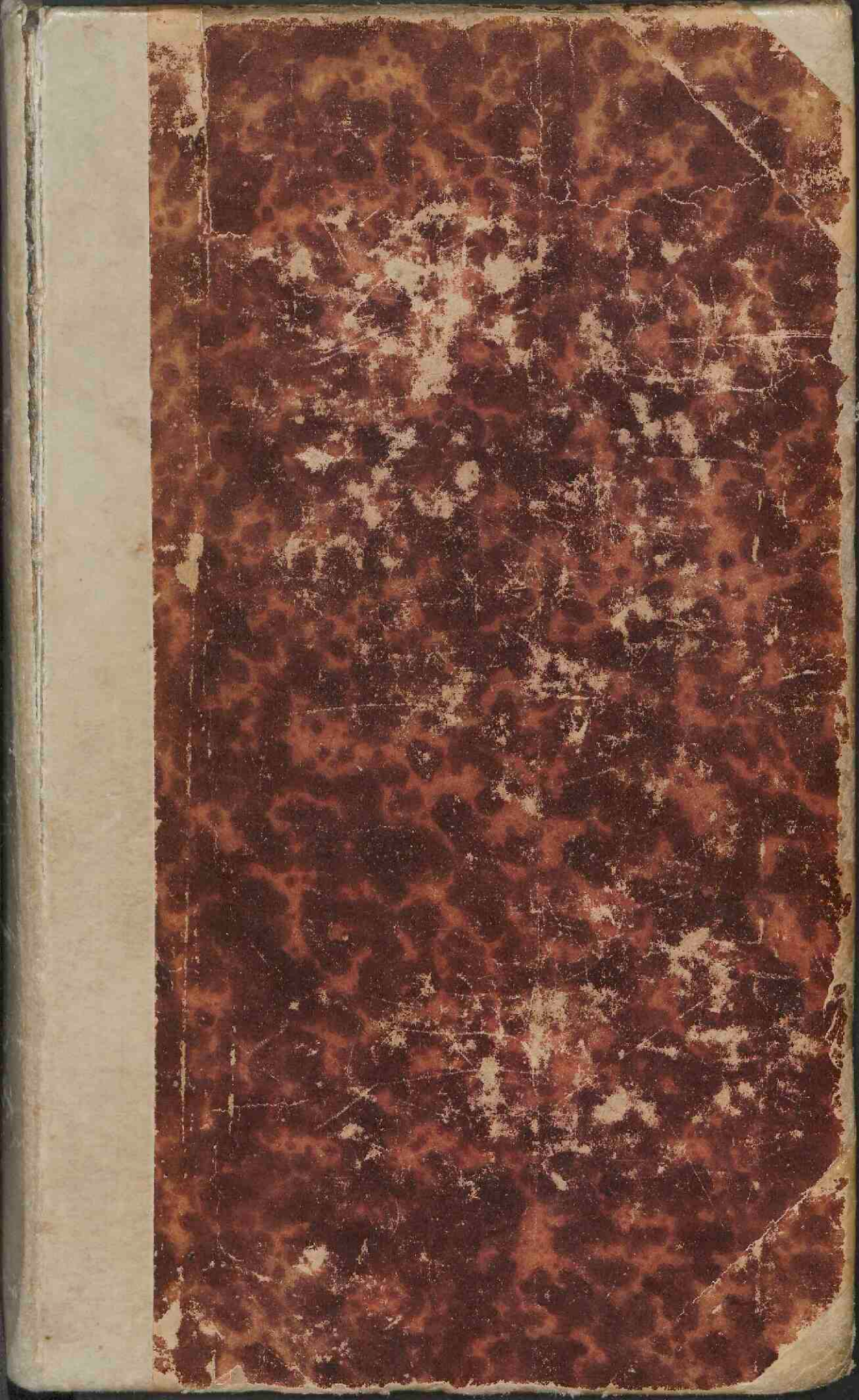

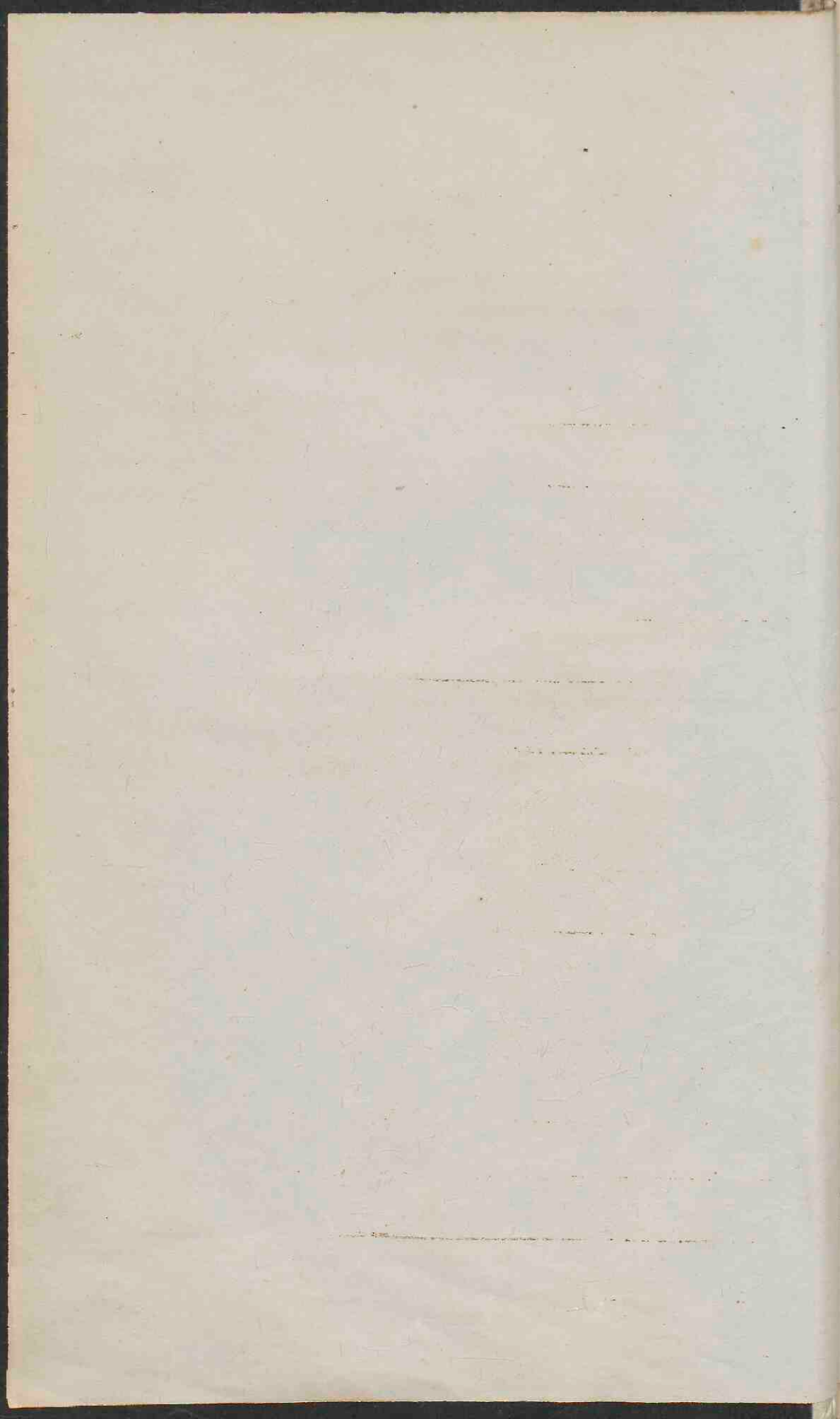
Eenige opmerkingen over de verzekering tegen de gevaren der zee, volgens het Nederlandsch Wetboek van Koophandel

<https://hdl.handle.net/1874/295834>

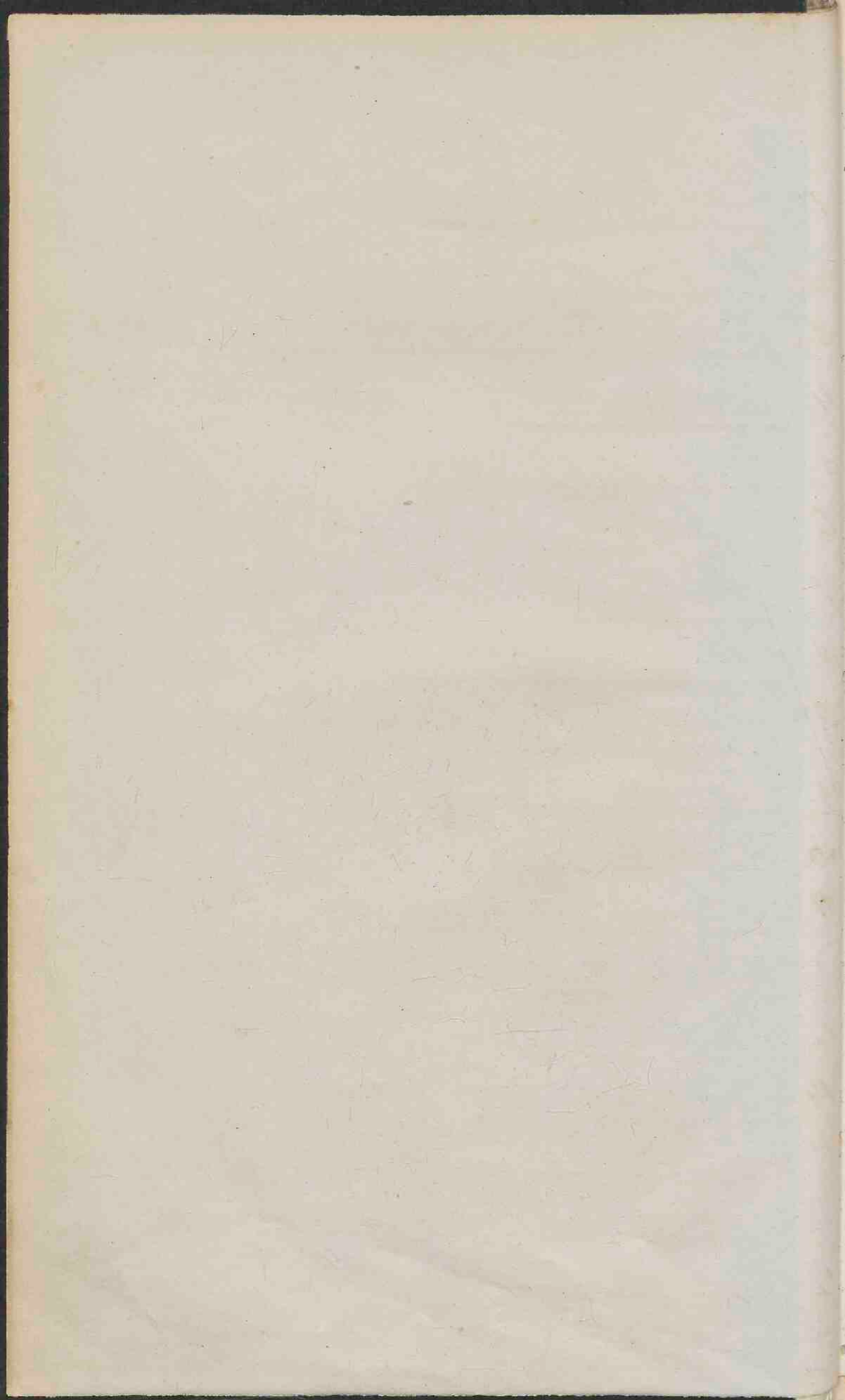

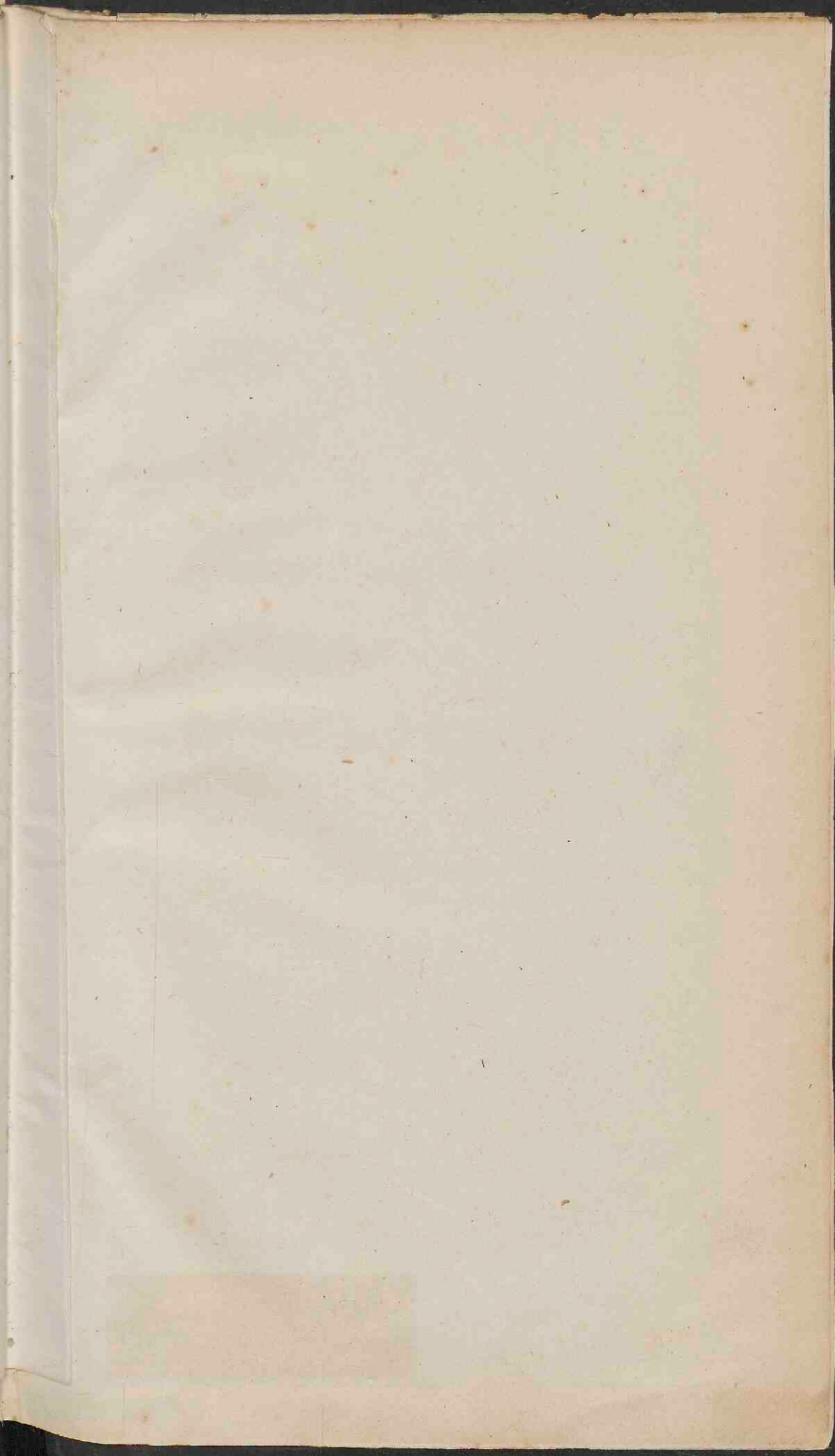
Misc. doctr.
Qu. n° 192

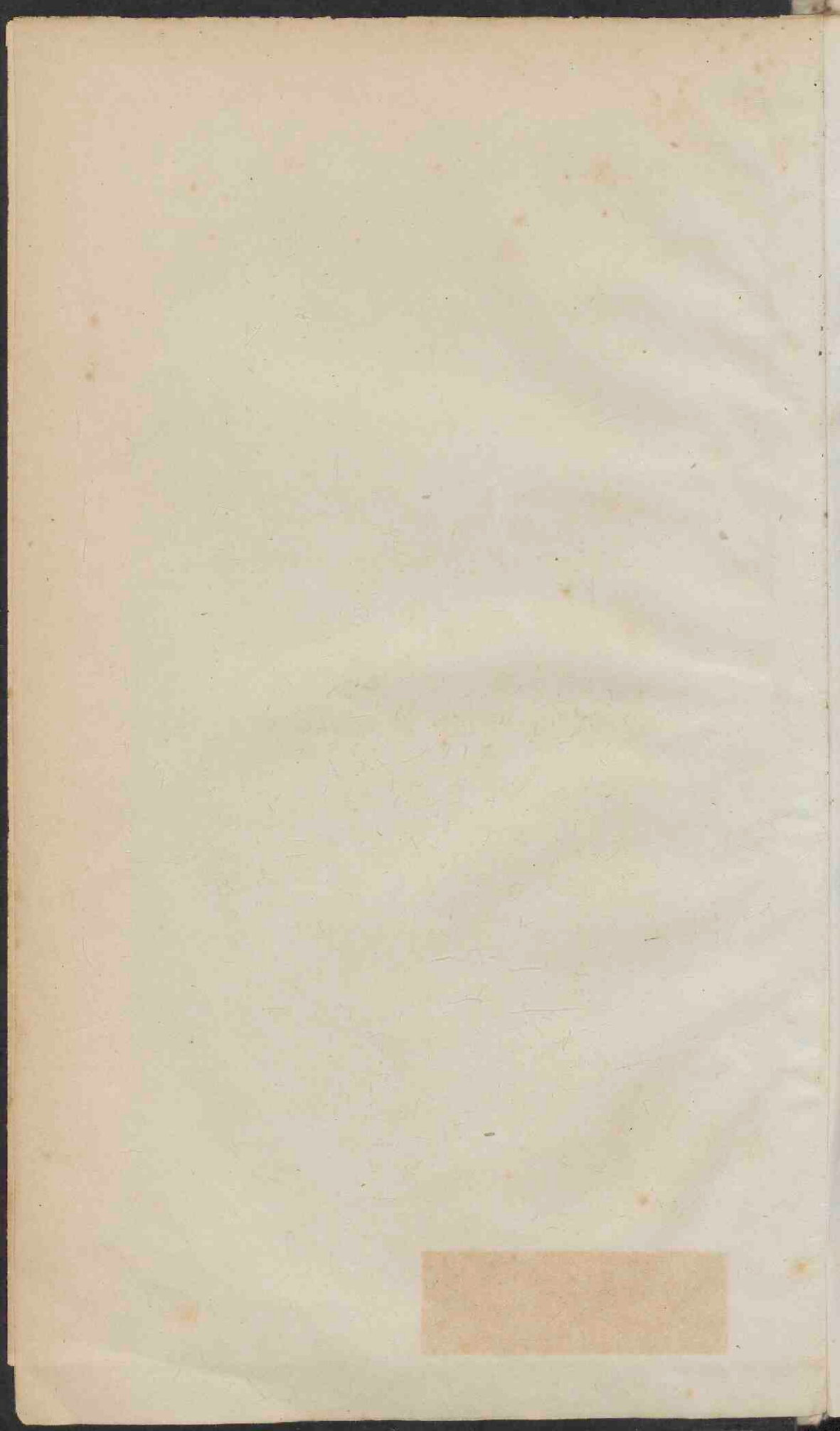
1. Schokker, C. J. Verzekering tegen de gevaren der Zee.
2. Arents, T. J. W. Enige opmerkingen over het Rom. regt.
3. Spengler, J. A. De Ned. O. I. bezittingen onder het bestuur van v.d. Capellen.
4. Wibbitts, J. E. Herder als theoloog.
5. Bruyn, W. de. Over voeding in koortsen.
6. Merkus, P. Guil. N. De admin. rei pecu. Nivariae Batavae usque ad a. 1810. (Schets van het beheer der alg. geldmiddelen in Nederl. Land tot het jaar 1810.)

- 1 Weinse, A. J. van. Theses jur.
- 2 Kuiper, A. H. " Chir
- 3 Hoeven, P. Templeman van der. Theses Obstetr.
- 4 Westhoff, F. R. Theses Chir
- 5 Tienhoven, G. P. van. " "
- 6 Wicherlink, G. " jur.
- 7 Doncan, A. " Chir.
- 8 Bogaert, E. A. P. v. d. " "
- 8^x Bol, A. J. M. A. " jur.
9. Abbema, A. J. " "
- 10 Beelaerts, P. M. " "
- 11 Riemsdyk, A. W. van. " "
- 12 Kütke, F. P. " Obstetr.
- 12 Kütke F. P. " Chirurg.
- 14 Crommelin, M. " jur.
15. Spiegel H. J. M. L. Druvelaer van de. Thes.
- 16 Buren, M. H. F. H. van. Theses jur.
17. Hart, R. T. Theses. Obstetr.
18. Baerle, H. G. C. van. " "

1862-1863

II

KEENIGE OPMERKINGEN

OVER DE

VERZEKERING TEGEN DE GEVAREN DER ZEE.

LE TION OPMERKINGEN

1777

VERKLEINING TEGEN DE GEVAAR DER ZAK

RIJKSUNIVERSITEIT UTRECHT

0374 5977

EENIGE OPMERKINGEN

OVER DE

VERZEKERING TEGEN DE GEVAREN DER ZEE,

volgens het Nederlandsch Wetboek van Koophandel.

AKADEMISCH PROEFSCHRIFT,

TER VERKRIJGING VAN DEN GRAAD VAN

DOCTOR IN HET ROMEINSCH EN HEDENDAAGSCH REGT,

AAN DE HOOGESCHOOL TE UTRECHT,

OP GEZAG VAN DEN RECTOR MAGNIFICUS

Dr. G. J. LONCQ C.Jz.,

MET TOESTEMMING VAN DEN ACADEMISCHEN SENAAAT

EN

VOLGENS BESLUIT DER REGTSCELEERDE FACULTEIT,

IN HET OPENBAAR TE VERDEDIGEN

DOOR

CORNELIS JOHANNES SCHOKKER,

GEBOREN TE AMSTERDAM,

OP VRIJDAG, DEN 27 FEBRUARIJ 1863, TE 1 UUR.

AMSTERDAM.

P. B. VAN WANING BOLT.

1863.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

1912

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

AAN

MIJNE DIERBARE OUDERS

WORDT DIT

PROEFSCHRIFT

ALS BLIJK VAN

LIEFDE EN DANKBAARHEID

OPGEDRAGEN.

1844

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION

1009 5TH AVENUE

NEW YORK

V O O R R E D E.

Geboren en opgevoed in eene stad, wier voornaamste bronnen van bestaan de Koophandel en de Scheepvaart uitmaken; aan de studie der Regtsgeleerdheid in haren geheel en omvang, en zoodra mij zulks mogelijk was aan die van het Handels- en Zeeregt in het bijzonder, mijn' tijd gewijd hebbende: was het voor mij geen moeilijke keus, welk gedeelte der Regtsgeleerdheid ik in dit Proefschrift zou behandelen.

Koos ik daartoe een niet onbelangrijk gedeelte van het Zeeregt, de verzekering tegen de gevaren der zee: zeer lang bleef ik in het onzekere tot welke zaken mij te bepalen, daar verschillende hoogst gewigtige onderwerpen der zeeassurantie elkander steeds den voorrang bleven betwisten.

De moeilijkheden tusschen deze eene keus te doen; de uitgebreidheid van de zeeassurantie in het algemeen: spoorden mij aan, mij niet tot een speciaal gedeelte der verzekering tegen de gevaren der zee te beperken, maar eenige opmerkingen daarover mede te deelen.

Wanneer ik, aan de grens mijner akademische studiën gekomen, mijne blikken op de afgelegde loopbaan terug wend;

wanneer ik van het einde tot den aanvang die overzie: kan ik niet anders dan met innig genoegen denken aan hen, wier hulp mij in staat gesteld heeft die grens te bereiken.

Wie anders komt mij hierbij het eerst voor den geest dan Gij, Dr. P. EPKEMA, die den grondslag hebt gelegd waarop ik verder moest voortbouwen; die door Uwe uitstekende en grondige kennis der oude talen mij bekend hebt gemaakt met die geschriften, welke nu nog te regt als modellen worden aangemerkt, en waarvan de studie, ten gevolge van de bouwstoffen bij U verzameld, nog steeds tot mijne aangenaamste bezigheden behoort? Wie anders dan Gij, die én door Uw onderwijs, én door den gemeenzamen omgang met hen, die aan Uwe zorg zijn toevertrouwd, mij den moeilijken weg hebt gemakkelijk gemaakt?

Ontvang mijn hartelijken dank voor Uwe uitmuntende lessen, voor de vele blijken van genegenheid, die ik van U mogt ondervinden.

Gedurende mijne propaedeutische studiën viel mij het voorrecht ten deel het onderwijs te genieten van hen, aan wier leiding ik veel verschuldigd ben; aan U allen, die gedurende dien tijd iets hebt toegebracht om mij voor eene hoogere spheer voor te bereiden, betuig ik mijn innigen dank.

Door U, Hoogleraren in de Regtswetenschappen aan het AMSTERDAMSCH E ATHENAEUM, werd voor mij de tempel van THEMIS ontsloten; door U werden mij de vittae om het hoofd gewonden!

Nimmer zullen uit mijne herinnering kunnen worden weggeschikt de jaren waarin Gij, Hooggeleerde Heer M. DES AMORIE VAN DER HOEVEN, mij door Uwe uitgebreide kennis tot in de kleinste bijzonderheden van het Romeinsche regt hebt doen doordringen; steeds zal ik met genoegen terugzien op de dagen waarin Gij mij, door Uwe uitstekende lessen en heldere voordragten over de Pandekten en historia iuris, liefde voor het Romeinsche regt hebt weten in te boezemen en bij mij den lust hebt opgewekt om, hoewel ook andere gedeel-

ten der Regtsgeleerdheid hunne offers éischten, steeds verder daarin door te dringen.

Vergun mij U hiervoor, zoo ook voor de welwillendheid waarmede Gij mij met Uwen raad hebt bijgestaan, toen ik U het schema voor dit Proefschrift mogt mededeelen, in 't openbaar mijn' dank toe te brengen.

Ook aan U, Hooggeleerde Heer JHR. MR. J. DE BOSCH KEMPER, ben ik zeer veel verschuldigd.

Hoogst aangename uren heb ik in Uw bijzijn mogen doorbrengen, toen ik door U met de U eigene enthousiasme opmerkzaam werd gemaakt op al wat waar, goed en schoon is. Het is algemeen bekend met hoeveel ijver de moeilijke taak, die op Uwe schouders was geladen, door U werd volbragt; met welk eene liefde ook buiten de Collegie-kamer aan Uwe studenten ruime gelegenheid werd gegeven U te hoogachten en zich van Uwe bereidwilligheid te bedienen. De tijd waarin wij U tot onzen leidsman hadden moge voorbij zijn; de dagen waarin ik door U in verscheidene vakken der Regtsgeleerdheid werd binnen geleid mogen tot het verledene behooren: de gedachte aan U, de herinnering aan de uren waarin ik Uw voortreffelijk onderwijs mogt genieten zullen immer in mijn dankbaar gemoed gegrift blijven.

Ook Gij, Hooggeleerde T. M. C. ASSER, hebt aanspraak op mijne erkentelijkheid. Toen ik met het schrijven van dit Proefschrift bijna gereed was, aanvaardde Gij het Hoogleeraarsambt in het Hedendaagsch Regt aan ons ATHENAEUM. Menige teregtwijzing, menige opmerking mogt ik van U ontvangen, waarvoor ik U steeds dankbaar blijf.

Het is ook aan U, mijn hooggeschatte Promotor I. A. FRUIN, dat het voor mij eene behoefte is woorden van dank toe te brengen voor de zeer vele bewijzen van genegenheid, die ik van U in den laatsten tijd mogt ondervinden. Worden van hartelijken dank voor de bereidwilligheid waarmede Gij mij, hoewel tijdsomstandigheden U elders riepen, de behulpzame hand hebt gereikt; voor de bereidvaardig-

heid waarmede Gij Uwen boekenschat voor mij hebt opengesteld; voor de humaniteit waarmede Gij mij, bij het vervaardigen van dit Proefschrift, met raad hebt bijgestaan. Niets zal mij aangenamer zijn, dan wanneer Gij nog lang mij Uwe toegenegenheid wilt schenken.

Gij eindelijk, mijne Medestudenten, met wie ik aangename dagen heb gesleten, met wie ik naar één doel heb gestreefd, vaart allen wel!

Ik hoop, dat de band, die ons tot nog toe verbond, door den tijd niet worde verbroken, en het ons nog zeer lang vergund moge zijn „dextrae iungere dextram.” —

I N H O U D.

INLEIDING. Blz. 1.

EERSTE AFDEELING. Van eenige voorwerpen der
verzekering tegen de gevaren der zee

§ 1. Het voorwerp der zeeassurantie in het al-
gemeen. " 18.

§ 2. Het casco en de kiel van het schip met al
het toebehooren. " 22.

§ 3. De op bodemerij geschoten penningen en de
premie. " 26.

§ 4. De ingeladen goederen. " 31.

§ 5. Verwacht wordende winst. " 38.

TWEEDE AFDEELING. De polis van zeeassurantie.

§ 1. Begrip. " 52.

§ 2. Vereischten. " 67.

BIJLAGEN. " 104.

Les chances de la navigation entravaient le commerce maritime, lorsque le système des assurances parut; il consulta les saisons, il porta ses regards sur la mer, il interrogea ce terrible élément, il en pressentit les orages, il en épia la politique, il reconnut les ports et les côtes des Deux-Mondes; il soumit tout à des calculs savants, à des théories approximatives, et il dit au commerçant habile, au navigateur intrépide: Certes, il y a des désastres sur lesquels l'humanité ne peut que gémir, mais quant à votre fortune, allez, franchissez les mers, déployez votre activité, votre industrie; je me charge de vos risques. Alors, s'il est permis de le dire avec l'orateur du gouvernement en présentant la loi sur les assurances maritimes, les quatre parties du monde se sont rapprochées.

LAGÉT DE PODIO.

I N L E I D I N G.

Onder de handelsovereenkomsten bekleedt de verzekering niet de geringste plaats. Men kan haar zelfs aan het hoofd van alle handelscontracten stellen; want, behalve dat zij niet alleen aan kooplieden maar ook aan niet handeldrijvende personen eigen is, hetgeen met verscheidene handelsovereenkomsten het geval niet is, er wordt van geene overeenkomst meer gebruik gemaakt dan van de verzekering. Er mogen dagelijks verschillende soorten van overeenkomsten gesloten worden: het gebruik van een of meer van deze moge veelvuldiger zijn dan dat van andere: de meeste beperken zich, naar haren aard, tot eene bepaalde klasse van personen. Het gebruik van sommige handelsovereenkomsten, vooral die de zeevaart betreffen, moge veelvuldig zijn: op de beurzen onzer handelssteden mogen er jaarlijks of dagelijks een aantal worden gesloten: de meesten der contractanten zijn kooplieden.

Met de verzekering echter is het anders gelegen; want deze behoort niet tot die contracten, welke in het Wetboek van Koophandel hunne plaats hebben gevonden, omdat zij uitsluitend aan de kooplieden eigen zijn, maar tot die, welke daarin zijn opgenomen, omdat zij bij den handel het meest voorkomen, en daardoor zijn ontstaan en gevormd. Er zijn vele personen, die sommige overeenkomsten van het burgerlijk-

of handelsregt nooit hebben aangegaan: waar echter is hij, die niet zijne bezittingen tegen brand of andere ongevallen verzekerd heeft; die niet met de assurantie kennis heeft moeten maken, ten einde zich voor schade te vrijwaren?

De wording en ontwikkeling dezer overeenkomst nagaande, vinden wij haar het eerst gebruikt als middel om zich te waarborgen tegen de vernielende kracht der zee, waartegen de schepen, waaraan men zijne bezittingen moest toevertrouwen, niet altijd bestand waren of voortdurend bestand konden zijn, en, naar mate de scheepvaart zich uitbreidt, zien wij deze overeenkomst zich meer en meer ontwikkelen en in gebruik komen. De andere soorten van verzekering zijn veel later ontstaan, zoo als wij gelegenheid zullen hebben op te merken, doch hebben zich allengs ook ontwikkeld, en zijn thans waardig nevens haar gerangschikt te worden.

Het is alleen de eerste en voornaamste soort, die tegen de gevaren der zee, welke een onderwerp dezer verhandeling zal uitmaken, of liever, waaromtrent wij eenige bijzonderheden zullen meêdeelen, daar de uitgebreidheid van het onderwerp niet toelaat haar te dezer plaatse in haren geheelen omvang te behandelen.

Toen het West-Romeinsche rijk ineen was gestort, en de natiën, die een deel daarvan uitmaakten, zich niet langer door Romeinsche praetors en quaestors wilden laten berooven, en hunne schatten niet naar Rome wilden zien voeren, om paleizen voor keizers, villas voor Romeinsche aanzienlijken, amphitheatres en baden voor het volk te bouwen, maar zich tot zelfstandige staten hadden gevormd, besteedden zij de opbrengst van hun land en hunne nijverheid tot eigen welvaart en ontwikkeling, en legden er zich op toe deze schatten door den koophandel met andere te vermeerderen. Dat vooral de koophandel, in den meest ruimen zin, den materiëlen rijkdom der natiën vergroot, en dat het vervoer over zee meer dan dat te lande geschikt is om den handel te bevorderen, blijkt ons uit den bloei

en de welvaart, die de steden, aan de Middellandsche zee gelegen, reeds in vroegen tijd, en die van ons land in lateren tijd genoten. De zee, hoewel de begunstigster van den koophandel, kan echter hem, die zijne bezittingen aan haar toevertrouwt, met geheelen ondergang treffen; want „welke buitengewone vorderingen het menschelijk vernuft, „op den steeds zoo moeilijken weg van kunsten en wetenschappen, gemaakt hebbe; welke belangrijke en nuttige ontdekkingen het gevolg van onafgebroken oefening „en onderzoek mogen geweest zijn; ja welke gewigtige „uitvindingen wij, vooral in onze dagen, tot stand hebben zien brengen, en op eene verwonderingswaardige en „vaardige wijze verschillende zaken verrigten, welke wij nog „weinige jaren geleden, ons verbeeldden tot het gebied der „onmogelijkheid te behooren; zoo is het echter dat schrandere vernuft, ja dat uitstekend *genie*, hoe uitgebreid in zijn „omvang, hoe vermogend in zijne werking, tot heden nog „niet gelukt, de woedende baren der zee te kunnen temmen, „de winden en orkanen te beteugelen, de vlammen op één „wenk uit te blussen, of schepen en goederen buiten hunne „magt in veiligheid te brengen, evenmin als die uit zoo „sterke bouwstoffen zamen te stellen, dat zij deze verwoestingen kunnen trotseren ¹.” Was het wonder dat de koopman, zijne onmagt om de natuurkrachten te bezweren gevoelende, zich in een harnas stak, of zich met een pantser omgaf, ten einde niet haar slagtoffer te worden? De verzekering tegen de gevaren der zee diende hem als zoodanig; zij deed den hinderpaal, die den koophandel in den weg stond, verdwijnen. Haar voordeel is hierin gelegen, dat zij, door de gevaren, die op één persoon drukken en tot diens verderf kunnen

¹ W. VAN HOUTEN, de Koophandel, bevattende eene volledige beschrijving der verschillende zaken, welke daarop betrekking hebben, Amsterdam, 1839, blz. 386.

leiden, onder meerderen te verdeelen, en door de verliezen niet noemenswaardig te doen worden, wanneer zeer velen die met elkander dragen, den ondernemingsgeest en den handel bevordert.

Men moet echter de zaken van verschillende zijden beschouwen; tegenover deze voordeelen staan nadeelen. Is het doel der verzekering tegen de gevaren der zee om door de aanmoediging der handelsondernemingen de welvaart der volken te bevorderen, zij kan eene tegenovergestelde uitkomst opleveren, wanneer dit doel uit het oog wordt verloren; wanneer hij, die zijne goederen aan de gevaren der zee moet toevertrouwen, niet in haar een middel ziet om zich voor schade te vrijwaren, maar om, door zucht naar winst aangespoord, uit eene onzekere gebeurtenis voordeel te verkrijgen; wanneer de waarborg, dien zij verschaft, ten gevolge heeft, dat de zorg voor het bewaren der verzekerde zaak uit het oog wordt verloren, of wanneer hij, die in een ander geval alle pogingen zou aanwenden om elk onheil te voorkomen, daarvan nu de directe of indirecte oorzaak wordt. Verre van dan den handel te bevorderen, strekt zij veeleer om de handelsondernemingen te doen mislukken, om den een' ten koste van den anderen te verrijken, en om de rampen, die de zee aan den rijkdom der natiën toebrengt, te vermenigvuldigen en zwaarder te maken. Door haar te misbruiken wordt even zoo veel nadeel aan de maatschappij toegebracht als zij, goed gebruikt, voordeel aanbrengt. Maar hoe vele de nadeelen ook mogen zijn, zij worden echter verre door de voordeelen overtroffen; getuige het dagelijksch en veelvuldig gebruik, dat van de verzekering gemaakt wordt, de hooge trap van ontwikkeling waarop zij in den laatsten tijd en vooral in onze dagen is gekomen, en de omstandigheid dat zij bij alle handeldrijvende volken bekend is.

Even als bij alle andere handelscontracten, ontbreekt het ook bij de verzekering tegen zeegevaar, niet aan hen, die meenen dat zij den Romeinen niet geheel onbekend was, en

dat reeds bij hunne schrijvers sporen van deze overeenkomst voorkomen. Hiertoe beroepen zij ¹ zich op twee plaatsen van LIVIUS ², één van SUETONIUS ³, en op een' brief van CICERO aan CANINIUS SALLUSTIUS, proquaestor te Laodicea ⁴.

Dat deze plaatsen, benevens eenige uit het Corpus iuris ⁵, waarin bij koop, lastgeving, bewaargeving of huur, hij, die het gevaar dragen moet, bedingt, dat de ander het overneemt, niet kunnen bewijzen, dat de Romeinen de verzekering als eene zelfstandige overeenkomst gekend hebben, is reeds door anderen aangetoond ⁶.

Of de beroemde Rhodische Zeewet, de lex Rhodia, die tot aan den ondergang van het West-Romeinsche rijk onder al de steden aan de Middellandsche zee gelegen als algemeen zee-regt heeft gegolden, bepalingen over verzekering bevatte, is onbekend, daar zij nooit tot ons is gekomen: de apocryphe overblijfselen, die wij bezitten, bewaren hieromtrent het stilzwijgen.

Wij mogen dus veilig aannemen, dat de overeenkomst van

¹ Men vergelijke o. a.: LOCENNIUS, de iure maritimo, Lib. II, Cap. 5, § 2 (p. 979 van den Scriptorum de iure nautico et maritimo fasciculus, met eene praefatio van HEINECCIUS, Halae Magdeburgicae, 1740); MALYNES, lex mercatoria, edit. 3^a, p. 105 (deze kent de uitvinding der verzekering aan keizer CLAUDIUS toe); ÉMÉRIGON, traité des assurances et des contrats à la grosse, conféré et mis en rapport avec le nouveau code de commerce et la jurisprudence par P. S. BOULAY-PATY, Rennes et Paris, 1827, préf., p. IV; PUFFENDORF, Natur- en Volkenregt, V, c. 9; enz.

² LIVI hist., Lib. XXIII, c. 49; Lib. XXV, c. 3.

³ Vita CLAUDII, Cap. 18.

⁴ Cic. ad fam., Lib. II, epist. 17.

⁵ L. 1 D., de peric. et comm. rei vendit. (XVIII, 6); L. 39 D., mandati (XVII, 1); L. 1, § 35 D., depositi (XVI, 3); L. 13, § 5 D., loc. cond. (XIX, 2); L. 7, § 15 D., de pactis (II, 14); L. 1 C., depositi (IV, 34); L. 1 C., de commodato (IV, 23).

⁶ Men vergelijke KURICKE, diatriben de adsecurationibus, p. 829 van den fasciculus HEINECCI; Mr. G. J. A. FABER, aantekeningen op den negenden titel van het eerste boek van het Wetboek van Koophandel, Leyden en Amsterdam, 1848, blz. 3.

verzekering den Romeinen zoo niet geheel, ten minste zoo goed als onbekend was ¹. Zij hadden daaraan ook minder behoefte; en wel om de volgende redenen. Zij hadden hun *nauticum foenus* of *pecunia traiectitia*, eene zeeregtelijke handelsovereenkomst, overeenstemmende met de *συγγρη ναντικη* der Atheners en het *contrat á la grosse aventure* van het Zuiden, doch tot een ander einde, namelijk als middel om zijn geld op hooger interest te plaatsen dan de wet toestond, aangezien het foenus nauticum de centesima usura mogt te boven gaan; ook was hunne oorlogsvloot toereikende om de handelsvloot te beschermen, en vertrouwden de zeevarenden, bij ongunstig weder, zich niet aan de zee toe of verwijderden zich niet ver van de kusten. De eer der uitvinding van het assurantiecontract kan derhalve evenmin aan de Romeinen toegerekend worden, als die van den wissel ² en andere instituten van het handelsregt; de bestanddeelen daarvan waren in het Romeinsche regt wel aanwezig, doch bij deze ruwe beginselen is het gebleven ³.

¹ A. C. HOLTJUS, voordrachten over handels- en zeeregt, uitgegeven door B. J. L. DE GREER VAN JUTFAAS, Utrecht, 1861, D. III, blz. 5; STYPMAN, ius maritimum, Pars IV, Cap. VII, § 4 (fasciculus HEINECCI, p. 438), „veteribus incognitus”, § 6, „parum aut nihil de eo veteres Icti sciverunt”; ÉMÉRIGON, préf., p. III, „le contrat d'assurance (du moins tel qu'on l'entend aujourd'hui) n'était pas en usage parmi eux”; WILHELM BENECKE'S System des See-Assekuranz- und Bodmerci-Wesens, vollständig und zeitgemäsz umgearbeitet von VINCENT KOLTE, Hamburg, 1851, 2 Band., I, p. 3, „Begnügen wir uns also mit der Einstimmigkeit die überall darüber zu herrschen scheint, dasz die Alten diesen Contract gar nicht kannten, wenn sie auch... ganz vertraut mit der Natur des Bodmerci-Wesens gewesen sind”.

Bij het te zamen stellen dezer verhandeling heb ik mij van bovengenoemde uitgave van WILHELM BENECKE'S System bediend, waarnaar ook in het vervolg zal verwezen worden.

² J. E. VELTMAN, endossement van wisselbrieven, Amsterdam, 1861, blz. 2.

³ Men vergelijke Mr. T. M. C. ASSER, Handelsregt en Handelsbedrijf. Inwijdingsrede, uitgesproken bij de aanvaarding van het hoogleeraarsambt in het hedendaagsche regt aan het Athenaeum illustre te Amsterdam, op 20 Oct. 1862, blz. 9 en volg.

Wij moeten derhalve, ten einde den oorsprong der verzekering op te sporen, andere bronnen nagaan, en onderzoeken welke van deze de oudste sporen van dit contract bevatten.

In de Wisbuysche zeeregtten, aldus genoemd naar de stad Wisbuy ¹, voorheen het algemeene zeerecht van de geheele Oostzee, waarvan men niet met zekerheid kan nagaan wanneer zij ontstaan zijn, doch waarvan de tijd algemeen vóór de 13^e eeuw gesteld wordt, komt verzekering niet voor, hoewel men ² zeer ten onregte gemeend heeft haar in art. 67 aan te treffen ³; bodemerij vindt men hier in de artikelen 13 en 40. Ook komt zij, evenmin als de bodemerij, voor in de Rôles d'Oleron, de wetgeving van de Atlantische zee, te zamen gesteld omstreeks het midden der 12^e eeuw, op de grondslagen der Rhodische zeewet. Hetzelfde moet gezegd worden van het Consolato del mare, eene verzameling van oude costumen en zeeordonnantien, van verschillenden oorsprong (waarschijnlijk te zamen gesteld op bevel van de oude vorsten van Arragon ⁴), en tusschen de 12^e en 13^e eeuw door bijna alle zeevarende natiën, vooral door die aan de Middellandsche zee, als algemeen zeerecht gehuldigd, tevens den grondslag uitmakende der nieuwere zeeregtten. De Guidon de la mer, eene verzameling van gewoonteregten, zamengesteld te Rouen in de

¹ Wisbuy of Wisby, voorheen de handelskoningin van het Noorden, thans nog door hare zeevaart van eenige vermaardheid, is gelegen op het Zweedsche eiland Gothland, in de Baltische zee, ten oosten van de provincie Gothland; zij heeft thans 9000 inwoners, die zich op handel, scheepvaart, linnenvervaardiging, bereiding van tabak en bearbeiding van marmer toeleggen. De dikke muren der in verval geraakte huizen, die uit marmer en anderen gchouwen steen bestaan, getuigen nog van de vorige grootheid der stad (Woordenboek van zamenleving in voce *Wisby*).

² ÉMÉRIGON, préf., p. XI.

³ Men vergelyke J. VAN HALL, dissertatio de magistro navis, pars prior, Amstelodami, 1822, p. 43; Mr. G. J. A. FABER, blz. 7, 8; HOLTJUS, D. III, blz. 5.

⁴ H. GROTIUS, de iure B. ac P., Lib. III, Cap. I, § 5 (in alleg. n° 3).

laatste helft der 16e eeuw, handelt over verzekering, en bewijst, dat dit contract te dier tijde reeds een' hoogen trap van ontwikkeling had bereikt, en zich niet alleen beperkte tot de gevaren der zee, maar zich reeds had uitgestrekt tot de gevaren, waaraan goederen, welke te lande worden vervoerd, onderhevig zijn. De Guidon kan men dan ook als eene der oudste bronnen voor ons contract aanmerken.

Wij moeten echter verder opklimmen en ons wenden tot de oudste Ordonnantiën, die bepalingen omtrent de verzekering inhouden. De voornaamste daarvan zijn de volgende: de ordonnantiën van PHILIPS II, en wel die van 1563 en van 1570, van welke de eerste ¹ een' titel van verzekering bevat, en de tweede ², geheel daaraan gewijd, tot leiddraad heeft gediend bij het zamenstellen van den Guidon; de Ordonnantie van Karel V van 28 Januarij 1549, op 't faict van der zeevacrdt ³, eenige artikelen over assurantie bevattende; die van 27 Januarij 1523 en 15 Junij 1526 ⁴, 2 formulieren van polissen behelzende; eene wet van Venetië van 2 Julij 1468, over de procedure in assurantiezaken ⁵; de Ordonnantiën van Barcelona van 1435 ⁶ en de latere tot 1484, verbiedende verzekering onder den vorm eener weddenschap, en de statuten van Genua sedert 1414. Uit deze Ordannantiën blijkt, dat verzekering in de 15^e eeuw reeds zeer in gebruik, en het begrip daarvan zeer ontwikkeld was, en dit heeft welligt PÖHL ⁷ en de meeste schrijvers doen beweren, dat de 15^e eeuw deze overeenkomst deed geboren wor-

¹ Te vinden achter de Wisbuijsche zeeregten, uitgegeven te Amsterdam, 1699, blz. 50.

² Gr. Plakkaatboek, D. I, blz. 828.

³ Gr. Plakkaatboek, D. IV, blz. 1224.

⁴ PARDESSUS, T. IV, p. 602.

⁵ PARDESSUS, T. V, p. 65.

⁶ Vermeld in het werk van den zeer geleerden Spaanschen oudheidskenner DON ANTONIO DE CAPMANY, *Memorias historicas sobre la marina etc. de Barcelons*, T. II, p. 387.

⁷ *Darstellung des gemeinen Deutschen Handelsrechts*, Hamburg, 1828, p. 9.

den. PARDESSUS echter is van een ander gevoelen, en komt tot het besluit, dat de verzekering reeds in de 14^e eeuw te Pisa en Florence bekend, doch nog te weinig ontwikkeld was om een onderwerp van wetgeving uit te maken ¹.

De vermelding van de chronyke van Vlacnderen, dat er reeds in het jaar 1310 in de stad Brugge eene kamer van assurantie zou bestaan hebben, waaruit men heeft opgemaakt, dat in ons vaderland het assurantiecontract het eerst zou ontstaan zijn ², wordt niet zoo algemeen aangenomen, en het bestaan dezer kamer door velen in twijfel getrokken ³: ook was de kronijkschrijver geen tijdgenoot, en noch in de archieven der stad Brugge, noch in eenige publicatie wordt iets gevonden, dat het bestaan dezer kamer bewijst. Hierop kan men zich derhalve niet beroepen, evenmin als op den brief van den Graaf van Holland van 23 Julij 1326 ⁴.

De oudste sporen van verzekering vindt men in de geschriften van twee Florentijnsche schrijvers, PEGOLLOTTI, die in 1330, en UZZANO, die in 1400, in hunne werken hiervan melding maken ⁵, iets wat voor een vroeger gebruik pleit. Uit dit alles kan men derhalve opmaken, dat de verzekering reeds in de 14^e eeuw in gebruik, en in de 15^e tot groote ontwikkeling gekomen was ⁶.

¹ PARDESSUS, T. IV, p. 567.

² J. VAN HALL, diss. de magistro navis, pars I, p. 43 vgg.: „sed fuit anno 1310 Brugis publica auctoritate constituta societas, quae merces, quae sive maritimo, sive alio subessent periculo, pro certo praemio, suo periculo esse inberet, additis etiam legibus, quas mercatores iique, qui *assecuratores* dicebantur, observarent. Cum vero diu haec societas Brugensis exstiterit, antequam ullam apud alias gentes huius contractus mentionem fieri videmus, inre meritoque, nostris regionibus laudem vindicare videmur inventi.”

³ M. PÖHL, p. 10; PARDESSUS, T. II, p. 370, T. IV, p. 567; HOLTIUS, III, blz. 5, 6.

⁴ V. MIERIS, Groot Charterboek, D. II, p. 393.

⁵ BENECKE, I, p. 6.

⁶ HOLTIUS, III, blz. 6.

Is de juiste tijd, waarin de verzekering tegen de gevaren der zee is ontstaan, niet te bepalen, nog minder kan met juistheid worden opgegeven, wie de uitvinders daarvan geweest zijn, of in welk land zij haren oorsprong heeft genomen. Algemeen wordt aan de Joden, ten tijde dat zij uit Lombardije verdreven en zich grootendeels in Engeland hadden gevestigd, de eer dezer uitvinding toegekend, en beweerd, dat zij de verzekering het eerst hebben aangewend om de aanzienlijke schatten, die zij in hun vorig verblijf hadden achter gelaten, veilig naar hunne nieuwe woonplaats over te voeren ¹, even als ook velen hen voor de uitvinders van den wissel houden ². Op beide hypothesen is ten volle het gezegde van LEMONNIER ³ van toepassing: „l'une et l'autre opinion, *destituées de preuves sérieuses*, n'attestent réellement qu'une chose: c'est l'incontestable supériorité commerciale que le peuple hébreu, grâce à sa position exceptionnelle, a gardée si longtemps sur les nations chrétiennes.”

Wat het land betreft, waarin de verzekering het eerst zou ontstaan zijn, hieromtrent bestaan verschillende gevoelens. CAPMANY ⁴ en anderen hebben Spanje, en wel Barcelona, als zoodanig opgegeven, doch de statuten dezer stad zijn niet de oudste. Thans is de algemeene meening, dat aan de Italianen, in wier land ook de wissel en zoovele andere instituten van het handelsregt zijn ontstaan, de eer toekomt ook met de verzekering tegen de gevaren der zee het eerst bekend te zijn geweest: hunne be- rigten toch zijn de oudste, en de thans nog in gebruik zijnde kunsttermen: *Assecurare, Polizza, Ristorno, Sinistro, Riscossa*, pleiten voor hen ⁵.

Zeer aannemelijk komt ons het gevoelen voor van hen,

¹ BENECKE, I, p. 5, 6.

² Men vergelijke over deze meening J. E. VELTMAN, t. a. p., blz. 3.

³ CHARLES LEMONNIER, *Commentaire sur les principales polices d'assurance maritime usitées en France*, Paris, 1843, préf., p. XI.

⁴ T. I, p. 25.

⁵ HOLTJUS, III, blz. 7.

die meenen, dat de pogingen om het decreet te ontduiken van GREGORIUS IX, in 1237 uitgevaardigd, waarbij bodemerij werd verboden door den geldschieder gelijk te stellen met hem die geld op interessen leent, aanleiding hebben gegeven tot het ontstaan der verzekering, even als het verbod van het *ius canonicum* om geld op interessen ter leen te geven den wissel deed ontstaan. — Dit decreet van dezen inhoud: „*naviganti vel eunti ad nundinas certam mutuans pecuniae quantitatem, pro eo quod suscepit in se periculum, recepturus aliquid ultra sortem, usurarius est censendus*”¹, bragt den handel een aanmerkelijk nadeel toe, daar het bodemerijcontract juist de handelsondernemingen begunstigde. Geen wonder derhalve, dat de vindingrijke geest van den koopman, die nog tegenwoordig voortgaat nieuwe middelen te scheppen om zijne operatiën te begunstigen, er op bedacht was dit verbod te ontduiken. Hij begon de overeenkomst van bodemerij te analyseren, en verkreeg als resultaat, dat zij bestond uit twee verschillende overeenkomsten: de eene, waarbij de geldschieder aan den geldopnemer eene som gelds gaf, herkende hij als een zuiver *mutuum*: de andere, waarbij de eerste voor eene zekere door den geldopnemer te betalene som aannam het gevaar te dragen, dat, volgens de beginselen van het *mutuum*, voor rekening van den *accipiens* zou zijn, noemde hij *susceptio periculi*. Eenmaal deze onderscheiding gemaakt hebbende, was het hem niet zeer moeilijk het kerkelijk verbod met de behoeften van den koophandel in overeenstemming te brengen. Om dit doel te bereiken, toetste men elke der beide uit bovengemelde analyse verkregene uitkomsten aan de wet, en bevond, dat het *mutuum*, het eene deel van de bodemerij, geoorloofd was, aangezien het geschiedde zonder interessen, of, volgens de uitdrukking der regtsgeleerden van dien tijd, „*mera caritate*”, en dat de tweede overeenkomst, aan te gaan na het tot stand brengen der eerste, waarbij tegen betaling van eene

¹ Dec. 19, tit. de usuris.

zekere som de opnemer tegenover den geldschieder zou ontslagen zijn van alle risico, waarvoor hij volgens het gemeene recht aansprakelijk is, niet minder geoorloofd was dan de eerste. Men had deze beide overeenkomsten nu slechts van elkander onafhankelijk te beschouwen, en de eene na de ander te sluiten, om de bodemerij te bevrijden van den ban, waarmede gemeld decreet haar had getroffen. Deze pogingen deden van zelfs een nieuw denkbeeld ontstaan, namelijk, om de gevaren, waaraan de scheepvaart schip of lading blootstelt, direct tot het onderwerp van eene speciale overeenkomst te maken. Men begreep namelijk, dat ook een derde, vreemd aan de eerste overkomst, de risico, waarmede de geldschieder door middel van eene som gelds zich na het sluiten van het mutuum en onafhankelijk daarvan belastte, onder dezelfde voorwaarden op zich kon nemen. De eene partij, die belang had bij de zaak aan gevaar blootgesteld, verbond zich alsdan om eene zekere som te betalen, *periculi pretium* genoemd, de andere om de eerste schadeloos te stellen voor het verlies of de schade, die het voorwerp ten gevolge van zeeëvenementen zou kunnen lijden, en alzoo was men ongemerkt tot eene nieuwe overeenkomst gekomen ¹.

Men heeft ook het beginsel van verzekering willen vinden in eene overeenkomst *Agermanament* genaamd, ² vermeld in het Consulaat van de zee, waarbij men zich verbond om de schade of het verlies, welke schip of lading door de fortuinen van de zee zouden kunnen ondervinden, gezamenlijk te dragen. Dat hierin de grondslagen voor eene mutuële verzekering worden gevonden, zooals Pardessus meent, is niet te ontkennen, doch overigens komt de andere meening omtrent

¹ Zoo wordt de zaak ook ontwikkeld door ALPHONSUS VILAGUT, in een werk verschenen te Venetië in 1589, onder den titel van: *Tractatus de usuris circa contractum mutui, pignorationis, assecurationis etc., divisus in quaestiones triginta quinque*. Zoo ook STRACCHA (*tract. de assecurationibus*, gl. 15, No. 2): „*traicetitia pecunia instar cuius assecuratio inventa est.*”

² PARDESSUS, T. II, p. 369.

het ontstaan van ons contract ons meer aannemelijk voor. — Bestaat er, behalve bovengenoemde chronijk van Vlaanderen, geene reden om de overeenkomst van verzekering voor een voortbrengsel van ons land te houden, zeker is het, dat de Hollanders zeer veel tot hare ontwikkeling hebben toegebracht; getuige o. a. de omstandigheid, dat in ons land, en wel te Amsterdam, reeds vroeg de meeste verzekeringen werden gesloten, daar de aldaar gevestigde assuradeurs voor solider werden gehouden bij het uitbetalen van schaden en avariën, en lagere premien vorderden dan die van andere landen ¹. Voeg hierbij, dat men nog niet zeer lang geleden te Hamburg Hollandsche polissen gebruikte ², ja zelfs, dat in vroegeren tijd „de polissen van een groot gedeelte van „Europa, namelijk van Duitschland en de staten van het „Noorden, op Hollandsche leest werden geschoeid en Hollandsche formulen bevatteden, waarvan de sporen nog heden „ten dage zichtbaar zijn ³.” Daar men in Italië de verzekering tot eene weddenschap trachtte te maken, kon zij, hoewel aldaar ontstaan, echter in dit land niet tot de ontwikkeling komen, waartoe zij b. v. in Spanje kwam. Hier beschouwde men haar uit een ander oogpunt; de Ordonnantiën van Barcelona verboden elke verzekering onder den vorm eener weddenschap, en hare bepalingen toonen aan, dat alleen het zich vrijwaren voor schade het doel der verzekering mag zijn. Van hier ging zij naar Frankrijk en het tegenwoordige België, alwaar zij zich vooral te Antwerpen ontwikkelde, welke stad reeds ten tijde van KAREL V zóó door zeevaart beroemd was, dat hare costumen aan andere natiën bij het

¹ „On ne doit attribuer cette confiance de toutes les nations qu'à la probité des assureurs d'Amsterdam, et qu'à leur promptitude à régler et à payer les pertes et les avaries” zeggen de schrijvers van den Dictionnaire universel de commerce etc., Bruxelles, 1837.

² HOLTJUS, III, blz. 7.

³ MR. G. J. A. FABER, blz. 16, 17.

sluiten van assurantien tot leiddraad verstrekten. Van daar naar ons land, vooral naar Amsterdam, alwaar reeds in 1598 eene Ordonnantie of keur op het stuk van assurantie werd uitgevaardigd, die tot rigtsnoer diende voor de in dit jaar aldaar opgerigte kamer van assurantie, eerst uit drie, daarna uit vier assurantiemecsters bestaande, en naar Middelburg, welke stad in het jaar 1600 insgelijks eene assurantie-verordening¹ uitvaardigde; verder naar Duitschland, voornamelijk naar Hamburg, en vandaar naar de overige Hanze-steden².

Wat de andere staten van Europa betreft, ook deze waren vroeg met de verzekering bekend. Volgens MALYNES³ waren in Engeland de eersten, die zich met het assurantiewezen bezig hielden, Lombardische huizen, van welke er zich reeds vroeg zeer vele in Londen hadden gevestigd, en uit het statuut in 1601 door koningin ELISABETH uitgevaardigd blijkt, dat men te dier tijde reeds lang, of, zooals daarin staat uitgedrukt, „from times immemorial”, met de verzekering bekend was.

In Denemarken werd in 1683 de bestaande wetgeving met eene assurantiewet vermeerderd; Pruisen verkreeg in 1727 een zeeregt met assurantie verordeningen; Hamburg publiceerde in 1731 de algemeen bekende Assekuranz-und Havarie-Ordnung; terwijl Rusland in 1781 door CATHARINA II met een Reglement op de koopvaardij werd begiftigd, waarvan het 10^e Hoofdstuk de verzekering bevat.

Hoewel verzekering tegen de gevaren der zee bij alle volken het eerst bekend werd, en de schrijvers en wetgevers nog niet zeer lang geleden alleen haar eene behandeling waardig keurden, zoo wendde men toch na verloop van tijd, aangespoord door de vele voordeelen, die zij opleverde, de verzekering ook aan bij landgevaar.

¹ Geplaatst achter de Wisbuysche Zeeregten.

² STYPMAN, *ius maritimum*, pars IV, Cap. VII, § 9-16 (fasc. Hein., p. 433).

³ *Lex mercatoria*, p. 105.

Onder de rampen, die de bezittingen kunnen treffen en het gedurende jaren bijeenverzamelde kapitaal in zeer korten tijd der vernieling ter prooi geven, zijn er twee, die vooral veel onheil aanbrengen; de rampen, welke veroorzaakt worden door water en vuur. De vernielende kracht van het eerste element had men door de verzekering in dier voege onschadelijk gemaakt, dat het aan hem, die zijn kapitaal er aan moest toevertrouwen, geen nadeel meer kon toebrengen; toen men eenmaal zóó ver was, bleef men niet stilstaan; de verzekering tegen de gevaren van brand volgde. Deze, zegt men, zou ontstaan zijn in het jaar 1609, toen aan graaf ANTHON GUNTHER VAN OLDENBURG het voorstel werd gedaan de huizen zijner onderdanen tegen 1 0/0 der waarde voor brand te verzekeren ¹, en is vooral ontwikkeld door het oprigten van compagniën, zoo als te Londen in 1684 de friendly Society Fire Office, weldra gevolgd door vele anderen, als the Sun, the Phenix, the British, enz. In Frankrijk werd zij eerst in de 18^e eeuw ingevoerd, in navolging van Engeland ²; in ons land werden in het begin van de 17^e eeuw zoodanige verzekeringscompagniën opgerigt.

Levensverzekering was reeds in de 16^e eeuw bekend, doch door de meeste wetgevingen, o. a. de Ordonnantie van PHILIPS van 1570 (art. 32), het plakkaat van Amsterdam over de assurantie van 1673 (art. 24) ³, de Ordonnantien van Rotterdam van 1604 (art. 10) ⁴ en Middelburg van 1600 (art. 2), den Guidon de la mer (art. 5, Chap. 16), de Ordonnance de la marine van 1681 (Lib III, tit 6, art. 10), verboden ⁵, ingevolge eene verkeerde toepassing van den regel „corpus liberum aestimationem non recipit,” of zoo als de

¹ BECKMAN, Beyträge zur Geschichte der Erfindungen, blz. 219.

² TROPLONG, Contrats aléatoires, p. 239.

³ Geplaatst achter de Wisbuysche zeeregten.

⁴ Geplaatst achter de Wisbuysche zeeregten.

⁵ Men vergelijke tévens HUGO DE GROOT, inleidjinge tot de Hollandsche rechtsgelcertheijt, III, 24, § 4.

Guidon zich uitdrukt, als aanleiding gevende tot eene „infinité d'abus et de tromperies.” Eerst in de 17e eeuw werd zij meer algemeen. In geen land zijn de levensverzekeringen tot grooter ontwikkeling gekomen dan in Engeland; aldaar werd onder de regering van koningin ANNA, in 1706, de eerste levensverzekeringcompagnie opgericht, de Amicable Society, weldra gevolgd door meerdere, waaronder de Equitable Society onder George II. In Frankrijk kwam zij eerst in 1787 in gebruik.

Verzekering tegen de gevaren der slavernij en die tegen de gevaren van het vervoer te lande was reeds in gebruik ten tijde van den Guidon.

De oudste wettelijke bepalingen, die in ons land ¹ over de verzekering tegen de gevaren der zee bekend zijn, is de bovenvermelde Ordonnantie van keizer Karel V, uitgevaardigd 28 Januarij 1549, en de daaropvolgende van koning Philips, uitgevaardigd te Brussel, 31 Oct. 1563 ². Latere Ordonnantiën zijn die van den hertog van ALBA, van 31 Maart 1568, waarbij, behoudens eenige beperkingen, alle verzekering verboden werd, reeds het volgend jaar weder ingetrokken; het Mandement ³ van koning Philips, uitgevaardigd 20 Januarij 1570, dat volgens VERWER ⁴ niet, volgens RIJNCKERSHOEK ⁵ wel, in Holland verbindend is geweest. Hierna komen de keuren van Amsterdam, Rotterdam, Vlissingen, Middelburg, enz., alle tot grondslag hebbende de Ordonnantiën van 1563 en

¹ Ik heb boven, onder de vreemde wetgevingen, de Ordonnance de la Marine van 1681 niet vermeld, omdat ik de bepalingen, daarin (L. III, T. VI) over zee-assurantie voorkomende, telkens met de latere van den C. d. C. en van ons Wetboek hoop te vergelijken.

² Zie boven, blz. 8.

³ Zie boven, blz. 8.

⁴ Nederlands seercochten, avariën en bodemerijen, begrepen in de gemeene costuimen van der see, Amsterdam, 1716, blz. 65; 1730, blz. 55.

⁵ Quaestiones iuris privati, IV, 1, p. 519.

1570 ¹. Onder deze zijn de voornaamste die van Amsterdam, uitgevaardigd van 1598 tot 1777.

Deze Ordonnantien en stedelijke keuren hebben bij ons gegolden tot op de invoering van den Code de Commerce.

¹ Alle te vinden bij BINKERSHOEK, Quaest., loc. cit., bij VAN DER KEESSEL, theses selectae iuris Hollandici et Zelandici, n°. 711, en achter de Wisbuijsche zeeregtten.

EERSTE AFDEELING.

VAN EENIGE VOORWERPEN DER VERZEKERING TEGEN DE GEVAREN DER ZEE.

§ 1.

Het voorwerp der zeeassurantie in het algemeen.

In art. 247 W. v. K. worden de *gevaren*, die de verzekeraar voor zijne rekening neemt, en in art. 593 W. v. K. de *zaak* waarbij men belang heeft, het *onderwerp* der verzekering genoemd. Volgens de wet zal derhalve het onderwerp der verzekering, zoo als eerstgemeld artikel bepaalt, bestaan in de *gevaren*, en tevens, volgens laatstgemeld artikel, in de *zaak* waarbij men belang heeft.

Deze twee verschillende dingen, *gevaar* en *zaak*, kunnen echter niet beide het *onderwerp* der verzekering genoemd worden; alleen aan het eerste kan deze benaming worden toegekend.

Het *voorwerp* der verzekering daarentegen, en ook der zeeassurantie derhalve, bestaat, volgens art. 268 W. v. K., in het *belang*, dat iemand bij eene zaak heeft; in art. 593 wordt aangewezen, welke zaken bijzonderlijk het *object* van dat belang kunnen uitmaken.

Zij zijn de volgende:

Het casco en de kiel van het schip, ledig of geladen, gewapend of niet, alleen of te zamen met anderen varende;

Het tuig en de takelaadje;

Het oorlogstuig;

Mondbehoefden en in het algemeen alles wat het schip, tot het in zee brengen toe, gekost heeft;

De op bodemerij geschotene penningen en de premie;

De ingeladene goederen;

Verwacht wordende winst;

De te verdienen vrachtpenningen;

Het gevaar der slavernij.

Dat niet uitsluitend deze zaken, maar ook andere voor zee-verzekering vatbaar zijn, blijkt uit het woord *bijzonderlijk* in het laatst aangehaald artikel, en uit art. 268 W. v. K., voorschrijvende, dat de verzekering tot voorwerp kan hebben alle belang op geld waardeerbaar, aan gevaar onderhevig en bij de wet niet uitgezonderd, in verband met art. 599 W. v. K., dat eene opsomming geeft der zaken, welke niet mogen verzekerd worden.

Men is dan bv., ook in de praktijk gewoon eene verzekering te nemen op zoogenaamde avariïpenningen, met andere woorden, de kosten van reparatiën enz., ten gevolge van gelede schade gedurende de reis gemaakt, te doen verzekeren. Hoewel den geassureerde, bij behouden arrivement van het verzekerde schip, deze kosten door den verzekeraar zullen worden vergoed, zal hij, in geval het schip na de gedane reparatiën verloren gaat, slechts de verzekerde som (meestal de volle waarde) terug ontvangen. Hierdoor wordt hij echter slechts gedeeltelijk schadeloos gesteld, daar, door de plaats gehad hebbende vertimmering en de daaraan bestede onkosten, het interest van den verzekerde grooter is geworden. Ontvangt deze nu, in bovengemeld geval, alleen terug de waarde, die het schip ten tijde der verzekering had, en niet daarenboven de kosten ten gevolge van de vertimmering gemaakt,

dan lijdt hij nadeel. Dit nieuwe en later opgekomen interest mag, volgens den geest onzer assurantiewet, verzekerd worden: het is een belang op geld waardcerbaar, aan gevaar onderhevig, en bij de wet niet uitgezonderd; in de artikelen 334 en 378 W. v. K. is aan eene zoodanige verzekering zelfs wettige kracht verleend, en is zij uitdrukkelijk toegestaan.

Daar in de wet slechts voor eenige voorwerpen der verzekering speciale bepalingen zijn voorgeschreven, geene voor eene verzekering op avarijspenningen, zoo zal men bij eene zoodanige verzekering tot de algemeene beginselen onzer wet zijne toevlugt moeten nemen, en zullen partijen, daar waar deze ontoereikende zijn, voor eene dergelijke verzekering, in de polis afzonderlijke bepalingen moeten maken.

Het is echter duidelijk, en in de praktijk wordt dit ook algemeen in het oog gehouden, dat avarijspenningen slechts kunnen verzekerd worden met de clause van behouden varen.

Andere voorwerpen, die, behalve de genoemde, voor verzekering vatbaar zijn, zal ik niet opsommen: het zou eene nuttelooze herhaling zijn van hetgeen anderen over dit onderwerp hebben medegedeeld ¹.

Wat de voorwerpen betreft, waarop geene verzekering mag worden genomen, hieromtrent hebben wij het volgende op te merken. De meeste wetgevingen, van de Ordonnantien van Barcelona van 1435, 1458 en 1484 af, tot de Ordonnance de la marine van 1681, benevens het Wetboek van Zweden van 1667 en de Code de Commerce, komen allen daarin overeen, dat zij verzekering op de gagiën der zeelieden en die op te verdienen vrachtpenningen als ongeoorloofd beschouwen; eene uitzondering hierop vindt men, wat de laatste betreft, in eene decisie van de rota van Genua ². In onze wet is

¹ Men vergelijke M. PÖHLS, § 563; HOLTJUS, III, blz. 67.

² Dec. 46, p. 142.

van beide voorwerpen, volgens art. 599 ¹, alleen de eerste nog als ongeoorloofd te beschouwen.

Verzekering van verwacht wordende winst was in geen der oudere zeerechten uitdrukkelijk toegestaan, en o. a. in de Ordonnantiën van 1549 en 1563, benevens in de Ord. de la marine ² en in den Code, uitdrukkelijk verboden; in onze wet is dit verbod verdwenen.

De wetgevingen van het Noorden verbieden sommige verzekeringen, zoo als die van mondbehoefden, kruid, kogels en ander moordtuig; in de nieuwere wetgevingen, met uitzondering van het Wetboek van Denemarken van koning CHRIS-
TIAAN V (1683), komt een diergelijk verbod niet meer voor. Hoewel oudtijds bij ons eene verzekering op kruid en lood verboden was ³, wordt dit verbod ook in onze wet niet meer gevonden, die eene zoodanige verzekering toelaat, onverschillig of zij in vreedstijd, dan in tijd van oorlog wordt aangegaan.

Zal men volgens onze wet goederen of schepen aan den vijand toebehoorende kunnen verzekeren? Onze assurantiewet

¹ Dit artikel, eene verzekering op de soldijen of gagien van het *scheepsvolk* en op de premien en het kaplaken van den schipper nietig verklarende, heeft aanleiding gegeven tot de vraag, of het ook moet worden toegepast op de gagie van den schipper. Voor eene ontkennende beantwoording dezer vraag pleit, dat het artikel alleen spreekt van *scheepsvolk*, en, zoowel volgens de wet als het gebruik, de schipper niet tot het *scheepsvolk* behoort. Naar den geest der wet te oordeelen, moet men echter met den heer Mr. ASSEB c. s. (Wetboek van koophandel met aantekeningen) antwoorden, dat „er geene de minste reden bestaat om hier te onderscheiden tusschen de gagie en het kaplaken.” De Code de Commerce (art. 347) en de Ordonnance (art. 15) drukken zich duidelijker uit door de woorden: „gens de mer” (zeelieden).

² Dat de Ordonnance, door eene verzekering op verwacht wordende winst te verbieden, en die der premie toe te laten, van verschillende beginselen nitging, en dat door het verzekeren der premie, toch een gedeelte der verwacht wordende winst verzekerd wordt, is aangetoond door den heer M. MEES, Specimen de assecuratione in salvam navigationem quae dicitur, Roterodami, 1854, blz. 3—5.

³ VAN DER KEESSEL, thesis 718.

bevat geene bepaling, die eene dergelijke verzekering verbiedt ¹.

Van de in art. 593 W. v. K. opgenoemde zaken, zal ik alleen het casco en de kiel met al het toebehooren, de op bodemerij geschotene penningen en de premie, de ingeladene goederen en de verwacht wordende winst, in deze verhandeling beschouwen.

§ 2.

Het casco en de kiel van het schip met al het toebehooren.

Het voorwerp, dat in art. 593 W. v. K. het eerst genoemd wordt, is het casco en de kiel van het schip, in zijne verschillende positiën.

Omtrent de uitdrukking *casco en kiel* is het een en ander op te merken. Het woord *casco* beteekent de romp van het schip zonder het tuig, *kiel* het onderste gedeelte van het schip, dat gedeelte waarmede men den bouw aanvangt. In de uitdrukking *casco* is derhalve reeds de kiel begrepen, en de woorden *casco en kiel* bevatten dus een pleonasme. In gevolge

¹ Het heeft ons zeer verwonderd, dat door HOLTJUS, III, blz. 35, het tegendeel wordt beweerd, en dat nog wel, waar het de interpretatie van ons Wetboek van Koophandel geldt, met een beroep op BIJNKERSHOEK en VAN DER KEESSEL. VALIN (Nouveau Commentaire sur l'Ordonnance de la marine, du mois d'Août 1681, La Rochelle, 1760, ad art. III, titre des assur., p. 30) beweert, dat eene dergelijke verzekering te dier tijde in Frankrijk ongeoorloofd was, hoewel de Engelschen, gedurende den oorlog met Frankrijk, de Fransche schepen of goederen, even als in tijd van vrede verzekerden. De redenen door hem aangevoerd zijn niet zeer juist, daar het een groot verschil maakt, of men met den vijand handel drijft, of zijne goederen verzekert,

den regel „*verba valent usu*” moet men daarom aan de uitdrukking *casco en kiel* de beteekenis geven, welke het spraakgebruik daaraan heeft toegekend, namelijk, dat zij dient om den romp of het hol van het schip zonder masten, tuig enz., aan te duiden; ook in onze wet (art. 593, al. 2) moet zij zoo verklaard worden. Beide woorden mogen dus niet worden gescheiden, maar vormen één geheel, zoo als blijkt uit verscheidene artikelen onzer wet, die slechts op ééne plaats, denkelijk bij vergissing, van *casco of kiel* spreekt (art. 619).

Bovendien wordt aan het woord *casco* in het assurantiewezen nog eene andere beteekenis gehecht, namelijk bij de uitdrukking *verzekering op casco*, waarin dit woord dient om aan te duiden niet alleen het casco en de kiel, maar ook het tuig en de takeladje, het oorlogstuig, de mondbehoeften en alles wat het schip tot het in zee brengen toe gekost heeft; in korte woorden, de geheele omschrijving, die van het casco in de gedrukte cascopolissen voorkomt ¹.

Ook in de Engelsche polissen komt eene dergelijke omschrijving van het casco voor. Aldaar staat geregeld: „and also upon the body, tackle, apparel, ordnance, munition, artillery, boat, and other furniture, of and in the good ship or vessel 2.” Zij verschilt hierin van die in onze polissen voorkomende, dat zij woordenrijker is, en dat ook de boot daarin uitdrukkelijk als een deel van het schip wordt aangemerkt, hoewel die er ook bij ons, volgens usantie, onder begrepen is.

Niet alleen in onze wet, maar ook in den Code (art. 334), benevens in de Ordonnance de la marine (titre des assur., art. 7), treft men eene dergelijke uitdrukking aan als ons *casco en kiel*, te weten *corps et quille*. In den Code had het woord *corps* twee beteekenissen: 1° in het algemeen het schip met

¹ Zie Bijlage A. Men vergelijke HOLTJUS, III, blz. 67.

² J. A. ARNOULD, a treatise on the law of marine insurance and avarage, London, 1848, p. 21.

al het toebehooren, tuig, takelaadje en oorlogstuig (derhalve dezelfde als onze wet in art. 593, laatste al. aan het woord *schip* hecht), in tegenoverstelling van *facultés*, de lading; 2° in minder ruime beteekenis, het schip alleen, in tegenoverstelling van tuig, takelaadje enz., terwijl het woord *quille* hetzelfde anduidde als bij ons *kiel*, en de geheele uitdrukking *corps et quille*, insgelijks een pleonasme, diende om het schip met al het toebehooren aan te wijzen ¹.

Wat het casco en de kiel betreft, dit kan verzekerd worden, *ledig of geladen*. De schrijvers over den Code, waaruit de woorden onzer wet zijn overgenomen, teekenen hierop aan, dat de premie grooter of geringer zal zijn, al naarmate het schip meer of minder in een dezer gevallen aan gevaar is blootgesteld, dat het mogelijk is, dat het schip aan grooter gevaar onderhevig is, wanneer het ledig, dan wanneer het geladen vertrekt, doch dat ook het omgekeerde geval kan bestaan, namelijk, dat een schip meer gevaar loopt, wanneer het geladen, dan wanneer het ledig is ². Uit dit alles blijkt, dat deze woorden er daarom in de wet bijgevoegd zijn, omdat er zich gevallen kunnen voordoen, waarin de assuradeur van het verzekerde schip meer risico loopt, wanneer het in den eenen, dan wanneer het in den anderen toestand verzekerd wordt, en hem daarom de gelegenheid moet gegeven worden de assurantiepremie hier naar in te rigten.

Evenzoo is het gelegen met de volgende woorden: *gewapend of niet: alleen of te zamen met anderen varende*. Een schip kan meer gevaar loopen, wanneer het geen wapens aan boord heeft, dan wanneer het van deze voorzien en in staat is zich bij aanval te verdedigen; het kan meer gevaar loopen, wanneer het alleen, dan wanneer het te zamen met anderen (met convooi) vaart, die het in geval van vijandelijken aanval of ander gevaar kunnen bijstaan.

¹ J. A. ROGBON, Code de Commerce expliqué, Bruxelles, 1839, art. 191.

² Zie ook HOLTJUS, III, blz. 67.

Wat de woorden *tuig* en *takelaadje* betreft in de volgende alinea, het woord *takelaadje* is thans bijna niet meer in gebruik. Ook deze woorden zijn in onze wet ééne uitdrukking, zooals in den Code die van *agrès et appareils* ¹. Dat ook hier een pleonasme is, en de wet onder het *tuig* ook de *takelaadje* heeft begrepen, blijkt uit de artikelen 574 en 575 W. v. K., alwaar gesproken wordt van *takelaadje en verder scheepstuig*.

Tot het *oorlogstuig* (al. 4) zal kunnen gerekend worden de zich aan boord bevindende amunitie, welke vroeger hier te lande niet mogt worden verzekerd, blijkens de woorden van VAN DER KESSEL (thesis n°. 718): "*assecurari non amplius prohibentur pulvis pyrius et globi ad tormenta bellica parati, dummodo specialiter exprimantur.*"

Verder wordt in art. 593 nog opgenoemd de mondbehoef ten en alles wat het schip tot het in zee brengen toe gekost heeft; onder welke onkosten men zal kunnen verstaan alle noodzakelijke uitgaven, welke gedaan worden om het schip naar of uit de haven, van waar het moet vertrekken, te voeren (art. 702, 708 W. v. K.).

Hoewel nu elk dezer voorwerpen afzonderlijk kan verzekerd worden, blijkt het echter uit de gedrukte cascopolissen benevens uit de praktijk, dat zij altijd te zamen met het schip worden verzekerd. Op dit gebruik wordt in art. 602 W. v. K. gewezen, en naar aanleiding daarvan toegestaan, om de volle waarde van het schip met al zijn toebehooren en alle onkosten tot in zee toe, in eens te verzekeren. —

Voor de verzekering op casco worden in de artikelen 603 vgg. eenige bepalingen gegeven, welke betrekking hebben op verzekering van schepen, welke reeds vertrok-

¹ Men vergelijke over de beteekenis dezer woorden in het gebruik: Dictionnaire universel, historique et raisonné, Français-Hollandais, de marine et de l'art militaire par E. GOUVIO et H. G. JANSEN, La Haye et Amsterdam, 1844, op de woorden: *agrès* en *appareaux*.

ken waren van de plaats, vanwaar het gevaar voor rekening van den verzekeraar zou beginnen te loopen, of nog niet zijn op de plaats, vanwaar het gevaar moet beginnen ¹; terwijl in art. 592, 7° is voorgeschreven, dat de waarde van het verzekerde schip in de polis moet worden opgegeven, en er derhalve voor eene dergelijke verzekering altijd eene *getaxeerde* polis moet worden gebezigd.

§ 3.

**De op bodemerij geschotene penningen
en de premie.**

Verzekering van de op bodemerij geschotene penningen kan plaats hebben, zooals in art. 609 W. v. K. uitdrukkelijk is bepaald, hoewel er vooraf eene verzekering van het verbodemde voorwerp heeft plaats gehad, doch alleen in geval de schipper op reis zijnde, *genoodzaakt* is geweest geld op bodemerij te nemen. Op gemeld artikel is aangemerkt, dat de bevoegdheid, aldaar aan den geldschieder gegeven, om de bodemerij te verzekeren, eigenlijk van zelf spreekt, als volgende uit het algemeene vermogen om de op bodemerij geschotene penningen te doen verzekeren ². Bij eene oppervlakkige beschouwing zou men tot deze meening kunnen komen en beweren: art. 252 verbiedt alleen eene tweede verzekering op voorwerpen, die reeds voor de volle waarde verzekerd zijn, terwijl het verbodemde en de op bodemerij geschotene penningen twee verschillende voorwerpen zijn, die ieder afzonderlijk kunnen verzekerd worden. Doch ons artikel werd niet

¹ Evenzeer van toepassing bij eene verzekering op goederen.

² Mr. A. DE PINTO, Handleiding tot het Wetboek van Kooph., 2^e druk, II, § 456.

geschreven om een overbodig verlof te geven, maar het spreekt alleen *argumento a contrario*. Men leest aldaar: "wanneer de schipper, op reis zijnde, genoodzaakt geweest is geld op bodemerij te nemen, kan de geldschietter zoodanige bodemerij laten verzekeren, al ware er vooraf eene verzekering van het verbodemde voorwerp gedaan": hieruit volgt, dat de geldschietter alleen die bevoegdheid heeft, wanneer de schipper *genoodzaakt is geweest* geld op bodemerij op te nemen, d. i.: bij bodemerij uit *noodzaak*, en dat hij die bevoegdheid *niet* heeft, wanneer daartoe *geene* dringende redenen bestonden, d. i.: bij *vrijwillige* bodemerij; bij deze kan hij de op bodemerij geschotene penningen *niet* doen verzekeren, als er vooraf eene verzekering van het verbodemde voorwerp gedaan is. Dat dit het doel is geweest, blijkt uit art. 610, alwaar bepaald is, dat, wanneer een reeds verzekerd voorwerp, *zonder noodzakelijkheid*, door bodemerij wordt verbonden, de geldschietter in de regten treedt, die de geldopnemer jegens den verzekeraar zou gehad hebben, ten beloope van de geleende som. Bij vrijwillige bodemerij is derhalve de geldschietter in dit geval reeds van *regtswege* verzekerd, hetwelk bij bodemerij uit noodzaak geen plaats heeft ¹.

Art. 609 bepaalt, dat wanneer een voorwerp is verzekerd, en daarop later bodemerij uit noodzaak is genomen, de geldschietter zijne bodemerij (benevens de premie) kan laten verzekeren. Bij totaal verlies zal in dit geval het volgende plaats hebben: de geldopnemer wendt zich tot zijne verzekeraars, ontvangt van hen de verzekerde som, en is tevens ontslagen van de verplichting om het van den geldschietter ontvangen bedrag terug te geven; men kan niet beweren, dat hij daardoor winst in plaats van schadevergoeding erlangt; de opgenomene bodemerijselden hebben gediend, om aan het schip de noodige reparatiën te doen: hij ontvangt derhalve van de verzekeraars terug de waarde, die het schip had

¹ Mr. A. DE PINTO, II, § 457.

tijdens de verzekering, en is van de opgenomene en van de aan de reparatie te koste gelegde gelden geene restitutie verschuldigd; de geldschietter zal in bovengemeld geval zijne gegevene gelden en de premie van zijn' verzekeraar terug kunnen vorderen. —

Blijkens de artikelen 610 en 611 zal iemand, die op zijn schip of goed, dat hij reeds vroeger verzekerd had, *buiten noodzaak* geld op bodemerij opneemt, van zijne verzekering geen voordeel hebben, daar de geldschietter in zijne regten treedt en zich tot zijne verzekeraars wendt. Wanneer nu de geldschietter zijne bodemerijpenningen heeft laten verzekeren, kunnen er zich, volgens gemelde artikelen, twee gevallen voordoen, namelijk, hij kan kennis hebben gedragen van de vroeger geslotene verzekering, d. i.: van de ten zijnen voordeele plaats hebbende in de plaatsstelling of subrogatie, of wel hij kan van de vroeger geslotene verzekering onbewust zijn. In het eerste geval is zijne verzekering nietig, daar hij bij het aangaan daarvan geen belang had, en zijn dus zijne verzekeraars ongehouden tot schadevergoeding, en zal hij de premie verliezen, aangezien hij ter kwader trouw een voorwerp tegen hetzelfde gevaar heeft verzekerd, waartegen het reeds verzekerd was (art. 282); het eenige dat hij in dit geval had kunnen doen is, dat hij zich had kunnen verzekeren tegen de solvabiliteit der verzekeraars des geldopnemers. In het tweede geval daarentegen, is de verzekering, wanneer de geldschietter later zijne onwetenheid te dien opzichte met eede bevestigt, bestaanbaar, en zijn zijne verzekeraars, hoewel de wettelijke in de plaatsstelling blijft bestaan, gehouden; doch hij kan niet én van deze subrogatie gebruik maken, én zich tot zijne verzekeraars wenden, maar hij moet één van beide kiezen; met dit gevolg, dat, wanneer hij het eerste middel te baat neemt, zijne verzekeraars ontslagen zijn, en wel tegen teruggave der premie, aangezien hier aan zijn' kant goede trouw bestaat (art. 281); terwijl wanneer hij het laatste kiest, hij de regten, die hij op de verzekeraars van den geldopnemer,

uit krachte der wettelijke in de plaatsstelling, heeft, aan zijne verzekeraars moet afstaan, door cessie van actie te doen. —

Het stelsel onzer wet omtrent de verbinding van de bodemerij met de verzekering, in bovengemelde artikelen uiteengezet, is geheel het juiste, en „wij moeten onzen wetgever”, zooals „HOUTIUS”¹ aanmerkt, „hier ter plaatse het regt doen van te „erkennen, dat hij zich boven andere wetgevingen (zelfs het „breedvoerige Allgemeine Landrecht niet uitgezonderd), een’ „ingewikkelden *locus* uit de assurantieleer heeft aangetrokken, waar zelfs de meest geprezen regsboeken, over henen „loopen (b. v. BENECKE en MENNO-PÖHLS, die iets evenwel „heeft, § 678, p. 641), en dat hij in de behandeling daar- „van allezins het regte getroffen heeft.” —

Wat de verzekering van de bodemerijpremie aangaat, hierin verschilt onze wet van andere wetgevingen, zoo als het Wetboek van Sardinië van 1842 (art. 364) en dat van Spanje van 1829 (art. 848), benevens van den Code de Commerce (art. 347) en de Ordonnance de la marine (art. 17), die allen eene zoodanige verzekering met ongunstige oogen aanzien. Het verbod om de bodemerijpremie te verzekeren, voorkomende in de beide laatstgenoemde wetgevingen, waarvan de eerstgenoemde slechts navolgingen zijn, berust op het door haar aangenomen beginsel, dat men geene onzekere winst kan verzekeren, maar slechts een voorwerp, dat zeker en reeds bestaande is², benevens op de vrees, dat door eene dergelijke verzekering de geldschietster in elk geval voor zijne uitgeleende gelden eene belooning zou verkrijgen, welke de gewone interessen ver te boven gaat. Zij nemen echter niet in aanmerking, dat winstderving ook schade of verlies is. Hadden zij dit in het oog gehouden, zoo zouden zij hebben ontwaard, dat zij van een vroeger aangenomen beginsel, waarbij verzekering tegen verlies is toegestaan, zijn afgewe-

¹ D. III, blz. 98.

² POTHIER, traité du contrat d'assurance, n°. 32.

ken, en om hieraan getrouw te blijven, ook verzekering der bodemerijpremie hadden moeten veroorloven. Onze wet is in dit opzigt het vroeger bij ons bestaande gevolgd: in de Amsterdamsche Ordonnantie van 1744 (art. 19) ¹ was een verzekering der bodemerijpremie uitdrukkelijk toegestaan.

Het vermogen om de bodemerijpremie te verzekeren zal een' weldadigen invloed hebben op de bodemerijpremie zelve. Indien zij kan verzekerd worden, en de geldschietter daardoor het uitzigt verkrijgt om altijd eene matige maar zekere winst te erlangen, zal de bodemerijpremie veel geringer zijn, dan wanneer zij niet kan worden verzekerd ², zelfs al laat de bodemerijgever de assurantiepremie, die hij voor het verzekeren van de bodemerijpremie moet betalen, door de bodemerijpremie met de assurantiepremie te verhoogen ³, eigenlijk door den geldopnemer voldoen.

De bodemerijgever zal, volgens den geest onzer wet, niet alleen zijne op bodemerij geschotene gelden en de bodemerijpremie, maar ook de assurantiepremie, die hij voor beide moet besteden, kunnen laten verzekeren, hetzij alle te zamen, hetzij ieder afzonderlijk, in tegenoverstelling van het „Allgemeiner Plan Hamburgischer See-Versicherungen“ ⁴, dat in art. 4, tit. 4, dit voorschrift bevat: „Der Bodmerei-Brief-Inhaber kann das auf Bodmerei gegebene Capital, einschlieszlich der in demselben bedungenen Bodmerei-Prämie, *jedoch ohne Zuziehung der Ver-*

¹ Handv., II, p. 644. Men vergelijke VAN DER KEESSEL, thes. 717, 6° en 10°.

² Mr. A. DE PINTO, II, § 450, 6°.

³ HOLTIUS, III, blz. 68.

⁴ Ofschoon als wet in Hamburg geldt „die Assekuranz- und Havarie-Ordnung“ van 1731, onderwerpen alle Assurantie-Compagniën aldaar zich aan het „Allgemeiner Plan Hamburgischer See-Versicherungen“ van 1847, bepalingen over het assurantiewezen bevattende, en zijn deze overeengekomen om zich bij het sluiten van verzekeringen niet naar de wet, maar naar dat „Plan“ te rigten. Zie BENECKE, I, p. 421.

sicherungs-Prämie, versichern lassen" ¹. Volgens de "Hamburgische Assekuranz- und Havarie-Ordnung" van 1731 (tit. IX, art. I) en het "Allgemeine Preussische Landrecht" (§ 1980) kunnen niet alleen de op bodemerij geschotene gelden en de premie, maar ook de interessen van het kapitaal door den geldschieder verzekerd worden.

§ 4.

De ingeladen goederen.

Onder de voorwerpen, die bijzonderlijk voor zeeassurantie vatbaar zijn, worden in art. 593 W. v. K. ook genoemd de *ingeladene* goederen. Deze benaming is minder naauwkeurig, daar niet alleen de *ingeladene*, maar ook de nog *te ladene* goederen verzekerd kunnen worden ².

Goederen mogen, volgens art. 612 W. v. K., verzekerd worden voor de volle waarde, welke zij hebben ten tijde en ter plaatse der verzending, met alle onkosten tot aan boord, de premie van verzekering daaronder begrepen. De bepaling van dit artikel is juister dan die van art. 515 van het Wetb. van 1830, dat eene zoodanige verzekering toeliet voor den vollen *inkoopsprijs*, waardoor de verzekerde bij verlies van, of schade aan de goederen, óf te veel, óf te weinig zou kunnen ontvangen, al naardat de inkoopsprijs hooger of lager is, dan de prijs der goederen op de plaats van, en ten tijde der verzending. Ook zou het kunnen gebeuren, dat de goederen niet *ingevocht* zijn, maar op eenige andere wijze waren verkregen, alsdan zou men

¹ BENECKE, I, p. 296.

² Men vergelijk de artikelen 606 en 627 W. v. K.

een' anderen maatstaf voor het verzekeringsbedrag der goederen moeten aannemen. Hoewel in art. 612 dit woord is veranderd in *plaats van verzending*, is echter aan art. 339 C. d. C. nog de voorkeur te geven. Dat artikel spreekt van "*lieu du chargement*," en zeer te regt: de waarde der goederen op de plaats der verzending kan meer of minder zijn dan op de ladingplaats: ook kan er een' geruimen tijd verloopen voordat zij op deze zijn aangekomen, en kunnen de goederen gedurende dien tijd in prijs zijn gerezen of gedaald. In ons artikel schijnt verondersteld te worden, dat verzending- en ladingplaats één zijn: er kunnen echter gevallen voorkomen, dat dit niet het geval is.

Uit de woorden van art. 612 volgt, dat de waarde der goederen niet alleen kan bepaald worden naar die, welke zij op de *plaats* der verzending (of inlading) hebben, maar ook naar die, welke zij hebben op het *tijdstip* der verzending. De volle waarde der goederen mag vermeerderd worden met alle onkosten tot aan boord toe; derhalve zullen de transportkosten, betaalde regten, pakhuishuur, kosten voor emballage, makelaarsprovisie enz., bij die waarde mogen gevoegd worden.

Wanneer nu de volle waarde der goederen met al de in art. 612 opgenoemde zaken is vermeerderd, kan, volgens gemeld artikel, de verzekeraar geen afzonderlijke begrooting van ieder voorwerp vorderen. Dit kan natuurlijk niet in dien zin verstaan worden, dat hiermede bedoeld wordt eene afzonderlijke begrooting van ieder stuk goed; want wanneer de verzekeraar slechts onder die voorwaarde eene assurantie wil sluiten, en de verzekerde hiertoe genegen is, kan hij eene zoodanige taxatie *wel* vorderen, maar zóó, dat de verzekeraar niet eene afzonderlijke begrooting kan vorderen van die onkosten, waarmede de waarde der goederen vermeerderd wordt, noch eene afzonderlijke van die goederen en die onkosten ¹.

¹ Evenzoo HOLTRUS, III, blz. 100.

Eene verzekering op goederen kan op verschillende wijzen geschieden, b. v. door de gansche massa als één geheel te beschouwen en als zoodanig te verzekeren; door deze in gedeelten of seriën te verdeelen en elke serie afzonderlijk te verzekeren, enz. Van deze wijzen zal zoowel de eerste als de tweede in eenige gevallen voor den verzekeraar, in andere voor den verzekerde voordeelig kunnen zijn ¹. —

Onder de voorwerpen waarmede de waarde der goederen kan verhoogd worden behoort ook de assurantiepremie. Het is echter niet noodzakelijk, dat zij te gelijk met de goederen verzekerd wordt; zij kan ook een afzonderlijk voorwerp van verzekering uitmaken. Door den Code (art. 342) was dit uitdrukkelijk bepaald. Zoo als algemeen bekend is, wordt echter de premie nooit afzonderlijk, maar altijd te zamen met de goederen verzekerd; in dier voege, dat men eene bepaalde som noemt met de bijvoeging "*premie inclus.*" Behalve met boven gemelde zaken mag, volgens art. 613 W. v. K., de waarde der verzekerde goederen nog verhoogd worden met de vracht, inkomende regten en andere onkosten, welke bij de *behouden* aankomst noodzakelijk moeten worden betaald, mits daarvan (van die verhooging) melding in de polis worde gemaakt.

Uit de bepaling van dit artike in verband met die van het vorige blijkt, dat onze wetgever, hoewel geen verzekering boven het wezenlijk belang toelatende, de grenzen van dit belang niet te eng heeft genomen, maar daaraan de meest uitgestrekte beteekenis heeft gegeven zonder daardoor aan zijn systeem afbreuk te doen.

Wanneer men de bepalingen onzer wet omtrent de hoogrootheid van het belang vergelijkt met die van vroegere wetgevingen, volgens welke altijd een bepaald gedeelte onverzekerd moest blijven, zal men ontwaren, hoe zeer het be-

¹ Men vergelijke hierover HOLTJUS, III, blz. 100.

grip van assurantie is vooruitgegaan ¹. Het belang, dat de verzekerde heeft, wordt niet bepaald door den inkoopprijs der goederen, maar door de waarde, die zij op het tijdstip en de plaats der inlading hebben. Ook daarna kunnen er nog onkosten moeten gemaakt worden ter zake van die goederen, welke onkosten de waarde daarvan vermeerderen en het belang des verzekerden verhoogen; de onkosten tot aan boord, de premie van verzekering, de vracht, inkomende regten enz., bij behouden aankomst te voldoen, worden voor die goederen uitgegeven; op de plaats van aankomst hebben deze voor den verzekerde eene hoogere waarde. Hebben zij gedurende de reis schade geleden, dan moet die waarde in aanmerking worden genomen om die schade te berekenen.

Dit systeem aannemende, zou de wetgever in eene andere dwaling vervallen zijn, indien hij niet in art. 613 de woorden "*bij behouden aankomst*" had ingelascht, en niet in art. 614 had bepaald, dat die verhooging niet verbindende is, indien het verzekerde ter bestemde plaats niet aankomt, voor zoo verre daardoor de betaling van de vracht, inkomende regten en andere onkosten geheel of ten deele vervalt. Deze bepaling bewijst, hoe hier weder het juiste midden is gehouden tusschen verbod van verzekering boven het wezenlijk belang en verkrijging van geheele schadeloosstelling. Eenige nadere ontwikkeling van dit stelsel onzer wet zal niet overbodig zijn.

De vermeerdering, in art. 612 bedoeld, is altijd verbindende, onverschillig of de goederen al of niet behouden aankomen; deze onkosten zijn gemaakt vóór de inlading; het niet behouden arrivement vermindert het belang van den verzekerde niet. Wat de vermeerdering van art. 613 betreft, men kan als regel stellen, dat die door den verzekeraar niet wordt vergoed, wanneer de goederen niet behouden aankomen,

¹ Bij de Groninger Compacten, eene soort van onderlinge assurantie maatschappijen, die slechts Cascos verzekeren op behouden varen, vindt men nog de bepaling, dat een zeker gedeelte onverzekerd moet blijven.

tenzij daardoor de betaling van de vracht, inkomende regten en andere onkosten niet geheel of ten deele vervalt. Heeft dit laatste geen plaats, dan is het belang van den verzekerde in die goederen niet verhoogd, en zou hij bij vergoeding winst verkrijgen. Vervalt de betaling van de vracht enz., niet geheel of ten deele, dan moet hij voor dit niet vervallen, waartegen hij verzekerd was, schadeloos gesteld worden. Het is hierom dat, volgens de bepaling van dit laatste artikel, van die verhooging afzonderlijk in de polis moet melding gemaakt worden: de verzekeraar moet weten, wat hij in elk geval te vergoeden heeft.

Omtrent deze bepaling valt nog op te merken, dat slechts in de polis moet vermeld worden, dat de werkelijke waarde met de vracht enz., verhoogd is, zonder dat het noodig is, 1° het quantum van die verhooging te bepalen, 2° elk voorwerp dier verhooging afzonderlijk te begrooten. —

Boven zagen wij, dat wanneer de betaling van de vracht enz., niet geheel of ten deele vervalt, de verzekerde voor dit niet vervallen moet schadeloos gesteld worden. Dit is ook de grond voor de bepaling van art. 614, al. 2 W. v. K., voorschrijvende, dat indien de vracht, volgens overeenkomst met den schipper vóór zijn vertrek gemaakt, heeft moeten vooruit betaald worden, de verzekering te dien aanzien blijft stand grijpen. In dit geval is de betaling van de vracht niet vervallen niettegenstaande de bepaling van art. 482 W. v. K., en moet zij derhalve door den verzekeraar aan den verzekerde worden vergoed.

Gemeld art. 614, al. 2 voegt er nog bij, dat „in geval van ramp of schade, de daadzaak der vooruitbetaling moet bewezen worden.” Door den Heer Mr. ASSER c. s. ¹ wordt hierop zeer te regt aangeteekend, dat de verzekerde niet volstaan kan met te bewijzen, dat de vooruitbetaling *bedongen* is, maar, dat hij tevens bewijzen moet, dat die vooruitbeta-

¹ Weth. v. Kooph., op art. 614.

ling *geschied* is ¹. HOLTJUS is van eene andere meening: „dat moet verstaan worden”, zegt hij, „niet als of die som „maar voorgesloten was, maar gelijk het in het Fransche „regt heet: *fret à tout évènement*, een beding ook naar het „Fransche regt niet verboden. Het wil zeggen, dat den „schipper de vracht betaald is, of ook zal betaald worden, „de goederen mogen behouden worden of vergaan” ². Wij zouden dit, met het oog op de duidelijke letter der wet, betwijfelen; vooral op grond van de woorden „*daadzaak* der vooruitbetaling,” ofschoon wij *de iure constituendo* aan de meening van HOLTJUS boven die van Mr. ASSER c. s. de voorkeur geven. Dat de wet het bewijs vordert van de *daadzaak* der vooruitbetaling, is minder naauwkeurig; het kan toch met betrekking tot den schipper geen verschil maken, of hij van den bevrachter vooruitbetaling *bedongen*, of reeds *ontvangen* heeft; in gevolge den regel: „*is qui actionem habet ad rem recuperandam, ipsam rem habere videtur*” ³. Volgens onze wet zal er nu deze tegenstrijdigheid bestaan, dat wanneer de verzekerde (of bevrachter) met den schipper is overeengekomen, dat de vracht zal vooruit betaald worden, maar deze vooruitbetaling *geen* plaats heeft gehad, bij niet behouden aankomst der goederen de verzekerde *wel* de volle waarde van zijn’ verzekeraar zal terug ontvangen, doch *niet* de vracht, die hij ook had verzekerd, en nog aan den schipper krachtens vroeger beding, met renunciatie aan art. 482, moet betalen: omdat hij de *daadzaak* der vooruitbetaling niet kan bewijzen; terwijl wanneer deze vooruitbetaling *wel* heeft plaats gehad, hij in hetzelfde geval die vracht van den verzekeraar zal terug ontvangen. De redenen waarom de verzekerde in het eerste geval in een’ min gunstiger toestand verkeert dan in het laatste, zijn niet duidelijk. —

¹ Evenzoo Mr. A. DE RINTO, II, § 460.

² HOLTJUS, III, blz. 102, 103.

³ L. 15 D., de div. reg. iur. antiq. (L, 17).

Kan, even als de premie van verzekering, de bevrachter ook de door hem te betalene vracht afzonderlijk verzekeren? Daar betaalde vracht de waarde der goederen, en derhalve het belang van den verzekerde verhoogt, zoo zal zij een afzonderlijk voorwerp van verzekering kunnen uitmaken; doch in hier voege, dat eene dergelijke verzekering alleen kan geschieden onder voorwaarde, dat de verzekeraar den verzekerde de vracht zal vergoeden, welke hij bij *non arrivement* der goederen moet betalen; zoodat de verzekeraar niet verplicht zal zijn den verzekerde voor de vracht schadeloos te stellen, als deze zelf bij niet behouden aankomst geen vracht betaald heeft. De verzekeraar verbindt zich alsdan aan den verzekerde, om hem tegen genot eener premie schadeloos te stellen voor het verlies van betaalde vracht, dat hij bij *niet behouden* aankomst der goederen zal lijden. De reden waarom eene verzekering van de vracht, die bij *behouden* aankomst moet betaald worden, niet bestaanbaar is, is niet deze, dat het betalen van die vracht van geen onzeker voorval zou afhangen (immers het is, volgens art. 482 W. v. K., geheel onzeker, of er immer vracht zal te betalen zijn), maar dat zij eene verzekering zonder interest zou zijn. Als iemand met een' verzekeraar overeenkomt, dat deze hem zal schadeloos stellen voor eene schade, veroorzaakt door het niet aankomen van goederen, dan heeft hij belang bij de *aankomst*; wanneer nu de vracht, bij behouden aankomst te betalen, verzekerd kon worden, dan zou de verzekerde belang moeten hebben bij het *niet* betalen der vracht, d. i.: bij het *niet* aankomen zijner goederen. Dit kan hij echter niet hebben, al zijn die goederen ten volle verzekerd, en al moge hem het al of niet aankomen daarvan geen verlies aanbrengen; zij zijn verzonden om er winst mede te doen, en winstderving is ook schade. —

Uit art. 614 blijkt, dat de inkomende regten en andere onkosten bij niet behouden aankomst slechts gedeeltelijk kunnen vervallen; onder deze omstandigheden zou men ook

die zaken op dezelfde wijze als de vracht afzonderlijk kunnen verzekeren. —

§ 5.

Verwacht wordende winst.

Handelsoperatiën hebben niet alleen ten doel om goederen van de eene plaats naar de andere over te voeren, maar ook om deze met winst te verkoopen. De handelaar overwoog, dat hoewel hij bij verzekering zijner goederen tegen alle gevaren der zee, aan die goederen zelve geen schade kon lijden, en in elk geval weder in het bezit zou komen van zijn aan de zee prijs gegeven kapitaal, dit echter zou geschieden ten koste der voordeelen, die hij bij behouden aankomst der goederen welligt zou verkregen hebben; dat hij door voorvallen op zee wel geen verlies, maar winstderving kon ondervinden, en dat daardoor het doel zijner onderneming, hetwelk hij welligt bereikt zou hebben, wanneer die voorvallen geen plaats hadden gehad: geheel vrijdeld zou worden. Deze overweging deed hem op een middel bedacht zijn om zich ook hiervoor te vrijwaren, dezen hinderpaal zijner handelsondernemingen uit den weg te ruimen, en het niet meer van zeegevaren te laten afhangen, of hij al dan niet eene winst zou verkrijgen, die hij zonder deze zou hebben genoten. Hij maakte daartoe gebruik van de verzekering op verwacht wordende winst. Hierdoor kon hij zelfs door geene *vis divina* verhinderd worden om in alle gevallen die winst te genieten, welke de goederen zouden hebben opgeleverd, wanneer zij onbeschadigd en behouden op de plaats hunner bestemming waren aangekomen.

Is dit de oorzaak van het ontstaan der verzekering op verwacht wordende winst, dan kan haar doel ook niet zijn,

om den verzekerde de zekerheid eener bepaalde winst te waarborgen, onverschillig of hij, wanneer het voorval geen plaats gehad had, al of niet winst zou hebben verkregen, maar wel om hem, bij niet behouden aankomst of beschadiging zijner goederen, die winst te doen vergoeden, welke hij in de tegenovergestelde gevallen zou genoten hebben, en die de goederen op de bestemmingplaats zouden hebben opgebracht. Zij heeft derhalve ten doel den koopman in staat te stellen om niet alleen zijn aan eene onderneming te koste gelegd kapitaal terug te bekomen, maar ook te voorkomen, dat dit geheel improductief blijve.

Om verwacht wordende winst tot een verzekeraar interest te maken, moet er eenig uitzigt, eenige hoop bestaan, dat er met de goederen winst zal gemaakt worden, en moet die verwachting door omstandigheden geregtvaardigd worden, die de grenzen der zekerheid bereiken, of, zooals Lord MANSFIELD zich uitdrukte, de winst "*pretty certain*" zijn.

Dat de verzekering van verwacht wordende winst op deze gronden moet berusten, wordt door de meeste schrijvers erkend; vandaar dat in sommige Staten verzekeringen onder den vorm van weddenschap, of zoogenaamde "*Wett-Assecuranzen*," niet zijn toegelaten ¹.

¹ Bij verzekering op verwacht wordende winst kan men niet genoeg het volgende gezegde van ARNOULD (I, p. 8) in het oog houden: „The very essence of the contract of Marine Insurance is that it is a contract of *indemnity*; its sole and exclusive object is to procure for the assured indemnity, in the strictest sense of that word, for any losses he may sustain through the agency of those sea-risks, against the effect of which the underwriter by the terms of his policy stands pledged to protect him. To prevent the assured from suffering loss by means of any of the perils insured against, is the single aim of a contract of Marine Insurance, and its whole spirit would be violated, if he could make the occurrence of any such casualties a means of gain, for this would be to give him an interest in procuring sea-losses, which would be opposed to every principle of commercial policy.”

De mogelijkheid toch, dat dit doel niet altijd in het oog zou worden gehouden, deed verscheidene wetgevingen deze verzekering verbieden; o. a. de Ordonance de la marine (Liv. III, tit. des assur., art. 15) en in navolging van deze de Code de Commerce (art. 347) ¹, het Wetboek van Spanje van 1829 (art. 885), van Sardinië van 1842 (art. 377) en dat van Denemarken (B. IV, Hoofdst. 6, art. 5 van het Wetboek van CHRISTIAAN V), verder het Reglement op de Koopvaardij van CATHARINA II (Hoofdst. X, art. 200, 203 en 204) ².

Andere Staten hebben zich door het misbruik, dat uit deze verzekering kan voortspruiten, niet laten afschrikken, maar haar even als de andere verzekeringen toegelaten: hiertoe behooren Engeland, de Vereenigde Staten van Amerika, Hamburg, Pruissen ³, Zweden, Portugal ⁴ en sommige Staten van Italië.

Eene der voornaamste redenen voor dit verbod in gemelde wetgevingen bestaat, zooals wij zeiden, in de vrees voor ontaarding eener dergelijke verzekering in spel en weddenschap; doch uit hetgeen in Frankrijk onder den Code de Commerce plaats had blijkt, dat dit verbod niet toereikende was om die verzekering te beletten. Zooals boven vermeld is, verbood de Code de Commerce in art. 347, al. 3 eene verzekering op verwacht wordende winst, onder anderen, omdat

¹ Zie boven, blz. 21.

² Men vergelijke ook de Deensche assurantieverordening voor de Koppenhaagsche assurantiemaatschappij, tit. van verzekering, Afd. 2, art. 2, 3 en 11; voorts BENECKE, I, p. 306.

³ Allgemeine Preussische Landrecht, § 1991.

⁴ Het Portugeesche Wetboek van Koophandel (Codigo Commercial) bevat in zijne assurantiebepalingen verscheidene artikelen geheel met die van ons Wetboek overeenkomende. Tot deze behooren: art. 1720, dat in overeenstemming is met art. 615 W. v. K., art. 1700, dat dezelfde bepaling bevat als art. 593, art. 1733, dat gelijklopende is aan de artt. 621 en 622, art. 1739, dat niet verschilt van art. 627, en art. 1747, dat van gelijken inhoud is als art. 633 W. v. K.

de verzekering alleen kon ten doel hebben schadevergoeding geleden door een voorwerp, dat tijdens de verzekering reeds bestond. Het ongerijmde van dit motief is zoo dikwijls aangetoond, dat het onnoodig is dit te dezer plaatse op nieuw te ontwikkelen. Wij willen alleen herinneren, dat dit verbod zich niet verder uitstreckte dan tot de *verwacht wordende*, niet tot de *reeds verdiende* winst (*fret acquis*); zooals dan ook reeds analogice uit het aangehaald artikel van den Code volgt. Men was er steeds op bedacht dit verbod te ontduiken. De Code gaf namelijk, aan partijen de onbepaalde vrijheid om de verzekerde voorwerpen bij de polis te begrooten, en bepaalde, dat als dit geschied was, de verzekeraar zich aan die waardeering moest houden, het geval van bedrog alleen uitgezonderd (art. 336 C. d. C.) Die nu verwacht wordende winst wilde doen verzekeren, had de goederen eenvoudig zóóveel hooger bij de polis te begrooten, dat de verwacht wordende winst in die begrooting begrepen was. Op deze wijze trachtte men art. 347, al 3 C. d. C. krachteloos te maken, waarin men echter alleen dan kon slagen, wanneer de verzekeraar, geen gebruik maakte van de bevoegdheid, hem gegeven bij art. 336 C. d. C. (volgens hetwelk de verzekeraar, in geval van bedrog in de waardeering der verzekerde voorwerpen, eene nadere verificatie en waardeering kan vorderen), of van die, verleend bij art. 357 C. d. C. bepalende, dat eene verzekering boven de waarde ten aanzien van den verzekerde nietig is, wanneer er bewezen wordt, dat er bedrog van zijne zijde bestaat ¹.

¹ Men vergelijke twee arresten van de regtbank van Koophandel te Marseille, een van 31 Januarij 1823, een ander van 6 September 1824, waarbij is uitgemaakt, dat de door den verzekerde opgegevene en door den verzekeraar aangenome taxatie in de polis, niet de kracht kan hebben, om de twee artt. 357 en 358 C. d. C., waarbij elke verzekering voor eene som, die de werkelijke waarde der goederen te boven gaat, verboden is, krachteloos te maken en den verzekeraar het regt te ontnemen, die waardeering te betwisten en de te hooge waardeering, ten gevolge van bedrog geschied, te bewijzen; vermeld bij BENECKE, I, p. 303 en 304.

Wat ons oud regt betreft: volgens de laatste Amsterdamse Ordonnantie was eene zoodanige verzekering uitdrukkelijk geoorloofd; volgens de Rotterdamsche was zij verboden: doch het Hoogste gerechtshof besliste meermalen, dat wanneer aan dit verbod was gerenuncieerd, de verzekering geldig bleef ¹.

Onze wet is in dit opzigt van den Code afgeweken, en verklaart, in navolging van de Amsterdamse Ordonnantie, eene verzekering op verwacht wordende winst geoorloofd; op grond van het door haar aangenomen systeem, dat men zich kan verzekeren ook tegen gemis van verwacht voordeel. Het misbruik, dat eene dergelijke verzekering ten gevolge kan hebben, en andere wetgevers aangespoord heeft die onbepaald te verbieden, maakte het echter noodzakelijk maatregelen hiertegen te nemen. Onze wet wil niet, dat verzekering in spel en weddenschap ontaardt; daarom is volgens haar het doel van eene verzekering op verwacht wordende winst, den verzekerde bij schade aan, of niet behouden aankomst van zijne goederen, schadevergoeding te geven, tot beloop der verzekerde som, voor de winst, welke hij zou hebben genoten, wanneer het voorval geen plaats gehad had; met andere woorden: te bewerken, „dat de beoogde winst niet zal „worden vrijdeld door de avonturen van de zee” ².

Het is hierom, dat niet *elke* winst voor verzekering vatbaar is: ingebeeelde of hersenschimmige winst, waarvoor geen de minste grond bestaat, is uitgesloten. De woorden van het Wetboek van 1830 (art. 498), „*ingebeeelde of verwacht wordende winst*,” zijn in ons Wetboek in dier voege veranderd, dat slechts het laatste woord is behouden, en het eerste is weggelaten; welligt om verkeerde begrippen en gevolgtrekkingen te vermijden. *Ingebeeelde* winst toch, is die, welke alleen in de *verbeelding* bestaat, of, zoo als BENECKE zich uitdrukt,

¹ VAN DER KEESSEL, thes. 717, 10°.

² HOLTJUS, III, blz. 107.

"ein Gewinn, dessen Möglichkeit nur die Einbildungs-
"kraft seinem Auge gezeigt haben kann und der jedenfalls
"jenseits der Wahrscheinlichkeit liegen dürfte" ¹.

Het systeem onzer tegenwoordige wet komt op het volgende neêr. Wanneer verwacht wordende winst verzekerd is, en de goederen *niet* zijn aangekomen, moet, wanneer de goederen bij *behouden* aankomst op de plaats van bestemming eene winst zouden hebben opgeleverd, welke gelijk staat met de som door den verzekerde bij de polis opgegeven, of die overtreft, de bij de polis opgegevene som tot maatstaf van vergoeding worden genomen. Wanneer de niet aangekomene goederen bij *behouden* aankomst minder dan de bij de polis opgegevene som als winst zouden hebben opgebracht, zoo volstaat de verzekeraar met de vergoeding van dit mindere; b. v. "had de verzekerde op 20 % gerekend, en de stand der "prijzen levert maar 12% op, zoo bekomt hij het min-
"dere" ² (art 622 W. v. K.). Wanneer echter de goederen *geene* winst, of slechts *verlies* zouden hebben opgeleverd; indien zij *behouden* waren aangekomen, heeft de verzekeraar *niets* te vergoeden (art. 622 W. v. K.). Komen de goederen *wel* *behouden*, maar *beschadigd* aan, zoo moet de verzekeraar op winst het verlies percentsgewijze dragen, namelijk, niet van de *verzekerde som*, maar van de *winst*, die de goederen zouden hebben opgeleverd, indien zij *onbeschadigd* waren aangekomen, zonder dat hij, wanneer de winst meer dan de verzekerde som zou bedragen hebben, boven de som waarvoor hij geteekend heeft gehouden is ³.

De verzekerde moct, volgens de artikelen 621 en 622 W. v. K., kunnen bewijzen de winst, die hij *zonder* tusschenkomst van het plaats gehad hebbende voorval zou genoten hebben.

¹ BENECKE, I, p. 91.

² HOLTJUS, III, blz. 107.

³ Men vergelijkte HOLTJUS, t. a. p. en BENECKE, I, p. 299.

Algemeen bekend is de clause, welke bij eene verzekering op verwacht wordende of zoogenaamde *imaginaire* winst reeds sinds lang in gebruik is, en meestal in deze bewoordingen wordt geformuleerd: „consenteerende wij alzoo in „de bovengemelde begrooting der winst, en dat *onverschillig* „of er winst zij of niet; renuncieerende wij daaromtrent „van alle bij de wet gestipuleerde met voormelde bepaling „strijdige artikelen” ¹. —

Deze beginselen onzer wet omtrent verzekering op verwacht wordende winst komen met die der wetgevingen van eenige, maar niet met die van alle Staten overeen.

In Hamburg kan, volgens „het Allgemeiner Plan Hamburgischer See-Versicherungen”, de verzekeraar, wanneer de verwacht wordende winst in de polis is gewaardeerd, hoe hoog die opgave ook moge zijn, en wanneer die taxatie door hem is aangenomen, zich niet aan de schadevergoeding onttrekken. Is deze verzekerd, maar niet percentsgewijze in de polis bepaald, dan wordt zij bij eene opene polis altijd met 10% vergoed, onverschillig of de goederen bij behouden aankomst winst of verlies zouden geleden hebben ².

In de Vereenigde Staten van Amerika wordt voor eene verzekering op verwacht wordende winst, behalve eene op goede gronden rustende verwachting van winst, nog gevorderd, dat de verzekerde een reeds bestaand regt hebbe op de zaak, waaruit de winst moet voortvloeijen, zonder dat het noodig is te vragen, of de goederen bij behouden aankomst inderdaad winst zouden hebben opgeleverd; bovendien moet zij altijd in de polis worden getaxeerd ³.

In Engeland kan verwacht wordende winst zoowel in eene

¹ Over deze clause vergelijk men MR. S. P. LIPMAN, Wetb. v. Kooph., blz. 234.

² BENECKE, I, p. 92, 93, 306 en 307.

³ BENECKE, I, p. 92, 93 en 302; J. J. ABBINK, Het Zeerecht en de Zeeassuranciewetten aller volken, 2^e dr., Amst., 1856, blz. 585, § 154.

"open" als in eene "*valued policy*" verzekerd worden, doch is het in *beide* gevallen noodzakelijk, dat de verzekerde ten eerste bewijst, dat hij zonder het plaats gehad hebbende voorval eenige winst ("*some profit*") zou genoten hebben; ten tweede, dat de goederen, waarvan winst verwacht wordt, te eeniger tijde ("*at one time or other*") werkelijk aan de gevaren der zee waren blootgesteld, en derhalve de verzekerde op het oogenblik van het verlies daarbij een interest had ¹. —

Na deze korte uitwijding over de beginselen omtrent verzekering op verwacht wordende winst in andere Staten aangenomen, willen wij de behandeling der bepalingen onzer wet omtrent deze soort van verzekering voortzetten.

Art. 615 W. v. K. schrijft voor: "verzekering op verwacht wordende winst moet afzonderlijk bij de polis begroot worden, met bijzondere opgave op welke goederen zij wordt gedaan; bij gebreke hiervan is de verzekering nietig."

Alvorens verder te gaan willen wij doen opmerken, dat de twee eerste woorden geheel hadden moeten weggelaten

¹ J. ARNOULD, I, p. 205; BENECKE, I, p. 310. Wat de al of niet rechtvaardiging der verwacht wordende winst in Engeland betreft, het schijnt, dat BENECKE hieromtrent eene andere meening voorstaat. In de uitgave van v. NOLTE (I, p. 310) leest men het volgende: „BENECKE ist *im Irrthum*, wenn er S. 174 im Bande I seines Werkes sagt, dass in England bei Schätzung eines totalen Verlustes auf eine offene Police, *keine* Rücksicht auf den Gewinn genommen wird, den der Marktpreis am Bestimmungshafen gegeben haben würde."

Deze plaats alleen uit het werk van NOLTE, die ons bij verschil van meening tusschen hem en BENECKE, wel *zijn* gevoelen, doch niet altijd dat van BENECKE duidelijk meedeelt, kan tot bewijs verstrekken, welk eene grootere waarde NOLTE's uitgave zou hebben, wanneer daarin het werk van BENECKE geheel onveranderd was overgenomen, vermeerderd met aantekeningen van den schrijver, zoo als b. v. BOULAT-PATY, ÉMÉRIGON gecommuntarieerd heeft. Om het werk te kunnen gebruiken en op te sporen, in hoeverre NOLTE zijn voorganger heeft verbeterd, zal men de werken van beide schrijvers met elkander moeten vergelijken.

worden, daar men met deze bepaling heeft willen aanduiden niet, dat de *verzekering*, maar de *verwacht wordende winst* zelve, bij de polis begroot moet worden, daar de begrooting van eene verzekering (een contract) moeilijk kan geschieden; ook kan men onder het eerste woord niet verstaan *de som waarvoor de winst verzekerd wordt*; dat deze in de polis moet vermeld worden, bepaalt art. 256, 4° W. v. K. uitdrukkelijk.

Uit de bepaling van art. 615, al. I heeft men opgemaakt, dat verwacht wordende winst *altijd* bij de polis *moet* begroot worden, en dat onze wet voor deze verzekering, even als bij die op schip (art. 592, 7°), geene *opene* maar slechts eene *getaxeerde* polis kent ¹. Dit was echter niet het doel waarmede het artikel geschreven is, maar wel om het misbruik, dat onder de Fransche wetgeving heerschte ², onmogelijk te maken, en eene verzekering van goederen boven de wezenlijke waarde of het wezenlijk belang te voorkomen.

Om te bewijzen, dat dit artikel alleen tegen gemeld misbruik is geschreven, lette men vooral op het woord *afzonderlijk*; dit heeft o. i. deze kracht, dat wanneer men verwacht wordende winst bij de polis wil begrooten, men deze begrooting *afzonderlijk* moet doen, d. i. niet te zamen, in eens met de goederen, zoo als onder den Code geschiedde; b. v. niet *f* 1000 aan goederen en winst, maar *f* 800 aan goederen en *f* 200 aan winst, of *f* 1000 in eens, met *uitdrukkelijke* vermelding, dat de eerste som op goederen, de tweede op winst wordt verzekerd. Verder bedenke men, dat het artikel alleen handelt van het geval, dat verzekerde op goederen en op winst één persoon zijn; krachtens de woorden *afzonderlijk* van al. 1 en *waarde van het verzekerde* van al. 2: wanneer deze twee verschillende personen zijn, zal immers de verzekerde op winst die begrooting *altijd* afzonderlijk

¹ Mr. A. DE PINTO, § 447, 8°; § 468, 3°.

² Zie boven, blz. 41.

doen, daar hem de begrooting der *goederen* vreemd is. Juist in geval verzekerde op goederen en die op winst één persoon zijn, kan dit gebruik of misbruik plaats hebben. Voorts houde men in het oog, dat uit het voorschrift der wet, dat verwacht wordende winst *afzonderlijk* bij de polis moet worden begroot, nog niet *direct* volgen kan, dat eene *niet* begrooting verboden is; het woord *afzonderlijk* staat hiervoor in den weg. Hierbij komt nog, dat in onze wet, in onderscheiding van den Code (art. 332, al. 14), in den regel geen begrooting der verzekerde voorwerpen in de polis gevorderd wordt, en er, volgens haar aangenomen systeem, geene reden zou bestaan om voor verwacht wordende winst op dien regel eene uitzondering te maken. Welke kracht heeft eene zoodanige begrooting, als zij geschied is, volgens de wet? Als er geene winst zou gemaakt zijn, wordt er, hoewel zij in de polis is begroot, geene winst vergoed; zou er minder winst zijn, dan wordt voor dit mindere schadeloosstelling gegeven.

Hierdoor komen wij tot het besluit, dat er derhalve, volgens den geest onzer wet, even als in Engeland, vrijheid gelaten wordt om verwacht wordende winst op eene *opene* of eene *getaxeerde* polis te verzekeren ¹. Hieruit volgt, dat wanneer men goederen en hunne winst wil verzekeren, men, behalve de begrooting der *goederen*, de *winst* bij de polis kan begrooten, of dit kan nalaten; dat in het eerste geval deze, volgens art. 615 W. v. K., moet geschieden op twee wijzen: óf door eene *afzonderlijke* begrooting der winst, *afgescheiden* van die der goederen (al. 1.); óf door de waarde der goederen in het algemeen uit te drukken, met *stellige* bepaling, dat al hetgeen de waarde der goederen te boven gaat,

¹ Neemt men aan, dat, volgens onze wet, verwacht wordende winst altijd op eene *getaxeerde* polis moet verzekerd worden, dan kan men met regt met den heer Mr. A. DE PINTO (II, § 488, 3°) zeggen: „vreemd is het intuschen, dat de verwacht wordende winst bij de polis *moet* worden begroot, en wel op straffe *van nietigheid*, wanneer echter die begrooting niet de minst verbindende kracht heeft.”

voor verwacht wordende winst zal worden gehouden (al. 2), d.i., eene *globale* begrooting, zooals in het gebruik zeer dikwijls plaats heeft, en dat wanneer men de winst *niet* wil begrooten, men in het algemeen kan bepalen, dat de winst, die de goederen bij behouden en onbeschadigde aankomst zullen opleveren, verzekerd wordt. —

Boven vermeldden wij, dat art. 615 alleen ziet op het geval, dat de verzekerde op goederen en de verzekerde op winst één persoon zijn. Tot bewijs dat zij ook verschillende personen zijn kunnen, behoeven wij slechts aan het geval te denken, dat eene partij goederen is verkocht onder voorwaarde, dat de verkooper die aan den kooper met een schip zal zenden, en de risico gedurende den tijd dat de goederen zich op zee bevinden voor zijne rekening zal nemen; dat daarop de *verkooper* deze *goederen* doet verzekeren, en de *kooper* de *winst*, die zij bij onbeschadigde aankomst zullen opbrengen. —

Naar aanleiding van het door onze wet bepaalde, dat alleen die winst vergoed wordt, welke de goederen bij behouden aankomst zullen hebben, tot beloop van de verzekerde som, zonder dat eene hoogere taxatie hierop eenigen invloed kan hebben, komt ons de meening van BENECKE zeer juist voor, dat verwacht wordende winst eigenlijk altijd in eene *opene* polis moest verzekerd worden, hoewel hij hiervoor een' anderen grond aanvoert, namelijk: „Den wenn der Gewinn als *„gewisz* versichert wird, welches der Fall sein würde, wenn *„er* taxirt und die Police nicht offen wäre, so entstünde aus *„einer* solchen Versicherung eine offenbare *Wett-Assekuranz*“¹. Volgens onze wet bestaat door eene zoodanige taxatie geene vrees voor eene *„offenbare Wett-Assekuranz*“; evenmin wordt daardoor de winst als *zeeker* verzekerd. —

Wat nu de begrooting der winst betreft, deze kan, zooals boven vermeld is, óf afzonderlijk, óf globaal geschieden. Voor

¹ BENECKE, I, p. 300.

de eerste wijze kan men zoowel eene bepaalde som, als bepaalde procenten (gelijk in het gebruik dikwijls voorkomt) als winst noemen. —

Behalve de afzonderlijke begrooting der verwacht wordende winst vordert de wet nog in gemeld artikel de „bijzondere opgave op welke goederen zij gedaan wordt”, en wel om in geval van schade te kunnen bepalen, hoeveel winst op elk der verschillende voorwerpen verzekerd is. Beide deze vereischten worden op straffe van nietigheid voorgeschreven, blijkens de woorden „bij gebreke hiervan (d. i. van de afzonderlijke begrooting en de bijzondere opgave) is de verzekering der verwacht wordende winst nietig”. —

Art. 615, al. 2 wijst op eene gewoonte, die reeds lang in het gebruik heeft bestaan, en ook thans nog bestaat. Dit artikel is van dezen inhoud: „indien de waarde van het verzekerde voorwerp in het algemeen is uitgedrukt, met stellige bepaling dat al hetgeen de waarde der goederen te boven gaat, voor verwacht wordende winst zal worden gehouden, is de verzekering geldig voor de waarde der verzekerde voorwerpen, doch zal het overschietende worden herleid tot de bewijsbare hooggroothed der verwacht wordende winst, berekend naar den maatstaf bij artikel 621 en 622 vermeld.” De gewoonte waartegen deze bepaling is gemaakt bestaat hierin, dat men bij verzekering op goederen en verwacht wordende winst de verzekerde goederen in de polis ver boven de waarde begroot, en daarbij bepaalt, dat hetgeen de factuur-waarde der goederen te boven gaat, voor verwacht wordende of ingebeeelde winst zal worden gehouden, met bijvoeging: „*onverschillig of er winst zal zijn of niet.*” Het doel dezer wetsbepaling is geweest om gewoonte en wet in overeenstemming te brengen.

Omtrent dit artikel is op te merken, dat men de woorden: „*stellige bepaling*” als een onmischaar vereischte voor de geldigheid dezer wijze van begrooting moet aanmerken; dat het woord *waarde*, tweemaal daarin voorkomende, moet ge-

nomen worden in den zin van art. 612 en 613, hetgeen in het Wetboek van 1830 (art. 518, al. 2) uitdrukkelijk was bepaalt, benevens dat blijkens de laatste woorden, vergeleken met die van gemeld artikel van het Wetboek van 1830 („en is zij voor het overige nietig”), ons Wetboek zich meer naar het gebruik heeft geschikt. —

De vraag, of wanneer blijkt, dat bij behouden aankomst de winst minder zou hebben bedragen dan de som, die de verzekerde bij de polis had opgegeven, of dat er geene winst zou gemaakt zijn, de verzekerde gerechtigd is om in het eerste geval eene gedeeltelijke, in het tweede eene geheele restornering der premie te vorderen, volgens onze wet ontkennend te beantwoorden ¹, wordt ook door BENECKE behandeld. Deze is voor eene gheele of gedeeltelijke restornering der premie: „Da die Prämie immer nach Maszgabe des Interesses zu bestimmen bleibt”, zegt hij, „so folgt *selbstverständlich*, dasz die ganze Prämie zurückgegeben werden müszte, wenn sich die Waare bei ihrer Ankunft ohne Vorthail verkauft hätte, oder ohne Vorthail verkauft haben würde, wenn sie angekommen wäre” ². Wanneer men bedenkt, dat als de verzekeraar de risico heeft geloopt om de geheele winst te vergoeden, hij als belooning daarvoor de premie moet genieten, welk ook de uitslag zij, en wanneer men in het oog houdt, dat in die gevallen de verzekering niet „voor het geheel of ten deele vervalt of nietig wordt,” zoo als art. 281 W. v. K. vordert, zal deze meening, wat ons regt betreft, niet zoo gerechtvaardigd kunnen aangenomen worden. —

Ten slotte willen wij hier nog opmerken, dat wel *verzekering*, doch niet *bodemerij* op verwacht wordende winst, volgens onze wet, bestaanbaar is; ten minste niet zóó, dat deze een afzonderlijk voorwerp der bodemerij kan uitmaken. Art. 578 W. v. K. bepaalt, dat geen geld op bodemerij

¹ Hetzelfde wordt ook geleerd door Mr. A. DE PINTO, II, § 468, 3°.

² BENECKE, I, p. 299.

mag geschoten worden op de verwacht wordende winst *alleen*; uit deze bepaling volgt, dat zij slechts te gelijk met de goederen kan verbodend worden.

De reden voor dit onderscheid is duidelijk: voor bodemrij is behalve gevaar, nog een bepaald onderpand voor de geschotene gelden noodzakelijk.

TWEEDE AFDEELING.

DE POLIS VAN ZEEASSURANTIE.

§ 1.

Begrip.

Om de overeenkomst van verzekering te bewijzen worden er door onze wet twee middelen van bewijs bij uitsluiting voorgeschreven, namelijk, de polis en begin van schriftelijk bewijs, versterkt door alle andere bewijsmiddelen (art. 258, al. 1 W. v. K.

De polis is dus niets anders dan een *middel van bewijs*, en de bestaanbaarheid der overeenkomst *onafhankelijk* van het al of niet aanwezig zijn eener polis ¹. Dit beginsel, in de artikelen 257 en 258 W. v. K. op den voorgrond gesteld, is uit vroegere gewoonten overgenomen. Oudtijds namelijk, werden vele assurantien mondeling en zonder akte gesloten, welke alstoen "*assurances en confiance*" werden genoemd, omdat, volgens CLEIRAC, de verzekerde "*se confiait en la bonne foi et prud'hommie de son assureur*" ². Het misbruik, dat men er van maakte, had ten gevolge, dat zij

¹ MR. A. DE PINTO, II, § 208.

² CLEIRAC, contr. mar., Chap. I, art. 2, p. 224.

werden verboden en bij geschrift moesten worden aangegaan. Later verbood men zelfs onderhandsch geschrift, welk verbod nog bestond ten tijde van den Guidon, en vorderde, dat zij in den vorm eener authentieke akte zouden worden aangegaan, opgemaakt voor een' notaris of griffier, daartoe aangesteld en, behalve met het opmaken van polissen, ook met het passeren van cherte-partijen, bodemerijbrieven en andere zeecontracten belast.

Wat de polissen betreft, men zag spoedig in, dat dit voor den handel te belemmerend was; daarom liet de Ordonnance de la marine van 1681 partijen de keus door de bepaling: *«le contrat appelé police d'assurance sera rédigé par écrit, et pourra être fait sous signature privée»*¹.

Over de kracht der woorden *sera rédigé par écrit* was men het niet eens. ÉMÉRIGON² legt deze woorden in dien zin uit dat de assurantie zonder polis onbestaanbaar is, doch VALIN³ en POTHIER⁴ beweren, dat, daar de Ordonnance er niet bijvoegde: *à peine de nullité*, men moest aannemen, dat het geschrift slechts voor het bewijs werd gevorderd.

In navolging van de Ordonnance bepaalde de Code de Commerce (art. 332, al. I): *«le contrat d'assurance (beter dan de Ordonnance: «le contrat appelé police d'assurance) est rédigé par écrit.»* Daar ook de Code de beteekenis dezer woorden niet verklaarde, werd wederom door de schrijvers⁵ geleerd, dat ook naar die wetgeving het geschrift alleen tot bewijs verstrekte.

Vrij algemeen stemmen alle schrijvers daarin overeen,

¹ Ordonnance de la marine, titre des assur., art. 2.

² ÉMÉRIGON, I, Chap. II, Sect. I, p. 25.

³ VALIN, Comment., T. II, p. 27, 28.

⁴ POTHIER, n°. 96.

⁵ PARDESSUS, Cours de droit Commercial, T. III, p. 308; LOCRÉ, Esprit du Code de Commerce, T. II, p. 286; BOULAY-PATY, Cours de droit maritime, T. III, p. 38, 246; VINCENS, Législation Commerciale, T. III, p. 207.

dat de verzekering een *consensueel contract* is, zonder polis bestaanbaar.

Als deze leer te allen tijde heeft gegolden, dan is het vreemd, dat én de Ordonnance door de imperatieve woorden: "*sera rédigé par écrit*," én de Code door "*est rédigé par écrit*", hun bedoeling zoo onduidelijk hebben te kennen gegeven, en dat ook in ons Wetboek in art. 255 door de woorden, dat "*de verzekering schriftelijk moet worden aangegaan*", geen betere uitdrukking gekozen is. Wanneer men dit artikel op zich zelf beschouwt, kan men daaraan moeilijk die beteekenis geven, welke de wetgever blijkbaar bedoeld heeft, evenmin als aan art. 480 van het Wetb. van 1830, maar zou men dezelfde vraag kunnen doen, die onder de vroegere wetgevingen gedaan is, en kunnen beweren, dat het de bedoeling is om, even als het Sardinische Wetboek (art. 362) uitdrukkelijk bepaald heeft, het geschrift op *straffe van nietigheid* te vorderen ¹. Te regt wordt dan ook de uitdrukking van art. 255 "*minder eigenaardig*" genoemd ². Zoo als het artikel nu geredigeerd is, strekt het alleen om verwarring of onduidelijkheid te veroorzaken; bovendien is het geheel overtollig, aangezien art. 258, al. 1 W. v. K. hetzelfde denkbeeld uitdrukt. —

Wanneer men het beginsel in art. 257, al. 1 W. v. K. uitgedrukt, namelijk, dat de overeenkomst van verzekering bestaat zoodra zij is gesloten, de wederzijdsche regten en verplichtingen van den verzekeraar en den verzekerde hun' aanvang nemen, zelfs vóór dat de polis is onderteekend, d. i., dat de verzekering bestaat, er moge immer eene polis worden opgemaakt of niet: met de bepalingen van eenige artikelen onzer assurantiewet in verband brengt, zou men tot eene vreemde conclusie kunnen komen. Uit art. 258,

¹ Ook het „Allgemeine Preussische Landrecht" vereischt in § 2064, dat alle verzekeringen op straffe van nietigheid schriftelijk worden aangegaan.

² Mr. A. DE PINTO, II, § 208.

al. 2 W. v. K. namelijk, blijkt, dat er volgens onze wet vereischten zijn, die uitdrukkelijk in de *polis* moeten vermeld worden op *straffe van nietigheid* (d. i., zoo als wij voor zeker mogen aannemen van de *verzekering*, en niet van de *polis*), en vereischten, die in de *polis* moeten voorkomen *zonder* dat eene niet vermelding nietigheid te weeg brengt¹. Er heerschen derhalve in onze wet deze twee beginsels: 1° verzekering is bestaanbaar *zonder* polis (art. 257, al. 1); 2° in sommige verzekeringen moeten eenige vereischten in de *polis* vermeld worden, op straffe van nietigheid der *verzekering* (art. 258, al. 2). Dit op den voorgrond stellende, zou men van zelf tot het besluit kunnen komen, dat wanneer eene verzekering wordt gesloten, waarvoor de wet bepaald heeft, dat eenige vereischten op straffe van nietigheid van die verzekering in de *polis* moeten worden vermeld, deze verzekering *geldig* is „zoodra zij is gesloten.... zelfs vóór dat de polis is ondertoeckend” (art. 257), doch dat wanneer later van eene zoodanige verzekering eene polis is opgemaakt, waarin die vereischten niet voorkomen, zij *nietig* wordt: omdat de vereischten, wier vermelding de wet op straffe van nietigheid der verzekering in de polis vordert, daarin niet voorkomen. Men zou derhalve tot het besluit kunnen komen, dat, volgens onze wet, sommige verzekeringen *zonder* polis *geldig* zijn, doch door het opmaken van eene polis *nietig* kunnen worden.

Of dit het doel van den den wetgever geweest is, kan men met regt betwijfelen. En toch zou men, wat de zee-assurantie betreft, de verzekeringen, waarvan b. v. in de artikelen 603, 606, 608, 615, enz. W. v. K. gehandeld wordt,

¹ HOLTJUS, III, blz. 23. Tot de vereischten, die op straffe van nietigheid der verzekering in de polis moeten voorkomen, behooren b. v. die van de artikelen 272, al. 2, 280, al. 2 („moeten duidelijk worden omschreven”, d. i. bij de *polis*, krachtens het woord *omschreven*), 603, al. 2, 606, al. 1, 608, 615, al. 1, enz. Men vergelijke HOLTJUS, III, blz. 22; Mr. ASSER c. s., op art. 258, l. aant.

en die tot de "*sommige verzekeringen*" behooren waarvan art. 258, al. 2 spreekt, als zoodanige kunnen beschouwen. De wetgever verklaart in gemelde artikelen sommige verzekeringen nietig, wanneer eene polis daarvan is opgemaakt, en niet eenige voorgeschrevene vereischten in de *polis* voorkomen.

Hiervan zou het gevolg zijn, dat wanneer van zoodanige verzekeringen eene polis is opgemaakt, de vereischten van de aangehaalde artikelen altijd in die *polis*, die *akte* of dat *instrument* moeten voorkomen. Wat de vraag betreft, of die vereischten ook bij het *sluiten van het contract* moeten worden opgegeven: men zou hierop kunnen antwoorden, dat dit in elk geval naar art. 251 W. v. K. moet beoordeeld worden; daar men immers *à priori* niet gemakkelijk zal kunnen bepalen, of b. v. de verzekeraar eene verzekering gesloten op een schip, dat nog niet is op de plaats van waar het gevaar moet beginnen (art. 606), "niet of niet onder dezelfde voorwaarden zou hebben gesloten, indien hij van den waren staat der zaak had kennis gedragen" (art. 251). Dat deze vraag naar art. 251 moet worden beantwoord, zou men kunnen opmaken uit de omstandigheid, dat dit artikel handelt van verzwijging van aan den verzekerde bekende omstandigheden bij het *aangaan van het contract* geschied, de boven aangehaalde artikelen daarentegen van vereischten, die in de *polis* moeten voorkomen op straffe van nietigheid der *verzekering*; voorts uit de overweging, dat art. 251 en de gemelde artikelen van twee verschillende zaken handelen.

Door in gemelde artikelen aan het woord *polis* de betekenis te geven, die de wetgever daaraan in de artikelen 255 en 258, al. 1 W. v. K. gegeven heeft, namelijk die van *akte*, dienende tot *bewijs*, zal men, met het oog op de artikelen 257 en 251 W. v. K., tot zulke en tot nog meer zonderlinge gevolgtrekkingen kunnen geraken.

Het is echter duidelijk, dat dit niet het doel van den wetgever kan geweest zijn. Waarom toch, zou hij eene verzekering, die eens, volgens art. 251 W. v. K., geldig is, later nietig

verklaren, omdat eenige vermeldingen in de polis ontbreken? Hiervoor kan geene gegronde reden bestaan; er zou in die gevallen eene kunnen bestaan voor eene nietigverklaring der *polis*.

Om deze gevolgtrekkingen te vermijden, zal men moeten aannemen, dat het de bedoeling des wetgevers geweest is, om in de aangehaalde artikelen door het woord *polis*, het *contract* van verzekering en niet het *instrument* te verstaan, en zal men in plaats van dit woord dat van *overeenkomst* moeten lezen, zoo als in art. 302 W. v. K. uitdrukkelijk gebruikt is. Dat deze de bedoeling van den wetgever geweest is, blijkt vooral uit art. 615, al. 1 W. v. K. Wanneer men in dit artikel het woord *polis* niet in den zin van *contract* neemt, komt men tot het besluit, dat de verwacht wordende winst *niet* bij het *sluiten* der overeenkomst, *wel* bij de *polis* afzonderlijk moet worden opgegeven.

Het is echter niet te ontkennen, dat men door dit aan te nemen tot de conclusie komt, dat de wetgever b. v. in de artikelen 603, al. 2, 606, al. 1 en 608 gewild heeft, dat de aldaar voorgeschrevene vereischten *altijd* bij het aangaan der overeenkomst *moeten* worden opgegeven, onverschillig of die omstandigheden al dan niet invloed op de door den verzekeraar te loopen risico zullen hebben, het geen in strijd zou zijn met het beginsel in art. 251 W. v. K. aangenomen. Volgens laatstgemeld artikel toch, maakt *dan* eerst verzwijging van aan den verzekerde bekende omstandigheden, de verzekering nietig, wanneer zij van *dien* aard is, dat de verzekeraar de verzekering niet, of niet onder dezelfde voorwaarden zou hebben gesloten, indien hij van den waren staat der zaak had kennis gedragen. Door dit aan te nemen zou men derhalve te regt kunnen beweren, dat in die artikelen voor de zeeassurantie eene uitzondering op het algemeene beginsel van art. 251 W. v. K. gemaakt is.

Een zoodanig systeem is voorzeker exceptioneel: dat dit systeem echter in de bedoeling van den wetgever lag, is duidelijk zichtbaar.

Wanneer men in de vermelde en andere artikelen het woord *polis* in den zin van *contract* neemt, moet men dit ook doen in art. 258, al. 2 W. v. K.; doet men dit niet, dan blijven de „sommige verzekeringen” van laatst gemeld artikel achterwege. Ten einde dit te voorkomen zouden wij op bovengemelde gronden ook in dat artikel eene dusdanige lezing voorstaan.

De *nexus* is o. i. hierin gelegen, dat de wetgever, hoewel in art. 255 W. v. K. de polis eene *akte*, en in art. 258, al. 1 een *bewijsmiddel* van de verzekering noemende, echter het onderscheid tusschen *contract* en *instrument* niet altijd genoeg in het oog heeft gehouden, en daardoor in dezelfde dwaling is vervallen als de wetgever van den Code en die van de Ordonnance¹; voorts dat hij, niet in aanmerking nemende, dat in art. 251 genoegzaam voor het belang van den verzekeraar is gezorgd, te veel heeft willen regelen en daardoor tot boven vermeld systeem is gekomen².

Aangezien er in de praktijk zeer weinige assurantien zonder polis worden gesloten, zouden er, bij eene andere opvatting van het woord *polis* in de aangehaalde artikelen, vele moeilijkheden kunnen ontstaan, en verzekeringen, die zonder polis geldig zijn, door het opmaken eener polis nietig kunnen worden. —

Hoewel de polis een middel van bewijs is, is zij echter

¹ Zie beneden, blz. 67. Men denke wat de Ordonnance betreft aan de woorden: „le Contrat appelé Police.”

² Met de woorden van Mr. S. P. LIPMAN kunnen wij ons daarom geheel vereenigen, wanneer hij zegt: „de ruimte welke bij den Code gelaten was omtrent het verzekeren van schepen of goederen, welke reeds vertrokken of vervoerd waren van de plaats, van waar het gevaar voor rekening van den verzekeraar zoude beginnen, is bij art. 603 tot 606 W. v. K. zeer beperkt; en zijn daardoor vermoedens tegen de eerlijkheid der aangegane overeenkomsten geboren, welke naar het Fransche regt geheel onbekend waren, en waarvan de noodzakelijkheid naauwelijks geacht kan worden voldoende te bewezen. Hetzelfde geldt de bepaling van art. 606 W. v. K. Even weinig ligt het beperkende voorschrift van art. 608 W. v. K. in den geest van den Code” (Wetb. v. Kooph., blz. 233 en 234).

niet het eenige bewijsmiddel. Onze wet laat in art. 258 W. v. K. nog als zoodanig toe, begin van schriftelijk bewijs, versterkt door alle andere bewijsmiddelen. Wat als *begin van schriftelijk bewijs* is aan te merken, leert art. 1939, al. 2 B. W., namelijk, „alle geschrevene akten welke voortgekomen zijn van dengenen tegen wien de vordering gedaan wordt, of van dengenen dien hij vertegenwoordigt, en welke de daadzaak, waarop men zich beroept, waarschijnlijk maken.” Als begin van schriftelijk bewijs zal b. v. kunnen gelden eene quitantie van den verzekeraar of van dengenen die hem vertegenwoordigt, waarbij de geassureerde voor de premie wordt gedechargeerd; verder de nota van den makelaar in zeeassurantie, uitgereikt aan den verzekeraar of, indien meerderen dezelfde verzekering hebben gesloten, aan den eersten hunner, binnen 24 uren na het sluiten van de assurantie, welke nota, volgens art. 681, I^o W. v. K., tusschen partijen als begin van bewijs bij geschrift geldt.

Dit begin van bewijs bij geschrift, door alle andere bewijsmiddelen, d. i., alle bewijsmiddelen door de wet toegelaten, gestaafd, kan de polis vervangen.

Dat echter de polis het meest zekere middel van bewijs is, moet algemeen worden erkend; en wel omdat niet altijd een begin van schriftelijk bewijs voorhanden is, zoo ook omdat de bewijsmiddelen, door de wet aan de makelaarsboeken en aantekeningen toegekend, somtijds kunnen ontbreken. De artikelen 681 vgg. W. v. K. namelijk, gewagen van makelaars in zeeassurantie, en de wet regelt hunne verplichtingen, kent aan hunne aantekeningen in hun dagboek enz., wettige bewijskracht toe (art. 68 W. v. K.), zoo ook een begin van bewijs aan bovengemelde nota. Hiertoe wordt echter vereischt, dat zij de qualiteit van makelaar hebben, d. i., door het plaatselijk bestuur zijn aangesteld en alvorens zij tot de uitoefening hunner bediening zijn toegelaten, de bij de wet gevorderde eed hebben afgelegd (art. 62 W. v. K.) Wat nu het gebruik in sommige steden, zooals te Amster-

dam betreft, aldaar worden wel, bij het sluiten van zeeassurantiën, tusschenhandelaars gebruikt, doch deze missen, voor zoover ons bekend is, bovengemelde hoedanigheid. Zij hebben echter veel overeenkomst met de door de wet bedoelde makelaars, worden in het dagelijksch leven alzoo genoemd, sluiten assurantiën op naam van hun' lastgever, leveren de polis, door al de verzekeraars onderteekend, aan den geassureerde uit (art. 260 W. v. K.) en verrekenen met de verzekeraars de premie, vóór of na ontvangst van den verzekerde (men vergelijke art. 682 W. v. K.). Vraagt men nu, welke hoedanigheid aan gemelde personen, volgens de wet, moet worden gegeven, zoo kan deze geene andere zijn dan die van art. 63 W. v. K.; zoodat hunne handelingen geen verder gevolg hebben dan dat uit de overeenkomst van lastgeving voortspuit.

Het gevolg hiervan zal zijn, dat aan de aantekeningen, enz. van dergelijke, niet door het plaatselijk bestuur aangezelde en niet beëdigde tusschenhandelaars, de wettige bewijskracht niet zal kunnen worden toegekend. Deze omstandigheid doet, ten minste op die plaatsen, des te meer het noodzakelijke van het tot stand brengen eener polis uitkomen. —

Bij art. 258, al. 1 W. v. K. heeft men de vraag gedaan, of de eedsdelatie zonder begin van schriftelijk bewijs kan plaats hebben. Hoe uitgebreid art. 1967 B. W. omtrent het toelaten van den decesoiren eed ook moge zijn, zouden wij echter, ten gevolge der *stellige* woorden van art. 258, al. 1: „alle andere bewijsmiddelen, *indien er een begin van schriftelijk bewijs aanwezig is*”, met anderen, deze vraag niet anders dan ontkennend kunnen beantwoorden¹. —

Hoewel onze wet van geene soorten van polissen uitdrukkelijk melding maakt, blijkt het echter uit verscheidene bepalingen, dat zij het onderscheid door anderen gemaakt tus-

¹ Van hetzelfde gevoelen zijn Mr. ASSER c. s., aant. op art. 258, en Mr. G. J. A. FABER, blz. 39; van een ander is Mr. A. DE PINTO, II, § 206.

schen eene *getaxeerde* (*valued policy*) en *opene* polis (*open policy*), niet uit het oog heeft verloren. De eerste is de zoodanige, waarin de waarde van het verzekerde voorwerp is uitgedrukt (art. 274), de laatste die waarin die waarde niet vermeld staat (art. 273.)

De waardering van het verzekerde voorwerp in eene getaxeerde polis kan, volgens de wet, op twee wijzen geschieden; en wel met, of zonder behulp van deskundigen; aan elk dezer wijzen wordt een afzonderlijk gevolg toegekend (art. 275 en 274).

Het verschil tusschen eene opene en getaxeerde polis bestaat, behalve in het boven vermelde, ook hierin, dat bij gene in geval van schade of verlies, de waarde door den verzekerde moet worden bewezen, hetgeen, volgens art. 273 W. v. K., door *alle* bewijsmiddelen kan geschieden (boekcn, rekeningen facturen, makelaarsnota's, prijscouranten, getuigen, eed ¹, enz.); bij deze de opgegevene waarde tusschen partijen voor de ware wordt gehouden, tenzij door den verzekeraar redenen worden aangevoerd, waaruit gegrond vermoeden voor het bovenmatige der opgave geboren wordt, of door hem die bovenmatigheid in regten worde bewezen (art. 274 W. v. K.) ², eene bevoegdheid, die hij heeft bij alle verzekeringen en bij zecassurantie op casco, in de gevallen van art. 619 W. v. K., zelfs wanneer het voorwerp door deskundigen is gewaardeerd.

De keus omtrent deze soorten van polissen is geheel aan het goedvinden der partijen overgelaten; alleen bij verzekering op schip, moet zij eene *getaxeerde* zijn (art. 592, 7°).

¹ Bij een vonnis der Arr. regtbank te 's Hertogenbosch van 24 Junij 1840 is beslist, dat schade aan verzekerde goederen door eene beëdigde verklaring van den verzekerde kan worden geconstasteerd, en dat zoodanige verklaring, door geen tegenbewijs wederlegd, geldt als voldoende bewijs. W. v. h. R., n°. 361. Men vergelijkte t. a. p. 319 en 362.

² Eene renunciatie aan het effect der bepaling van art. 274 W. v. K. moet voor niet geschreven en van onwaarde gehouden worden; aldus beslist bij een vonnis der Arr. regtb. te Rotterdam, 6 April 1842, R. B., IV, 470.

Het is echter bekend, dat men in de praktijk gewoon is de waarde van het verzekerde voorwerp altijd in eene polis van zeeassurantie door partijen contractanten met wederzijdsch goedvinden te taxeren.

Als eene tweede onderscheiding van polissen, door onze wet insgelijks niet uitdrukkelijk vermeld, zou men kunnen wijzen op de verdeeling in *onderhandsche* en *authentieke* polissen, wanneer de laatste niet in het gebruik onbekend waren. In den Code de Commerce wordt van deze onderscheiding nog afzonderlijk melding gemaakt in art. 332, dat toestaat de polis onderhands op te maken, en in art. 79, dat hiermede belast de *courtiers d'assurances* te zamen met de notarissen.

Andere onderscheidingen, als die van *polissen opgemaakt met*, of *zonder tusschenkomst van een' makelaar*, van *gezegelde* en *ongezegelde polissen*, enz. gelooven wij hier te kunnen achterwege laten.

In Engeland heeft men nog twee onderscheidingen gemaakt, die bij ons wel niet onbekend zijn, doch waarvoor wij geene afzonderlijke benamingen hebben. Aldaar maakt men nog onderscheid tusschen een *interest policy* en een *wager policy*. De eerste is de zoodanige, die eene zuivere verzekering en niet eene verzekering in den vorm eener weddenschap bevat, of "which shows by its form that the assured has a real, "substantial interest in the thing insured: in other words, "that the contract of insurance, embodied by the policy "is a contract of indemnity, and not a wager". Een *wager policy* is die, welke geene verzekering, maar eene weddenschap aantoont, of "one which shows on the face of it, "that the contract it embodies is not really an insurance, "but a wager; i. e., a pretended insurance, founded on an "ideal risk, where the assured has no interest in any thing "insured." Deze laatste bevat gewoonlijk eene der volgende clausulen: "*interest or no interest*", — "*without further proof of interest than the policy*", — "*policy to be deemed sufficient proof of interest*", — "*without benefit of salvage*

to the insurer", of andere. Dergelijke polissen zijn echter in Engeland met eenige uitzondering verboden ¹.

Eene tweede onderscheiding aldaar gemaakt is die tusschen *voyage policy* en *time policy*. De eerste is die, welke eene verzekering bevat, waarvan de duur der risico is bepaald door de plaats van waar de reis een' aanvang neemt en waar die eindigt; de tweede die, welke eene verzekering voor een' bepaalden tijd behelst. Ook zijn er polissen, die beide benamingen dragen, zoo dat zij tegelijk *voyage policies* en *time policies* zijn, wanneer zij b. v. eene verzekering bevatten van een schip van Londen naar Buenos-Ayros voor den tijd van drie maanden ². Het voordeel van het maken van onderscheidingen als deze, is zeer gering en zou alleen hierin kunnen bestaan, dat men door die benamingen eene eenigzins wijdloopige omschrijving zou kunnen besparen. —

De gewoonte om gedrukte polissen, door schriftelijke bepalingen aangevuld, bij het opmaken van zeeassurantiën te gebruiken, die tegenwoordig in de meeste handelsteden van andere landen en ook van ons land, waar het assurantiewezen wordt uitgeoefend, bestaat, is zeer oud: VALIN noemt haar eene "*pratique très ancienne*", en BENECKE beweert, dat dit gebruik reeds meer dan drie honderd jaar heeft bestaan ³.

Zoodanige gedrukte polissen, die de meest in gebruik zijnde clausulen en voorwaarden bevatten, welke de onderzinking, de gewoonte en de algemeene belangen van den koophandel, tusschen de contractanten hebben vastgesteld, naar de plaatselijke gesteldheid verschillen, den wil van den handelstand uitdrukken, locale wetten vormen en de gewoonten of usantiën van elke handelsplaats handhaven, bestaan over het algemeen, zooals ook te Amsterdam, slechts voor de meest voorkomende voorwerpen der verzekering, als, wat ge-

¹ 19 GEORGE 2, C. 37, § 1.

² ARNOULD, I, p. 17—19.

³ VALIN, Comment., II, p. 28; BENECKE, I, p. 390.

noemde stad betreft, voor verzekering op casco, op goederen en op behouden varen (zijnde de laatste de gewone cascopolis vermeerderd met de bekende clause op behouden varen)¹, terwijl voor alle andere voorwerpen eene dezer drie soorten wordt gebruikt.

De clausulen in deze gedrukte polissen voorkomende zijn van tweederlei aard; zij dienen óf om de bepalingen der wet aan te vullen, óf om daaraan te renuncieeren.

Nadat deze gewoonte lang in Frankrijk had gegolden beweerden sommigen de onwettigheid daarvan, benevens dat de polis geheel met de hand moest worden geschreven, waarvan het gevolg was, dat het gebruik van gedrukte polissen bij het opmaken van verzekeringen beperkt werd². Dat onder den Code deze bewering nog niet geheel was verdwenen, blijkt hieruit, dat FOURNEL de wettigheid daarvan nog niet zoo gereedelijk aanneemt door te verhalen, dat de vraag in zijn' tijd nog bestond en steeds bleef „de la plus grande importance pour le commerce”³, eene vraag waarvan het heil van den staat afhangt. Wat onze wet betreft, is zij natuurlijk geen vraag meer.

Het gebruik van gedrukte polissen wordt door sommigen afgekeurd, door anderen geprezen⁴. Wanneer men bij het opmaken eener polis de geschrevene bepalingen inrigt naar de gedrukte, en van deze doorhaalt of verandert diegene welke eene of beide der partijen in hunne overkomst willen wijzigen of doen vervallen, of welke niet tot het voorwerp der verzekering behooren, dan voorzeker bieden zij veel voordeel

¹ Zie Bijlage A, B en C.

² Men vergelijke hierover VALIN, Comment., II, p. 28.

³ M. FOURNEL, Code de Commerce accompagné de notes et observations, Paris, 1807, ad art. 332, p. 251.

⁴ Wat de oudere schrijvers betreft, VALIN (Comment., II, art. 2, p. 28) is voor het gebruik van gedrukte polissen, POTHIER, (contr. d'assur., n°. 100) daartegen gestemd. Men vergelijke voorts over het voordeel van deze LEMONNIER, I, p. 1 vgg.

aan, als het opmaken der polis bespoedigende en een groot gemak aan de partijen verschaffende; doch wanneer deze naderhand aan de verplichtingen uit de polis ontstaande willen voldoen, en alsdan bemerken, dat juist die gedrukte bepalingen hare bedoeling in den weg staan en niet teruggeven, dan zou het kunnen gebeuren, dat zij voor haar niet dat voordeel opleverden, hetwelk daaraan gewoonlijk wordt toegekend.

Men heeft de zwarigheid, die de vereeniging van gedrukte en geschrevene bepalingen in dezelfde akte kan opleveren, zooveel mogelijk uit den weg geruimd door in de meeste landen als regel te stellen, dat men voor alles naar den wil der contractanten moet onderzoek doen; dat men in het oog moet houden, dat zij de gedrukte bepalingen hebben willen aannemen, voor zoo verre deze met hunne bedoeling in overeenstemming zijn; dat de geschrevene bepalingen dienen om de gedrukte te verklaren, nader te bepalen, te wijzigen, ja zelfs krachteloos te maken, en dat de geschrevene als de laatste wil der partijen moeten worden aangemerkt. Bij elken strijd of elke onzekerheid moet derhalve aan deze de voorkeur gegeven worden ¹.

Behalve de mogelijkheid, dat de gedrukte en geschrevene bepalingen eener polis niet nevens elkander bestaanbaar, of met elkander in strijd zijn, kan het ook gebeuren, dat zelfs de gedrukte bepalingen niet één geheel vormen, maar sommige lijnrecht tegen andere indruischen. Als voorbeeld willen wij hier aanhalen de gedrukte Amsterdamsche polis voor eene verzekering op behouden varen ². In deze vindt men twee soorten van gedrukte bepalingen, namelijk, *cursijf* en *niet cursijf* gedrukte clausulen. In de eerste staat b. v.: „geschiedende deze assurantie op het *behouden arrivement* van gemeld schip, ter gestedineerde plaatse”, terwijl later in de niet cursijf gedrukte bepalingen de woorden gevonden worden: „bestaande wijders

¹ BENECKE, I, p. 390; ÉMÉRIGON, Chap. II, Sect. III, p. 34.

² Zie Bijlage C.

de voorz. risico in *alle* gevaren ter zee", enz. Zoo vindt men in de eerste de bepaling: "waartegen wij *vrij* zijn van *avarigros en bijzondere avarië*", in de laatste: "vrij van schade en avariëgros onder *drie ten honderd*"; in de eerste: "waartegen wij *vrij* zijn van alle andere onkosten met of zonder succes geïmpendeerd", in de laatste: "de gevallene schade, zoowel als de alzoo gemaakte kosten, zullen door ons worden *betaald*, het zij deze laatsten met of zonder succes worden geïmpendeerd"; in de eerste: "waarom ook, met *uitdrukkelijken afstand van ieders regt op hooger beroep*, alle kwestien enz., *definitief* zullen worden geterminced door drie scheidsmannen enz., aan welke scheidsmannen nu voor alsdan de bevoegdheid toegekend wordt, om als *goede mannen naar billijkheid* te oordeelen," in de laatste: "verder is bepaald enz., partijen zich zullen onderwerpen aan de uitspraak van *scheidsmannen*, welke uitspraak echter aan *hooger beroep* voor het Provinciale Gerechtshof van Noord-Holland onderworpen zal zijn." Bij eene dergelijke cumulatie van cursijf en niet cursijf gedrukte, tegen elkander inlopende, clausulen in dezelfde polis, is als algemeene regel aangenomen, dat de eerste dienen om de laatste te verklaren, nader te bepalen, te wijzigen, ja zelfs krachteloos te maken, en dat bij elken strijd aan de eerste de voorkeur moet gegeven worden. —

In vroegere Ordonnantien, als in die van PHILIPS (1563), in die der kamer van assurantie en avariën van Amsterdam (1673) en in de nadere ampliëatie daarop (1693), benevens in die der stad Middelburg (1600), waren *polisformulieren* voorgeschreven, waarvan men niet mogt afwijken¹. Het onjuridische hiervan behoeft geen betoog, en het is daarom, dat men in alle nieuwere assurantiewetten en zelfs reeds in de Ordonnance de la marine en in den Code de Commerce, be-

¹ In de Ordonnantie van koning PHILIPS van 1563, titel van verzekeringe, art. 2, staat zelfs: „sonder eenige meerdere Clause daer aen te mogen voegen.”

nevens, in navolging van dezen, ook in onze wet, zich tot het opgeven der vereischten eener polis van zeeassurantie bepaald heeft. —

§ 2.

Vereischten.

De vereischten voor eene polis van zeeassurantie worden door onze wet in twee soorten verdeeld: 1° die welke aan alle polissen gemeen zijn; 2° die welke tot eene polis van zeeassurantie in het bijzonder behooren. De eersten worden gevonden in art. 256 W. v. K., de laatsten in art. 592, welk artikel naar het eerstgemelde verwijst. Beide genoemde artikelen, den inhoud eener dusdanige polis vermeldende, vormen derhalve één geheel, en moeten in verband met elkander worden beschouwd. Het is omtrent deze vereischten, dat wij thans eenige opmerkingen wenschen mede te deelen.

Art. 256, 1° W. v. K. vordert, dat in de polis wordt uitgedrukt *„de dag waarop de verzekering is gesloten,”* en is eene verbetering van den Code, die sprak van den dag waarop de polis is geteekend; eene onbegrijpelijke vergissing, daar ook de Fransche schrijvers leeren, dat de overeenkomst bestaat vóór dat de polis is geteekend ¹.

De noodzakelijkheid dezer vermelding is duidelijk; op dien dag toch, nemen de verpligtingen van den verzekeraar en verzekerde een' aanvang; van dien dag af is de verzekeraar schuldeischer voor de premie (ten zij er een tijd voor het voldoen van deze is vastgesteld), en de verzekerde voorwaar-

¹ Dat deze vergissing consequent is volgehouden, blijkt uit de artikelen 332, al. 2, 338, 355, 365, 366, 367, enz. C. d. C.

delijke schuldeischer voor de verzekerde som. Ook bij het doen eener tweede verzekering, wanneer het voorwerp reeds vroeger voor de volle waarde, denzelfden tijd en hetzelfde gevaar verzekerd was, en deze tweede verzekering geschiedt op eene andere polis en een' anderen dag (men vergelijke de artikelen 277 en 278 W. v. K.): om alsdan te beoordeelen, welke dezer beide assurantien geldig is, zal men diegene als zoodanig moeten verklaren, welke de oudste dagteekening draagt. Behalve deze gevallen zijn er nog zeer vele andere, waarin deze vermelding dienstig is, zooals uit verscheidene bepalingen onzer wet kan afgeleid worden. —

Uit de bepaling, dat de dag der verzekering in de polis moet worden uitgedrukt volgt, dat wanneer op eene en dezelfde polis, door onderscheidene verzekeraars, op onderscheidene dagen, verzekerd is, er zoo vele dagteekeningen in de polis moeten voorkomen als er dagen zijn waarop die verzekeringen zijn gesloten. Bij het opmaken eener polis van zeeassurantie wordt dit ook algemeen in het oog gehouden. — Niet alleen is het noodig den dag, maar wanneer men naauwkeurig wil te werk gaan, is het ook in vele gevallen zeer noodzakelijk den *juisten tijd* van den dag in de polis te vermelden; daar onze wet de verzekering niet bij *dagen*, maar bij *oogenblikken* (art. 257), bij *tijdstippen* (art. 269) rekent. De reden waarom deze vermelding niet in de wet gevorderd wordt, is welligt gelegen in de moeilijkheid, die de uitvoering daarvan in de praktijk zou opleveren. Het Fransche regt trachtte hierin eenigzins te gemoet te komen. De Code namelijk, vereischte nog of de *polis* des voor- of namiddags is *onderteehend*: wederom eene verkeerde uitdrukking; daar ook hier de meening is, of de *verzekering* des voor- of namiddags is *gesloten*. Dit komt wel iets nader aan het doel, doch is een halve maatregel, die weinig voordeel aanbrengt. —

Den dag waarop de polis is onderteehend daarin te vermelden is geen vereischte, en de vermelding daarvan is, volgens

onze wet, nergens voor dienstig¹, aangezien zij slechts let op het tijdstip van het *sluiten der overeenkomst*. —

Eene verzekering kan, volgens art. 264 W. v. K., voor eigen rekening of voor die van een' derde gesloten worden. Daar de verzekeraar hem met wien hij eene verzekering aangaat moet kennen, zal in beide gevallen *„de naam van hem die de verzekering sluit”* in de polis moeten worden vermeld, volgens art. 256, 2°, waarin de woorden *voor eigen rekening of voor die van een' derde* zeer goed konden gemist worden.

Hij die de verzekering sluit kan verschillende hoedanigheden hebben, meerdere dan de Code de Commerce in art. 332, al. 7 vooronderstelt. Dit artikel spreekt alleen van die van eigenaar en commissionair; doch er is niet in aanmerking genomen, dat een negotiorum gestor, een lasthebber, een houder van een in pand gegeven goed, een vruchtgebruiker of een bezitter, ook een voor verzekering vatbaar belang kunnen hebben².

Bij verzekering voor rekening van een' derde moet bovendien nog in de polis vermeld worden: 1° dat zij voor rekening van een' derde geschiedt (art. 267); 2° of hij, die de verzekering sluit, dit als lastgever doet, of buiten weten van den belanghebbende handelt (art. 265). Bij verzuim van het eerste vereischte wordt de verzekerde geacht de verzekering voor zich zelve te hebben gesloten (art. 267)³; het gevolg van het niet vermelden der hoedanigheid is door onze

¹ Men vergelijkte HOUTIUS, III, blz. 24.

² Men vergelijkte M. MEES, blz. 5.

³ Dat deze bepaling eene praesumptio iuris is, waartegen bewijs wordt toegelaten, is te regt beslist bij een vonnis der Arr. Regtbank te Rotterdam van 22 Junij 1853, bevestigd door een arrest van het Hof van Z. Holland, 29 Maart 1854, beide vermeld bij Mr. F. KUYPER VAN HARPEN, verzameling van gewijsden in zake van zeeassurantie sedert 1838, Amsterdam, 1859, n°. 5, blz. 30, vgg.

wet niet geregeld: wel heeft men hierop hetzelfde gevolg als van het niet vermelden van het eerste vereischte willen toepassen, uitgedrukt in art. 267 ¹, doch dit handelt over een geheel ander geval en kan niet hiertoe worden uitgestrekt ².

Uit gemelde artikelen blijkt, dat het bij verzekering voor rekening van een' derde onnoodig is den naam van hem, voor wiens rekening zij geschiedt, in de polis te vermelden; dat men derhalve kan schrijven: *A voor vreemde rekening*. Of echter, volgens onze wet, geoorloofd is de clause: *A voor eigen of vreemde rekening*, of deze: *A voor rekening van wien het aangaat*: gelooven wij te kunnen betwijfelen. Verzekering toch, kan voor eigen rekening of voor die van een' derde worden gesloten, mits in dit laatste geval bovengemelde twee vereischten uitdrukkelijk in de polis voorkomen: bij beide clausulen nu, ontbreekt het eerste, uitgedrukt in art. 267, namelijk, dat voor rekening van een' derde verzekerd wordt; in de laatste clause kan hij wien het aangaat A zelf of een ander zijn, en evenzoo is het in de eerste onzeker, voor wiens rekening de verzekering geschiedt.

Het gevolg van deze beide clausulen zal zijn, dat daar, zooals art. 267 voorschrijft, in de polis niet vermeld is, dat de verzekering voor rekening van een' derde is geschied, volgens de woorden van datzelfde artikel, „de verzekerde geacht wordt die voor zich zelve te hebben gesloten.” Er zijn slechts twee wijzen, volgens de wet, mogelijk: óf voor eigen rekening, óf voor die van een ander: eene derde ligt buiten de wet ³.

Met de clause: *A voor rekening van wien het aangaat* mag niet verward worden de in Frankrijk algemeen gel-

¹ Mr. ASSER c. s., aant. op art. 267; Mr. G. J. A. FABER, blz. 45 en 46. Ditzelfde is ook aangenomen bij arbitrale uitspraak, gewezen te Amsterdam, 23 Januarij 1850, vermeld bij Mr. F. KUYPER VAN HARPEN, t. a. p., n°. 36, blz. 250, vgg.

² Men vergelijke HOLTJUS, III, blz. 32 en 33.

³ Men vergelijke HOLTJUS, III, blz. 33.

dende: "*pour le compte de qui il appartiendra*," daar deze in een geheel ander geval wordt gebezigd. De Fransche schrijvers leeren, dat een commissionair, bij het sluiten eener verzekering, den naam van zijn' committent kan noemen, of die kan verzwijgen door de clause "*pour le compte de qui il appartiendra*;" dit laatste, nadat eerst in de polis van die hoedanigheid van commissionair is melding gemaakt, hetgeen volgens den Code een vereischte is (art. 332, al. 7 C. d. C.).¹ Als dit geschied is, d. i., wanneer is melding gemaakt in de polis, dat de verzekering voor rekening van een' derde gesloten wordt, kan die clause ook bij ons gebruikt worden. —

Zijn door het vereischte, dat de polis moet bevatten den naam van hem die de verzekering sluit, *polissen aan toonder*, volgens onze wet, verboden? Het Wetboek van 1830 (art. 432, 1°) verbood uitdrukkelijk polissen aan toonder te stellen. De aanleiding tot dit verbod zal welligt geweest zijn het stilzwijgen door den Code de Commerce over dit punt in acht genomen, en de verkeerde leer door de schrijvers daarover voorgestaan. Deze beweerden, en het gebruik volgde in dit opzigt, dat hoewel de Code niet uitdrukkelijk toestond eene polis aan toonder te stellen, men bij analogie uit art. 313 (alwaar dit zou toegestaan worden voor bodemerij) kon opmaken, dat zoodanige polissen, volgens den Code, geoorloofd waren². Ons Wetboek heeft het verbod van het Wetboek van 1830 weggelaten en is het voorbeeld van den Code gevolgd.

Het weglaten van dit verbod zou voor een *ontkennend* antwoord dezer vraag kunnen pleiten, wanneer men geen onderzoek deed naar de reden, waarom het in ons Wetboek

¹ Men zie o. a. BOULAY-PATY op ÉMÉRIGON, Confér. XXXVIII; VALIN, II, p. 31 en 32.

² ROGRON, Code de Comm., art. 332, laatste aant. Dat deze gevolgtrekking op een' onjuisten grondslag berust, blijkt hieruit, dat de Code de Comm. in art. 313 wel toestaat een' bodemerijbrief aan *order* te stellen, niet echter aan *toonder*.

niet voorkomt. Deze is „niet juist,” zooals HOLTJUS te regt aanmerkt, „omdat men van gedachte veranderde, maar veel-
 „eer omdat men de bewoordingen hier ter plaatse voldoende
 „vondt” ¹. Wanneer men art. 482, al. 1 en 2 Wetb. 1830 inziet, luidende: „alle polissen moeten uitdrukken: 1° de benaming van dengenen, die de assurantie laat doen; zij mogen niet aan toonder gesteld worden”, dan is het duidelijk, dat de tweede volzin van al. 2 reeds in den eersten ligt opgesloten. Wanneer de wet voorschrijft, dat de naam van hem die de assurantie laat doen in de polis moet vermeld worden, volgt hieruit immers reeds van zelf, dat zij niet aan toonder kan worden gesteld. Men vindt derhalve de eerste bewoordingen voldoende, en liet daarom de tweede weg, zonder dat „men van gedachte veranderde.” Hoewel nu de vereischen van art. 256 W. v. K. niet op straffe van nietigheid zijn voorgeschreven, en een of meer dezer, derhalve ook de naam van hem die de verzekering sluit, kan achterwege blijven, zonder de polis krachteloos te maken (waarover later): zoo volgt hieruit slechts, dat die naam niet in de polis behoeft voor te komen, niet dat eene polis aan toonder kan gesteld worden.

Wij gelooven dan ook met anderen deze vraag *bevestigend* te kunnen beantwoorden ²; behalve om bovengemelde redenen, ook nog omdat de wet het aan toonder stellen nergens uitdrukkelijk heeft toegestaan. Daarenboven brengt de aard der polis niet mede, dat zij aan toonder gesteld wordt; zij is het bewijs van eene tusschen twee of meer *bepaalde* personen geslotene overeenkomst, even als eene huurcedel, eene koopakte: evenmin als deze aan toonder kunnen gesteld worden, evenmin eene polis. Er bestaan ook geene redenen, die het aan toonder stellen noodzakelijk zouden maken; wil men als zoodanige opgeven, dat bij eigendomsover-

¹ HOLTJUS, III, blz. 25.

² HOLTJUS, III, blz. 25; Mr. G. J. A. FABER, blz. 36 en 38. Het te genovergestelde wordt geleerd door Mr. ASSER c. s., aant. 5 op art. 256.

gang der verzekerde voorwerpen de polis gemakkelijker aan den nieuwen eigenaar zou kunnen worden ter hand gesteld: art. 263 W. v. K. heeft hierin voorzien door de bepaling dat, wanneer de verzekerde voorwerpen (b. v. een verzekerd schip zeilende, verzekerde goederen onder weg enz.) worden verkocht, of de eigendom daarvan overgaat, de verzekering *van regtswege*, „zelfs zonder overdrag, ten voordeele van den koper of nieuwen eigenaar loopt”. Ten laatste wat zou het gevolg zijn, als een verzekeraar zich verbond om *aan toonder* van de polis de schade, tot beloop van de verzekerde som, te vergoeden, die een bepaald voorwerp door de gevaren der zee zal ondervinden? Immers eene geheel verkeerde opvatting van het doel der verzekering; *toonder* zou geen interest door cognoscementen of andere documenten hebben te bewijzen, maar alleen de *polis* hebben te vertoonen; daardoor zou echter de polis niet blijven een *interest policy*, die bewijst, dat de verzekering, die zij bevat, een *contract of indemnity* is, maar zou ontaarden in een *wager policy*, die eene voorgewende verzekering bewijst, die ongemerkt de clausulen zou bevatten: „*interest or no interest*” of „*without further proof of interest*”. —

Met de vraag of polissen *aan toonder* kunnen worden gesteld, is naauw verbonden die, of het *aan order* stellen door onze wet is toegelaten. Tot eene *ontkennende* beantwoording dezer vraag kunnen verscheidene der bovengenoemde opmerkingen dienen, benevens deze, dat de wet daar, waar zij het *aan order* stellen gewild heeft, dit uitdrukkelijk heeft toegestaan; b. v. in art. 100 voor wissels, in art. 208 voor orderbriefjes, 210 voor assignatiën, 508 voor cognoscementen, en 573 voor bodemerijbrieven, doch voor polissen nergens dusdanige bepaling bevat ¹. De regten uit eene polis voortspruitende kunnen, behalve het geval van gemeld art. 263 W. v. K., op geene andere wijze worden overgedragen,

¹ Ontkennend wordt ook deze vraag beantwoord door Mr. FABER, blz. 44; bevestigend door Mr. ASSER c. s., aantekening 5 op art. 256.

dan volgens art. 668 B. W., en aan een endossement op cene polis geplaatst kan geene kracht worden toegekend, zelfs niet die van voorloopige legitimatie ¹.

Sommige wetgevingen, als het „Preussische Landrecht“ (§ 2071) en de „Hamburgische Assekuranz- und Havarie-Ordnung“ (Tit. I, art. 4), laten polissen aan toonder toe. In Engeland zijn de *policies in blank*, d. i. zulke polissen, waarin de naam van hem door wien of voor wien de verzekering gesloten wordt niet voorkomt, verboden. Aldaar moet altijd in de polis vermeld staan: óf een of meer der personen, die een belang in de verzekerde zaak hebben; óf de afzender of geconsigneerde; óf de personen, die order ontvangen hebben tot het sluiten der verzekering; óf hij die order tot de verzekering heeft gegeven ². In de praktijk is men aldaar gewoon alleen den naam van hem te vermelden, die de verzekering sluit, d. i. van den assurantiemakelaar of, als er geen makelaar gebruikt wordt, van den verzekerde zelve. Deze makelaars (*insurance brokers*) zijn gewoon te verzekeren op hun' eigen naam en voor hunne eigene rekening, of op hun' eigen naam en voor rekening van hunne principalen. Zij gebruiken hiertoe de volgende clause, die ook in de gedrukte polissen voorkomt: „A (naam van den makelaar) *as well in their own names, as for and in the name and names of all and every other persons to whom the same doth, may, or shall appertain, in part or in all, do make assurance and cause themselves* (of de naam van hun' principaal) *and them and every of them to be insured*“ etc. De clause „*for and in the names of all persons to whom the same doth appertain, in part or in all*“ heeft deze strekking, dat zonder haar niemand anders voordeel uit de polis kan verkrijgen, dan de persoon, die daarin met name is genoemd; terwijl door haar

¹ Men vergelijke echter Mr. FABER, blz. 39.

² Men vergelijke 28 GEORGE, 3, C. 56.

iedereen, die kan bewijzen, dat hij gedurende het gevaar belang had in de verzekerde zaak, en de persoon is voor wiens rekening de verzekering gesloten was, tot schadevergoeding gerechtigd is ¹.

Zij komt vrij wel overeen met de bovengenoemde: "*A voor eigen of vreemde rekening*" en met de in onze polissen voorkomende: "*of wie het anders geheel of ten deele zoude mogen aangaan*" ². —

Tot de bestaanbaarheid der overeenkomst van verzekering wordt o. a. vereischt een belang aan gevaar onderhevig (art. 268 W. v. K.), bij de zeeassurantie aan gevaren der zee. Deze gevaren neemt de verzekeraar voor zijne rekening, en de risico, die hij loopt, is afhankelijk van het object, dat aan het zeegevaar wordt bloot gesteld. Om deze te berekenen, moet hij dit object kennen. Onze wet vordert daarom in art. 256, 3°, dat in de polis vermeld wordt "*eene genoegzaam duidelijke omschrijving van het verzekerde voorwerp*." Wanneer eene omschrijving duidelijk, en wanneer genoegzaam duidelijk is, kan *a priori* moeilijk bepaald worden: de bedoeling is, dat wanneer de verzekerde ten opzichte van het object schade geleden heeft de verzekeraar uit de polis moet kunnen opmaken, of dit hetzelfde object is, als dat waarvan hij het interest verzekerd heeft. De omschrijving moet daarom zoo naauwkeurig geschieden, als de omstandigheden toelaten. Naarmate het object der zeeassurantie verschillende is, naar die mate zal ook de genoegzaam duidelijke omschrijving verschillen: wordt het schip verzekerd, zij zal anders zijn dan wanneer goederen, verwacht wordende winst of op bodemerij geschotene penningen enz., verzekerd worden; dit ligt geheel in den aard der zaak. —

¹ ARNOULD, I, p. 24 en 25.

² Zie Bijlage A, B en C.

Bij verzekering op schip moet, behalve eene genoegzaam duidelijke omschrijving, de polis nog, volgens art. 592, 1° W. v. K., bevatten *„de opgave of het schip van vurenhout is, of de verklaring dat de verzekerde van die omstandigheid onkundig is.”* Deze opgave of verklaring zal dan eerst te pas komen, als het schip van zoodanig hout is, of de verzekerde (zooals de wet vooronderstelt, dat gebeuren kan) niet weet van welk hout het schip is gebouwd; dit ligt opgesloten in de bewoordingen, en blijkt uit art. 8 der Amsterdamsche Ordonnantie van 10 Maart 1744, waaruit deze bepaling is overgenomen, benevens uit de woorden van VAN DER KEESSEL: *„et si navis sit id genus, quod vocatur een vuren blaas, hoc exprimi oportet”*¹. Is het schip niet van vurenhout, en de verzekerde bekend met de soort of soorten hout, waarvan het schip gebouwd is, dan is het derhalve geen vereischte de houtsoort in de polis te vermelden.

Uit dit afzonderlijk vereischte in art. 592, 1° uitgedrukt blijkt, dat de vermelding hiervan, volgens de wet, bij verzekering op schip, niet onder de in art. 256, 3° gevorderde *„genoegzaam duidelijke omschrijving”* behoort.

Op deze bepaling is aangemerkt, dat het doel misschien beter bereikt was, indien men *altijd* gevorderd had de vermelding van het hout, waarvan het schip gebouwd is, in plaats van dit alleen te vorderen voor de slechtste soort en voor het zeldzaamste geval². Wanneer men volstrekt eene dergelijke bepaling in de wet wil opgenomen hebben, is aan deze zeker de voorkeur te geven boven die van onze wet. De geheele bepaling zou echter o. i. zeer goed gemist kunnen worden, aangezien door art. 251, handelende over *fausse déclaration* en *réticence*, en door art. 256, 3° voldoende voor het belang van den verzekeraar is gezorgd. Zij heeft daarenboven tegenwoordig veel van hare kracht verloren, daar de vooron-

¹ VAN DER KEESSEL, thes. 717, 1°.

² MR. A. DE PINTO, II, § 447, 2°; W. VAN HOUTEN, blz. 417.

derstelling, die zij tot grondslag heeft, dat schepen alleen van hout worden gebouwd, door het bouwen van ijzeren schepen thans vervallen is. Zeer juist is gevraagd, waarom men in dit opzicht onderscheid gemaakt heeft tusschen verzekering op schip en die op goederen enz.: in dier voege, dat bij verzekering van het schip de vermelding van de houtsoort, volgens de wet, noodzakelijk is, bij die van alle andere voorwerpen, die vermelding kan achterwege blijven ¹.

Volgens de wet zal het verzuim dezer opgave art. 251 W. v. K. kunnen doen in werking treden; volgens de tegenwoordige Amsterdamsche gedrukte cascopolissen is de assuradeur in dit geval niet verder gehouden „dan tot het voldoen van de helft der gevallen schade” ²; eene bepaling reeds in vroegere polissen voorkomende, en overgenomen uit de Amsterdamsche Ordonnantie van 10 Maart 1744 ³. —

Ofschoon het verzekerde voorwerp in de polis genoegzaam duidelijk moet omschreven worden, kan het echter gebeuren, dat dit voor den verzekerde eene onmogelijkheid is, b. v. wanneer van buiten 's lands verwachte retouren worden verzekerd, en het den verzekerde onbekend is, waarin die zullen bestaan. In dit geval veroorlooft onze wet in art. 596 W. v. K., in navolging en met verbetering van den Code, om te verzekeren onder de algemeene benaming van *goederen* ⁴. In

¹ Mr. A. DE PINTO, t. a. p.

² Men vergelijke Bijlage A en C.

³ Eene dergelijke bepaling als in de Amsterdamsche gedrukte cascopolissen komt ook voor in art. 18 van het „Allgemeiner Plan Hamburgischer See-Versicherungen.” Men vergelijke BENECKE, I, p. 282.

⁴ Tot de punten waarin art. 337, al. 2 en 3 C. d. C. zieh van art. 596 W. v. K. onderscheidt behoort ook, dat laatstgemeld artikel duidelijk te kennen geeft, dat zoodanige verzekering alleen geoorloofd is, wanneer de verzekerde *onkundig* is, omtrent de hoedanigheid der goederen; eerstgemeld artikel, volgens de woorden, dit eigenlijk in *alle* gevallen toelaat: het zegt „en *ce cas*”, d. i. in geval van al. 1, namelijk, wanneer ladingen van *buiten Europa* worden verwacht, onverschillig of de verzekerde met de kwaliteit van de goederen al of niet bekend is. Het doel is echter om dit

de artikelen 644 en 645 W. v. K. komen omtrent deze soort van verzekering eenige bepalingen voor, bepaaldelijk wat de hoegrootheid der door den verzekeraar te dragene schade betreft. —

Het doel der verzekering is geheele schadeloosstelling voor het verlies, dat de verzekerde door eenig voorval, bij de zeeassurantie door de gevaren, die de zee oplevert, heeft ondervonden; dan eerst wanneer de som, die hij als schadevergoeding heeft bedongen, toereikende is om hem geheel schadeloos te stellen, of wanneer het "*interest is covered by the policy*," is dit doel bereikt. Deze som moet, volgens art. 256, 4° W. v. K., in de polis vermeld worden.

Het "*bedrag der som waarvoor verzekerd wordt*" moet geheel worden afgescheiden van de *waarde van het verzekerde voorwerp* (d. i., met het oog op art. 268, de waarde van het *object*, waarbij men belang heeft). Deze waarde wordt in den regel niet door de wet als een vereischte der polis gesteld. De som waarvoor verzekerd wordt kan beneden die waarde, daaraan gelijk zijn, of die overtreffen. Tot het berekenen van het maximum dier som kan niet die waarde, maar alleen het *belang* of *interest*, dat de verzekerde in het object heeft, in aanmerking komen¹. Het is daarom geheel onjuist, dat in onze assurantiewet zooveel gewigt aan de *waarde* van het verzekerde voorwerp (of *object* waarbij men belang heeft) gehecht wordt, en b. v. art. 253, al. 2 bepaald heeft, dat "*indien de volle waarde van het voorwerp niet is verzekerd, de verzekeraar, in geval van schade, slechts verbonden is, in evenredigheid van het verzekerde tot het niet verzekerde gedeelte.*"

alleen toe te staan in het laatste geval; blijkens de uitlegging door de schrijvers aan dit artikel gegeven. Uit de woorden van dit artikel kan men echter deze bedoeling niet opmaken.

¹ Men vergelijke M. MEES, t. a. p., blz. 3.

De som waarvoor verzekerd wordt zal, volgens onze wet, tot maatstaf dienen van het bedrag, dat de verzekeraar, in geval van schade of verlies, te vergoeden heeft: daarom is het noodig, dat deze som in de polis worde bepaald.

De bepaling van deze som strekt echter, volgens onze wet, niet om een maximum aan te wijzen; zoodanig dat de verzekeraar nooit boven de som waarvoor hij verzekerd heeft zou gehouden zijn, zoo als volgens den Code de Commerce, die in de artikelen 381, al. 2 en 393 bepaalt, dat de verzekeraar, zonder beding van het tegendeel, niet verplicht is het meerdere dan de verzekerde som te voldoen. Onze wet echter bepaalt, dat, zonder beding van het tegendeel, de onkosten, door den verzekerde gemaakt, ten einde de schade te voorkomen of te verminderen, hem moeten worden gerestitueerd, „al ware het dat zij, gevoegd bij de geleden schade, het beloop der verzekerde som te boven gingen” (art. 283, al. 2; 655, al. 2; 665, al. 3 W. v. K.), een principe juist dan dat van den Code, daar de verzekerde in dit geval de negotiorum gestor van den verzekeraar is ¹.

Het bedrag der som waarvoor verzekerd wordt kan op verschillende wijzen in de polis bepaald zijn. Men kan b.v. eene bepaalde som noemen, die óf het interest evenaart, óf minder is, in welk laatste geval, volgens de Engelsche schrijvers, „*the interest is uncovered by the policy*”, of „*the assured is his own insurer to the extent*”, zoo dat in geval van schade art. 253, al. 2 W. v. K. moet toegepast worden. Men kan ook eene som noemen, die als maximum gesteld wordt; in dier voege, dat de verzekeraar de schade, welke die som niet te

¹ Dat men in het gebruik hierin het systeem van het Fransche regt volgt, blijkt uit de gedrukte polissen, alwaar men leest: „de gevallen schade zoowel als de alzoo gemaakte kosten zullen door ons worden betaald, hetzij deze laatste met of zonder succes worden geïmpendeerd; *mits een en ander te zamen niet te boven ga de door ons verzekerde sommen.*” Men vergelijkte Mr. S. P. LIPMAN, Wetb. v. Kooph., blz. 243 en 244, benevens Bijlage A, B en C.

boven gaat, onaangezien het meerdere interest, geheel zal vergoeden (art. 253, al. 3). Ook kan het bedrag der verzekerde som geheel achterwege blijven, en men overeenkomen, dat de verzekeraar de waarde der voorwerpen zal vergoeden naar de schatting daarvan in de polis gedaan, of te doen, benevens de schade daaraan vallende. —

Onder de voorwaarden, vereischt tot de geldigheid van elke overeenkomst, behoort een *bepaald onderwerp* (art. 1356, 3º B. W.), bij de verzekering, zoo als wij boven hebben gezegd, bestaande in de risico of het gevaar, dat de verzekeraar voor zijne rekening neemt ¹.

Dit gevaar kan van verschillenden aard zijn, zoo als blijkt uit de voorbeelden daarvoor in art. 247 W. v. K. gegeven. In dezen index vindt men ook de gevaren der zee en die der slavernij, die hoewel van elkander verschillende, zoo wel in dit artikel als in Boek II, titel IX van ons Wetboek, bij elkander zijn gevoegd, als of er geen verschil tussehen deze bestond, in onderscheiding van art. 471 van het Wetboek van 1830, alwaar zij zeer te regt als twee afzonderlijke zaken vermeld zijn. Ofschoon het gevaar der slavernij eene species van zeegevaar is, zijn beide eerder voor afzonderlijke, dan voor gezamenlijke behandeling vatbaar. —

Wat het gevaar betreft, hieromtrent vordert de wet in de polis drie vereischten, namelijk: welke gevaren de verzekeraar voor zijne rekening neemt (art. 256, 5º); de tijd waarop het gevaar voor zijne rekening begint te loopen en eindigt (ib., 6º), en de plaats van waar het gevaar voor zijne rekening begint te loopen (art. 592, 6º).

Daar er verschillende soorten van gevaren zijn, die het onderwerp der verzekering kunnen uitmaken, zoo vordert de wet in art. 256, 5º, dat in de polis vermeld worde „de

¹ Zie boven, blz. 18.

gevaren welke de verzekeraar voor zijne rekening neemt;" dit vereischte wordt ook voor eene polis van zeeassurantie voorgeschreven.

Deze bepaling, beschouwd als algemeen vereischte voor alle polissen ¹, heeft niet bij alle assurantien dezelfde beteekenis; bij sommige trekt de wet zelve de grenzen van het gevaar ². Wanneer de wet zelve de grenzen van het gevaar heeft aangewezen, is, indien partijen niet van de bevoegdheid om andere bepalingen omtrent de grenzen van het gevaar te maken hebben gebruik gemaakt, in art. 256, 5° bedoeld, dat slechts de *soort* van het gevaar in de polis vermeld worde. Bij verzekeringen, waarvoor geene afzonderlijke bepalingen omtrent de grenzen van het gevaar in de wet voorkomen, is het de bedoeling, dat zoowel de *soort* als de *grenzen* van het gevaar in de polis worden uitgedrukt.

Bij de zeeassurantie moet men boven vermelde bepaling in dien zin opvatten, dat slechts de *soort* van gevaar in de polis moet worden uitgedrukt. Wanneer in de polis is vermeld, dat er verzekerd wordt tegen de gevaren der zee, derhalve de *soort* van gevaar is aangeduid; en partijen omtrent de uitgebreidheid van dit gevaar geene bepalingen gemaakt hebben: zijn de grenzen daarvan geregeld bij art. 637 vgg. W. v. K.

Wij stelden hier het geval, dat partijen niet in de polis hadden omschreven, wat zij onder zeegevaar verstaan; dit geval is echter in het gebruik het zeldzaamste, ja een bijna nooit voorkomend. Zooals bekend is, wordt altijd in de gedrukte polissen gedetermineerd, wat men onder zeegevaar verstaat; eene gewoonte ontstaan uit de onzekerheid en het verschil van gevoelen, dat vroeger daaromtrent heerschte. Wanneer zij het eerst voorkomt, kan niet met

¹ Voor eene polis van levensverzekering wordt hierop eene uitzondering gemaakt, waarover HOLTJUS, III, blz. 26.

² Men vergelijke de artikelen 290, 291, 292, 637 vgg. en 687 W. v. K.

juistheid worden opgegeven; zeker is het, dat wij geene bewijzen daarvoor hebben vóór de 16^e eeuw. De polis van Florence van 1526 ¹ en de Ordonnantien van koning PHILIPS van 1563 en 1570 zijn de eerste documenten, die omtrent dit punt stellige bewijzen leveren. In het polisformulier der eerstgemelde Ordonnantie van koning PHILIPS leest men, dat verzekerd wordt „tegens alle resick, perijckel „en avonturen die daer souden mogen gebeuren,” en verder: „en versekeren de voorsz. assureurs den geasseurcerden, van „der zee, vijere, winde, vrienden, vijanden, brieven van „marque en contremarque, van arreste en detendie van „Koningen, Princen en Heeren, wie zij zijn, en van alle „periculen en fortuijnen die daer zouden mogen overkomen, „in wat manieren dat zij, en dat men zoude mogen imagi- „neren: en van alles versekeren zij” enz. Ook in de latere Ordonnantien komt eene dergelijke omschrijving van zeege- vaar voor. In de „gepermitteerde Policen van Asseurantie binnen der stad Amsteldam” (behoorende bij de Ordonnantie van 1673) ² staat: „bestaande de voorsz. gemelde gevaren „in alle perijckelen ter Zee, Onweder, Vuyr en Wind, Ar- „resten van Vrienden en Vijanden, Detentien van Koningen „en Koninginnen, Princen, Heeren en Gemeenten, Brieven „van Marquen en Contremarquen, onachtsaamheyd van Schip- pers en Bootsgesellen, ook schelmery van voorsz. Bootsge- „sellen, en alle andere perykelen en avonturen, die dit voorsz. Schip buyten toedoen van de Geasseureerde eenigh- „sins soude mogen aenkomen, bedacht of onbedacht, gewoon „of ongewoon, geen uytgesondert”. Hetzelfde wordt met eenige kleine veranderingen gevonden in de „Police van As- seurantie over Koopmanschap binnen Middelburgh in Zeeland” (behoorende bij de Ordonnantie van 1600). Deze gewoonte

¹ PARDESSUS, T. IV, p. 605.

² Te vinden achter het tractaat van avarijen van Q. WELJTSSEN.

is tot op onze dagen blijven bestaan ¹, en is derhalve reeds meer dan drie honderd jaar oud. —

„De tijd waarop het gevaar voor rekening van den verzekeraar begint te loopen en eindigt” moet, volgens art. 256, 6° W. v. K., in elke polis, derhalve ook in die eener zee-assurantie voorkomen; doch bij de laatste met deze beperking, dat die vermelding eerst dan een vereischte in eene polis van zeeassurantie is, wanneer partijen andere bedingen over het begin en het einde van den juisten tijd van het gevaar willen maken, dan de bepalingen van art. 624 vgg. W. v. K., waartoe zij, volgens art. 634, de bevoegdheid hebben; en dat wanneer zij zich willen houden aan de bepalingen der wet: die vermelding geen vereischte is. Het voorschrift van art. 256, 6° toch, kan bij eenige assurantien in de polis wegblijven: moet bij andere opgevolgd worden; en dit laatste bij de zoodanige, waarvoor de wet den tijd van begin en einde van het gevaar niet bepaald heeft. Voor de zeeassurantie is eene dergelijke tijdsbepaling in art. 624 vgg. vastgesteld.

De Ordonnance de la marine en de Code de Commerce hadden ditzelfde systeem; ook volgens die wetgevingen was de vermelding van den tijd waarop het gevaar voor rekening van den verzekeraar begint te loopen en eindigt eerst dan een vereischte in de polis, wanneer men de bepalingen van art. 5 (Ord.) en 341 (Code) wilde wijzigen ².

Het gebruik van gedrukte polissen brengt echter bij ons mede, dat die tijd altijd daarin vermeld wordt ³: waaruit volgt, dat in dit opzigt de polis de bepalingen der wet vervangt en voor partijen de wet is.

Daar art. 624 vgg. slechts bepalingen bevat voor het be-

¹ Men vergelijke Bijlage A, B en C.

² POTRIER, n°. 107.

³ Zie Bijlage A, B en C.

gin en einde van het gevaar bij verzekering op casco, goederen, te verdienen vrachtpenningen, bodemerij en verwacht wordende winst; en er in onze meeste handelsteden slechts voor de voornaamste voorwerpen van verzekering, te Amsterdam alleen voor de twee eerstgemelde voorwerpen, gedrukte polissen gevonden worden: zal men bij, verzekering op voorwerpen waarvoor geen gedrukte polissen bestaan, één dezer polissen gebruikende, den tijd van het gevaar door schriftelijke bepalingen moeten invullen of daarvoor naar de wettelijke bepalingen moeten verwijzen. —

In de gedrukte Amsterdamsche cascopolissen komen voor de bepalingen van art. 624 en 625 W. v. K.; met dit onderscheid, dat de woorden van laatstgemeld artikel: „ter bestemde plaatse” veranderd zijn in: „ter laatst gedestineerde losplaats”, hetwelk welligt in sommige speciale gevallen eenig verschil zal opleveren; zoo ook, dat de woorden: „of zooveel eerder als de laatste koopmanschappen of goederen gelost zijn”, aldus zijn geredigeerd: „of zooveel eerder als hetzelfde geheel zal zijn ontflost”.¹ Door deze redactie vervalt o. i. de vraag, of de risico naar aanleiding van art. 625 ophoudt door de omstandigheid, dat de ballast vóór de 21 dagen uit het schip is geschoten². Tusschen het bepaalde in eene Amsterdamsche goederenpolis en de voorschriften der wet omtrent den duur der risico bestaat in de daad geen verschil.³ —

Van de vele bedingen, die men omtrent den tijd van het begin en einde van het gevaar kan maken, willen wij hier slechts twee der meest voorkomende vermelden, namelijk, dat somtijds, wanneer men voornemens is het schip spoedig weder te doen vertrekken, eene zeeverzekering op casco wordt gesloten terstond na het einde der vorige reis,

¹ Zie Bijlage A.

² Over deze vraag vergelijkte men Mr. ASSER c. s., art. 625, aantekening 2; HOLTJUS, III, blz. 119.

³ Zie Bijlage B.

of vóór dat het schip tot de reis wordt uitgerust, ten einde eene brandassurantie te vermijden. Het gevaar vangt alsdan voor den verzekeraar niet aan op den tijd in art. 624 of in de gedrukte polis vastgesteld, maar veel vroeger; en wel terstond na het sluiten der zeeassurantie: naar aanleiding eener in de polis vervatte geschrevene clause: *„zullende de risico terstond ingaan”*.

Het tweede beding is, dat er bij verzekering van een schip voor eene uit- en te huis reis niet eene onafgebrokene risico voor den verzekeraar bestaat, zooals art. 626 bepaalt, maar de risico na het afleggen der uitreis wordt geïnterrumpeerd. Men is alsdan gewoon in de polis te bepalen, wanneer de te huis reis geacht wordt begonnen te zijn en de nieuwe risico een' aanvang genomen te hebben. Deze afscheiding is in het voordeel van den verzekeraar; daar hij zoodoende voorkomt, dat de schade, op de uit- en te huis reis geleden, bijeengevoegd wordt en daardoor de som (gewoonlijk 3 %) bereikt, waarvoor hij gehouden is, of, zooals men gewoonlijk zegt, dat de schade *raakt*. Door dit beding wordt de schade van de uit reis afgezonderd van die der te huis reis, en ieder eerst dan vergoed, wanneer zij de bepaalde procenten hebben bereikt, waarvoor de assuradeur gehouden is ¹.

Wat het gevaar betreft, vordert de wet nog een derde vereischte in de polis namelijk *„de plaats vanwaar het gevaar voor rekening van den verzekeraar begint te loopen”* (art. 592, 6°), eene bepaling, die noch in de Ordonnance, noch in den Code voorkomt, doch reeds in de Ordonnantie van koning PHILIPS (1563) en in de meer gemelde der steden Amsterdam en Middelburg, benevens in het Wetboek van 1830 (art. 483, 6°) gevonden wordt.

¹ Mr. S. P. LIPMAN, Wetb. v. Kooph., blz. 237. Men vergelijke over deze clause twee arbitrale uitspraken vermeld bij Mr. F. KUYPER VAN HARPEN, verzameling van gewijsden, n°. 46 en 49.

Er wordt echter alleen gevorderd de vermelding van de plaats *vanwaar* de risico begint te *loopen*, en niet van die *waar zij eindigt*. Dat ook de vermelding hiervan van belang is, behoeft geen betoog; hoewel niet uitdrukkelijk gevorderd, zal zij echter in de polis moeten voorkomen: als behorende tot de „omstandigheden, wier kennis van wezenlijk belang voor den verzekeraar kan zijn”.¹ In de Amsterdamsche polissen komt dan ook die vermelding geregeld voor, en behoort zij zelfs tot het gedrukte. Men vindt aldaar deze woorden: „*Wij ondergeschreevenen verzekeren aan U — enz., van — en alle circumjacentiën van dien of tot —*”² Welke beteekenis hier aan het woord *circumjacentiën* gehecht moet worden, zal in elk geval moeten worden beoordeeld; zeker is het, dat zij niet te ver mag worden uitgestrekt: zoodat wanneer b. v. een schip verzekerd is van Amsterdam naar Batavia, men Rotterdam of Groningen niet tot de *circumjacentia* mag rekenen. —

Behalve de plaats *vanwaar* het gevaar voor rekening van den verzekeraar begint te *loopen*, wordt nog gevorderd de vermelding van „*de haven, vanwaar het schip heeft moeten of moet vertrekken*” en „*van de plaats, waar de goederen zijn ingeladen of moeten ingeladen worden*” (art. 592, 3° en 2°). Deze beide vereischten zullen echter in de meeste gevallen kunnen achterwege blijven; want wanneer in de polis de plaats, *vanwaar* het gevaar voor rekening van den verzekeraar begint te *loopen*, vermeld is: zal in de meeste gevallen deze plaats de haven zijn, *vanwaar* het schip heeft moeten of moet vertrekken, of de plaats, waar de goederen zijn ingeladen of moeten ingeladen worden. In zeer vele gevallen zal derhalve in het eerste vereischte de twee laatste reeds zijn opgesloten. De plaatsen kunnen echter ook verschillen: de risico kan voor den verzekeraar een aanvang nemen, vóór

¹ Art. 256, 8° W. v. K.

² Zie Bijlage A, B en C.

dat het schip in de haven, van waar het moet vertrekken is aangekomen, of vóór dat de goederen op de plaats zijn, waar zij moeten ingeladen worden; in deze gevallen zal die vermelding nuttig zijn. —

Tot bepaling van den koers, dien het schip moet nemen, wordt vereischt de vermelding in de polis van „*de havens of reeden, waar het schip moet laden of ontladen*” en van „*die waar het moet inloopen*” (art. 592, 4° en 5°).

Wanneer deze koers in de polis is aangewezen mag de verzekerde zonder noodzaak dien koers niet veranderen.

In sommige gevallen is het echter onnoodig deze beide vereischten in de polis te doen voorkomen, b. v. bij de in Frankrijk bestaande, ook bij ons niet onbekende, clause „*que le navire pourra faire échelle*”¹, d. i., dat het den schipper vrijstaat die havens in te loopen, welke hem dienstig zullen zijn. Deze clause komt in Frankrijk altijd voor bij de zoogenaamde „*voyages en caravanne*”, dat zijn verschillende reizen, die allen voor eene reis worden gehouden. De schipper neemt bij deze, in eene haven aangekomen, aldaar lading in, begeeft zich daarna naar eene andere haven, lost aldaar zijne lading, voorziet zich weder van nieuwe lading, en reist zoo verder totdat hij weder in de haven, vanwaar hij vertrok, is terug gekomen. Voorts is deze clause in Frankrijk gebruikelijk bij de *Cabotage* (kustvaart).² —

¹ „*Escales* sont les portes ou abordemens que le navire fait *par occasion* pendant le voyage, soit pour le rafraîchissement, ou pour se pourvoir des choses nécessaires, ou bien pour *décharger partie de la marchandise*, ou pour en recevoir” (CLEIRAC, *Guidon de la mer*, Chap. 2, art. 1, p. 233). „Dans la Méditerranée, *échelle*, est la même chose que ce qu’on appelle *escale* sur l’Océan. On dit *faire échelle* sur la Méditerranée et *faire escale* sur l’Océan” (BOULAY-PATY op ÉMÉRIGON, Confér. CLXIII). In het polisformulier van koning PHILIPS (1503) komt de uitdrukking voor: „en nemen alle courses of *schalen*.”

² „*Cabotage* proprement la navigation qui se fait de port en port, de

Tot het wezen der overeenkomst van verzekering behoort, volgens onze wet, eene *premie* (art. 246). Deze moet, volgens art. 256, 7°, in elke polis worden opgegeven. Of zij te regt als een *essentiale* gevorderd wordt, d. i., of verzekering zonder premie onbestaanbaar is (*„nulla emptio sine pretio”*), zoo als sommigen leeren; of dat zij, hoewel meer den vorm eener schenking verkrijgende, verzekering blijft: kunnen wij hier niet onderzoeken ¹. De vraag heeft echter weinig practisch nut, wanneer men de woorden van VALIN in aanmerking neemt, die ook thans nog van toepassing zijn: *„on conçoit que c'est à quoi l'assureur ne manque jamais”* ².

De premie kan op verschillende wijzen worden bedongen: voor de geheele reis; voor elken dag of elke maand, dat de reis zal duren; voor de uit- en te huis reis (*pour l'aller et le retour*), met bepaling, dat zij óf voor de uitreis eene hoogere of geringere zal zijn, dan voor de te huis reis, of omgekeerd, óf voor beide dezelfde zijn zal (*prime liée*), en op meer andere wijzen. Meestal wordt de premie als onveranderlijk voor den geheelen duur der risico vastgesteld; somtijdt wordt er eene *vermeerdering* of *„verbetering”* van premie (*prime augmentative*) bedongen. Dit beding van verbetering van premie komt vooral voor in geval van opkomenden oorlog, van langeren duur der reis (art. 661 W. v. K.), of bij de *clausule vrij van molest*. Bij deze *clausule* is men dikwijls gewoon te bepalen, dat wanneer het schip binnen eenigen tijd weder vrij gegeven wordt en vertrekt, de risico bij die vrijgaaf voor den assuradeur weder een' aanvang zal nemen, zoodra de schipper daartoe het anker zal ligten, benevens daarvoor eene verbetering van premie zal genieten ³.

cap en cap et de côte en côte. Il faudrait donc dire *capotage*. Mais l'usage contraire a prévalu” (ÉMÉRIGON, Chap. XIII, Sect. III, p. 55).

¹ Men vergelijke STYPMANN, Pars IV, Cap. 7, n°. 305; POTHIER, n°. 81; ÉMÉRIGON, Chap. III, Sect. I, XI; HOLTJUS, III, blz. 9.

² VALIN, Comment., II, p. 33.

³ Men vergelijke de artikelen 647 en 648 W. v. K.

Ook *vermindering* van premie (*prime réductive*) na het ontstaan van zekere gebeurtenis, als b. v. na het ophouden van oorlog, kan in de polis gestipuleerd worden. Zoowel de verhooging als de vermindering van premie moet bij de polis bedongen zijn, zonder dat het echter noodig is de hoegrootheid hiervan uit te drukken (art. 661 W. v. K.).

Dat de hoegrootheid der premie geheel aan het goedvinden der partijen is overgelaten, en van verschillende omstandigheden afhankelijk is, heeft men reeds vroeg begrepen¹. Welk een enorm bedrag zij vroeger bereikte, leert ons VALIN als hij zegt: „dans la précédente guerre nous l'avons vu monter „jusqu'à quarante-cinq et cinquante pour cent, et dans „celle-ci, il semble que les assureurs ne veulent pas s'en con- „tenter. Durant la paix pour un voyage de Saint-Domin- „gue allant et venant, le prix commun.....est de sept, huit „ou neuf pour cent, suivant que les navires partent ou re- „tournent en hiver ou en été.”²

In vroegere wetgevingen was een termijn vastgesteld binnen welke de premie moest voldaan worden: onze wetgever heeft die geheel aan de contractanten overgelaten. —

Art. 592, 1° W. v. K. bepaalt, dat de polis moet bevatten „den naam van den schipper”.³ Als reden voor dit vereischte wordt opgegeven, dat het voor den verzekeraar van belang is den schipper te kennen, ten einde naar de meer-

¹ STYPMAN (ius. mar., pars IV, tit. 7, n°. 355): „hoc (praemium) a libera voluntate contrahentium pendet nec certo definiri potest, prout enim navigatio longinqua vel brevis, et loca pluribus periculis abnoxia sint, ita hoc praemium extenditur vel remittitur”.

² VALIN, Comment., II, p. 27.

³ Het woord *schipper* is van zeer oude dagteekening. In de Wisbny'sche en al onze oude zeeregten komt dit woord voor, om den bevelhebber van een schip of vaartuig, de zee of rivieren bevarende, aan te duiden; dezelfde beteekenis heeft het in onze wet behouden. De benaming *kapitein*, die in het gebruik meer voorkomt voor gezagvoerders van schepen, die de zee bevaren, is later ontstaan.

dere of mindere voorzigtigheid en bekwaamheid, die hij bij dezen vooronderstelt, de hooggroothed te kunnen berekenen der gevaren, welke hij op zich neemt.¹ Hoe juist deze redenering in abstracto ook moge zijn, kan men vragen, of hierdoor altijd het doel wordt bereikt; of de verzekeraar door deze vermelding, in alle gevallen, tevens met de mate van voorzigtigheid en bekwaamheid van den schipper bekend wordt en beter inglicht is geworden omtrent de hooggroothed der te loopen risico.

Niet alleen hiertoe, maar ook om het schip nader te designeren en van anderen, die denzelfden naam dragen, te onderscheiden, zal het vermelden van den naam des schippers in de polis noodzakelijk zijn. —

Het zou kunnen gebeuren, dat bij het sluiten eener assurantie als schipper een ander was opgegeven, dan hij, die over het schip bevel voert, en dat deze opgave in de polis was overgenomen. ÉMÉRIGON deelt ons hiervan een geval mede, waarin bij eene verzekering als schipper was opgegeven: *Hyacinthe Solem*, terwijl diens ware naam was *Hyacinthe Jansolem*.² In de meeste gevallen zal zulk eene geringe dwaling geen invloed op de assurantie hebben; het kan echter gebeuren, dat wanneer de verzekeraar geweten had, dat de tweede naam de ware was, hij de verzekering onder andere voorwaarden, of niet had aangegaan; in dit geval zou art. 251 W. v. K. kunnen toegepast worden.³ In het gebruik heeft men de moeilijkheid van een dergelijk geval gedeeltelijk uit den weg geruimd, door in het gedrukte eener goederen polis achter den naam van den schipper te doen volgen: *„of hoe de naam van schipper....anders zoude mogen georthographeerd, gesteld*

¹ ROGRON op art. 332 C. d. C.; BOULAY-PATY op ÉMÉRIGON, Confér. LVII; MR. A. DE PINTO, II, § 447, 1°.

² ÉMÉRIGON, Chap. VII, Sect. II, p. 188. Een dergelijk geval wordt ook vermeld door BENECKE, I, p. 403.

³ Men vergelijke POTHIER, n°. 104.

of gespeld worden" ¹; eene clause reeds voorkomende in het polisformulier der meermalen aangehaalde Amsterdamsche Ordonnantie van 1673. Ook in de Engelsche polissen komt eene dergelijke clause voor. Daarin leest men achter den naam van den schipper: "*or by whatsoever other name or names the master thereof is or shall be named and caled*". ²

Het "Allgemeiner Plan Hamburgischer See-Versicherungen" van 1847 heeft in dit geval uitdrukkelijk voorzien door de bepaling, dat eene wezenlijk onjuiste opgave van het voorwerp der verzekering, den naam van het schip, dien van den schipper enz., de verzekering nietig maakt en den verzekerde de premie doet verliezen. ³ —

Eene andere moeilijkheid heeft men reeds lang door eene clause uit den weg geruimd, voortspruitende uit de vraag, of wanneer een bepaald persoon als schipper is genoemd, na het sluiten der assurantie deze door een' anderen kan vervangen worden, zonder dat deze verandering den verzekerde kan worden tegengeworpen.

Voor de beantwoording dezer vraag zal men te vergeefs een artikel in onze assurantiewet zoeken. Art. 251 kan hier natuurlijk niet in aanmerking komen: dit handelt alleen van verkeerde opgave enz., bij het *aangaan* der assurantie gedaan; evenmin het argumentum a contrario uit art. 638 W. v. K. ontleend, namelijk, dat "daarbij wel is verboden verandering van reis, koers of schip, maar niet verandering van schipper". ⁴ Deze gevolgtrekking mag men uit dit artikel niet maken. Daar art. 637 W. v. K. bepaalt, dat *gedwongen* verandering van koers enz., *wel* voor rekening van den verzekeraar is, en art. 638 voorschrijft, dat *wille-*

¹ Zie Bijlage B. Wij zeggen: *gedeeltelijk*. In eene cascopolis wordt deze clause niet gevonden; zie Bijlage A en C.

² ARNOULD, I, p. 21.

³ BENECKE, I, p. 390.

⁴ HOLTJUS, III, blz. 62.

keurige verandering van koers enz., *niet* voor diens rekening komt: is dit laatste artikel eene tegenstelling van het eerste.

Nog minder kan deze redenering in aanmerking komen: „de schelmerij van den schipper blijft bij ons, in vele gevallen, ten laste van den verzekerde; hij moet zich dan toch ook van dien schipper kunnen ontdoen, en wel zouder zijne assurantie te verliezen”.¹ Blijft die *schelmerij* in vele gevallen voor rekening van den geassureerde: hier tegenover staat, dat *verzuim* en *nalatigheid* van schipper altijd ten laste van den verzekeraar zijn, die wel op zich heeft genomen verzuim enz., van *dien* schipper, maar niet van een' anderen. Ontdoet nu gene zich van den schipper, die aan zulk een euvel lijdt, en kiest hij een' anderen, die óf in het geheel niet, óf minder daarmede behebt is, dan kan het gebeuren, dat dien anderen meer verzuim enz., kan verweten worden, waardoor derhalve de risico van den assureur door toedoen van den geassureerde grooter zou worden.

Tot beantwoording dezer vraag zal men op de volgende omstandigheden moeten letten. De wet onderscheidt *gedwongen* verandering van koers van *willekeurige*, en bepaalt, dat de eerste voor rekening van den *verzekeraar*, de laatste voor die van den *verzekerde* is. Dezelfde onderscheiding zou men kunnen maken omtrent de verandering van schipper, en beweren, dat de eerste *niet*, de laatste *wel* ten laste van den geassureerde is. Dat de willekeurige verandering van schipper ten laste van den verzekerde komt, kan men opmaken uit de overweging, dat de assurantie gesloten zijnde onder voorwaarde, dat *die* aangewezen persoon het bevel over het schip zal voeren, de verzekerde hieraan, volgens art. 1302 B. W., moet voldoen, op straffe van het vervallen der overeenkomst.²

¹ HOLTJUS, III, blz. 62.

² Men vergelijke HOLTJUS, t. a. p. en BOULAY-PATY op ÉMÉRIGON, Confér. LVII en LX. Bij arbitrale uitspraak van 30 Mei 1860 (Magazijn van han-

Deze moeilijkheid nu, heeft men door middel eener clause voorkomen; en wel door achter den naam van den schipper in de polis te voegen: *"of wie voor schipper of schippers in zijne plaats zoude mogen varen"*; ¹ eene clause reeds in het polisformulier van koning PHILIPS (1563) met andere woorden, in dat der Amsterdamsche Ordonnantie van 1673 met dezelfde woorden voorkomende. Ook in de Engelsche polissen vindt men eene dergelijke clause: *"or whosoever else should go for master in the said ship."* In Frankrijk bestaat daarvoor de clause *"ou autre pour lui"*; — *"ou tout autre à sa place"*, — en ook in andere Staten vindt men zoodanige clausulen in de polissen.

Niet overal echter wordt daaraan dezelfde beteekenis gehecht. In Frankrijk beweerde men, dat zij den verzekerde de bevoegdheid gaf om *naar willekeur* te veranderen; in Hamburg geeft zij, volgens het gebruik, thans alleen regt om te veranderen *uit nood* ²; bij ons verstaat men tegenwoordig daardoor in het gebruik, dat de schipper zoo wel uit willekeur als uit nood mag veranderd worden, welke beteekenis ook uit de algemeenheid der bewoordingen blijkt. —

Twee gevallen zijn er waarin het onnoodig is den naam van den schipper in de polis te vermelden: 1° wanneer de verzekerde door een uitdrukkelijk beding in de polis van deze verplichting ontslagen is, en de verzekeraar daardoor op zich neemt de risico te loopen, wie ook over het schip het bevel voert; 2° wanneer retouren van buiten 's lands worden verwacht, en de ver-

delsregt, verzameld en uitgegeven door Mr. ABR. DE VRIES en Mr. J. A. MOLSTER, Deel III, Regtspr., blz. 222) is beslist, dat wanneer in eene onderlinge verzekering-maatschappij, voor eenige jaren is deelgenomen voor een schip, met vermelding van den naam des schippers, en wanneer zonder voorkennis der directie, een ander schipper op het schip geplaatst is, die omstandigheid, de aansprakelijkheid des verzekeraars *niet* doet ophouden.

¹ Zie Bijlage A, B en C.

² Men vergelijke HOLTJUS, III, blz. 62 en 63 en de aldaar aangehaalde schrijvers.

zekerde onkundig is in welk schip deze zullen worden geladen (art 595 W. v. K.). —

Naast den naam van den schipper vordert de wet de vermelding van „*dien van het schip*.” Geen vereischte is zoo noodzakelijk voor den verzekeraar, om de te loopen risico te berekenen, als dit: daar hij, door den naam van het schip te kennen, in staat gesteld wordt om al de noodige informatiën daaromtrent in te winnen.

Dezelfde mogelijkheid, die er bestaat ten opzichte van het verkeerd opgeven van den naam van den schipper, kan ook plaats hebben ten opzichte van dien van het schip. Hiervan zijn in Frankrijk verschillende voorbeelden voorgekomen. Een verzekeraar had de risico van twee partijen goederen op zich genomen, die zich, volgens opgave, bevonden in den brigantijn genaamd *le Lion-Heureux*; daarna die van eene derde partij, volgens opgaaf, geladen in den brigantijn *l'Heureux*: in de meening dat deze beide namen verschillende schepen aanduiden, terwijl zij inderdaad dienden om hetzelfde schip aan te wijzen. Daar het schip door de Engelschen genomen was, werd de waarde der derde partij niet voldaan; op grond dat de verzekeraar door de verkeerde opgave van den verzekerde in dwaling gebragt was. Er werden twee arresten in deze zaak gewezen, die in het nadeel van den verzekeraar uitvielen, en gegrond waren op de toen heerschende leer, dat eene geringe dwaling in den naam van het schip geen invloed op het bestaan der verzekering heeft, benevens op eene plaats van CASAREGIS (Disc., I, no 159): „*error nominis navis non attenditur, quando aliis coniecturis constat de identitate navis*”, te regt door ÉMÉRIGON gelaakt ¹.

Wanneer wij dit geval aan de bepalingen van den Code de Commerce en aan die van ons Wetboek toetsen, zou de

¹ ÉMÉRIGON, Chap. VI, Sect. II, p. 160. Men vergelijke VALIN, II, p. 38; POTHIER, n°. 102.

beslissing welligt eene tegenovergestelde kunnen zijn; want, zoo als BOULAY-PATY te regt aanmerkt, „les dispositions du Code de Commerce repoussent aujourd'hui une interprétation aussi large et aussi arbitraire que celle du Parlement d'Aix dans cette espèce”.¹

Een ander geval was dit. Gedurende den opstand en de onafhankelijk verklaring der Engelsche koloniën in Amerika bevrachtte een reeder te St. Malo zijn schip genaamd *la Poste*, kapitein HONORÉ-THOMAS ROGER, naar eene Amerikaansche haven, welligt met het doel, om de opstandelingen, die door Frankrijk en andere Staten heimelijk begunstigd werden, te ondersteunen. Vernemende, dat de Engelschen eene lijst hadden van al de schepen, die van St. Malo naar de insurgenten zouden vertrekken, veranderde hij vóór het vertrek den naam van schip en kapitein, en noemde het eerste *le César*, den laatste JEAN-BAPTISTE LA TOURNERIE. Deze list gelukte, en het schip kwam behouden op de plaats van zijne bestemming aan. Eenige maanden daarna verzekerde een Commissionair te Marseille, onbewust van de naamsverandering, het schip en zijne lading onder den vorigen naam van *la Poste* kapitein ROGER. Nadat het op de terugreis door een Engelsch fregat genomen was, weigerde de verzekeraar aan de verzekering gestand te doen, waarvan twee arresten het gevolg waren, die in zijn nadeel uitvielen². Om nu dergelijke moeilijkheden te vermijden, heeft men in de Amsterdamsche goederenpolissen de clause doen voorkomen, „of hoe de naam van schip anders zoude mogen georthographeerd, gesteld of gespeld worden”;³ in de Engelsche polissen aldus luidende: „or by whatsoever other name or names the same ship is or shall be named and called.”

¹ BOULAY-PATY op ÉMÉRIGON, *Confér.* LI.

² Men zie over dit geval en de daarover uitgesproken arresten ÉMÉRIGON, *Chap.* II, *Sect.* I, p. 155—159.

Zie Bijlage B. In eene casepolis wordt deze clause niet gevonden; zie Bijlage A en C.

Somtijds moeten de namen van verscheidene schepen in de polis worden vermeld, b. v. in het geval van art. 652 W. v. K.

Even als de naam van den schipper, zoo is het ook onnoodig den naam van het schip in de polis te vermelden, wanneer retouren van buiten 'slands verwacht worden, en de verzekerde onkundig is, in welk schip deze zullen worden geladen (art. 595 W. v. K.). Bij eene dusdanige verzekering, in Frankrijk *"assurance in quovis"* genoemd, kan men de clause bezigen: *"op alle zulke schip of schepen als dezelve goederen zullen geladen worden"*.¹

Voorts is natuurlijk deze vermelding onnoodig, wanneer den verzekerde vrijheid wordt gegeven zijne goederen te laden, in welk schip hem goeddunkt. —

De vermelding van *"de soort van het schip"* moet, volgens art. 592, 1o W. v. K., in eene polis van zecassurantie voorkomen. Bij verzekering van het schip zal echter deze vermelding reeds gedaan zijn door de genoegzaam duidelijke omschrijving van het schip; daar deze omschrijving moeijelijk kan geschieden zonder de soort te noemen.

Als reden voor deze vermelding in de polis wordt opgegeven, dat de soort van het schip invloed kan hebben op de door den verzekeraar te loopen risico, en hij daarom die soort moet kennen. Van hier zal, volgens de Fransche schrijvers², wanneer de verzekerde een vaartuig *vaisseau* of *navire* noemt, hetgeen slechts eene *pinque*, *barque*, *bateau* of *felouque* is, en deze verkeerde opgave ten gevolge heeft, dat de verzekeraar daardoor omtrent de hoegrootheid der risico misleid wordt, de verzekering nietig zijn. Volgens ÉMÉRIGON zal het tegenovergestelde geval geen invloed op de verzekering hebben, b. v., wanneer het schip van een grooter charter

¹ HOLTJUS, III, blz. 73.

² VALIN, II, p. 33; POTHIER, n°. 103; ÉMÉRIGON, Chap. VI, Sect. III, p. 161 vgg.

is, dan bij de polis is opgegeven; ¹ eene meening, welke o. i. reeds ten tijde der Ordonnance niet zoo onvoorwaardelijk kon worden aangenomen. Volgens ons regt zullen deze gevallen ieder in het bijzonder naar art. 251 W. v. K. moeten worden beslist.

Om dergelijke moeilijkheden te voorkomen, heeft men eene clause in de Amsterdamsche polissen doen voorkomen, bij eene cascopolis van dezen inhoud: "*zijnde de geassureerde ongehouden tot opgave van designatie, charter of soort van hetzelfde schip*"; bij eene goederenpolis aldus luidende: "*en welke de designatie, charter of soort van hetzelfde schip zoude mogen zijn*". ² Hierdoor kunnen dergelijke gevallen geen naadeel meer aan het bestaan der verzekering toebrengen. —

Er blijven ons nu nog twee vereischten van de polis ter behandeling over, namelijk, die, welke vermeld zijn in art. 592, 7° en 256, 8° W. v. K.

Wat het eerste betreft, dat "*de waarde van het verzekerde schip*" in de polis moet vermeld worden: men kan vragen, waarom de wetgever hier van zijn aangenomen systeem, om de waarde der verzekerde voorwerpen niet als een vereischte der polis te stellen, is afgeweken; welk nut deze vermelding, volgens de wet, in de polis heeft, met het oog op de artikelen 274, 275 en 619 W. v. K. In geval van schade zal deze waardevermelding, volgens de wet, in de gevallen van art. 619, toch geen bewijs zijn, dat het schip werkelijk die waarde had.

Waartoe zal het dienstig zijn de *waarde* van het schip in de polis te vermelden, als het *belang* van den verzekerde daarin meer of minder, dan de *waarde* bedraagt? Het is toch alleen het *belang*, dat de verzekerde in een voorwerp heeft, hetwelk bij eene verzekering slechts in aanmerking kan ko-

¹ ÉMÉRIGON, t. a. p., p. 163.

² Zie Bijlage A, B en C.

men. Onze wetgever heeft blijkbaar begrepen, dat men op dit belang moet letten, en dit in art. 253 W. v. K. als beginsel aangenomen, doch heeft tevens geheel verkeerdt een tweede beginsel daarnevens gesteld, waarbij op de *waarde* gelet wordt, die eigenlijk bij verzekering niet in aanmerking kan worden genomen. Het is ook hierom, dat art. 358 C. d. C. geheel verkeerdt van *valeur* gewaagt.

De waarde van het verzekerde schip in de polis te vermelden, heeft alleen dit voordeel: dat daardoor de verzekerde van de verplichting wordt ontslagen, om die waarde te bewijzen, en de verzekeraar redenen moet aanvoeren, „waaruit gegronnd vermoeden voor het bovenmatige der opgave geboren wordt” (art. 273, 274, 275 en 619 W. v. K.): doch dit heeft alsdan deze vermelding van de waarde gemeen met die van alle verzekerde voorwerpen. Er moet derhalve voor de bepaling onzer wet, die juist hier de waarde van het verzekerde *schip* in de polis wil vermeld hebben, terwijl zij die bij alle andere voorwerpen niet eischt, eene bijzonder gewigtige reden zijn ¹.

Zoo als bekend is, wordt in de praktijk aan de vermelding der waarde van het verzekerde schip in de polis, even als aan die van alle andere voorwerpen, gewigt gehecht, en zijn partijen gewoon zich aan de in de polis vermelde taxatie te houden door eene clause, nagenoeg van dezen inhoud: „*bovengemeld casco met al deszelfs toebehooren wordt met wederzijdsch goedvinden en ter goeder trouw door partijen contractanten getaxceerd en aangenomen op —; welke taxatie, in alle gevallen, de basis zal zijn ter regulering van schade: renunciërende wij alzoo voorbedachtelijk van eenige nadere taxatie en alle bij de wet gestipuleerde, met vermelde bepalingen strijdige, artikelen*” ²; eene gewoonte reeds

¹ Men vergelijke HOLTJUS, III, blz. 64.

² Men vergelijke over deze clause een vonnis der Arr. regtbank te Rotterdam van 6 April 1842, boven vermeld, blz. 61, noot 2.

oor STRACCHA, een' schrijver der 16^e eeuw, vermeld.¹ —

Nadat de wet al de vereischten voor eene polis van zeeassurantie heeft opgenoemd, laat zij in art. 256, 8° eene algemeene bepaling volgen, voorschrijvende, dat in de polis moeten voorkomen *„alle omstandigheden, welke kennis van wezenlijk belang voor den verzekeraar kan zijn, en alle andere tusschen de partijen gemaakte bedingen”*.

Omstandigheden, wier kennis van wezenlijk belang voor den verzekeraar zijn kunnen, zijn natuurlijk de zoodanige, die op de hoegrootheid der risico invloed hebben: die, niet vermeld, tot de toepassing van art. 251 W. v. K. kunnen aanleiding geven.

De partijen kunnen bij het sluiten eener verzekering, met in achtneming van art. 254 W. v. K., verscheidene clausulen of bedingen maken, waardoor de risico van de eene of andere verzwaaard of verminderd wordt, en deze clausulen in de polis doen opnemen.

Dat van deze bevoegdheid een zeer ruim gebruik gemaakt wordt, blijkt uit de gedrukte polissen² en uit vele van de geschrevene clausulen, die bij het sluiten eener verzekering daarin worden opgenomen.

Eenige van deze bedingen worden door de wet zelve opgenoemd en verklaard, als: in art. 594, 1. al.: *„op goede en kwade tijding”* (deze clause, overeenkomende met die van den Code, uitgedrukt in art. 367 C. d. C.: *„sur bonnes ou mauvaises nouvelles”*, wordt in art. 598 W. v. K. en in art. 488 van het Wetb. van 1830: *„op goede of kwade tijding”* genoemd)³; in art. 646: *„vrij van beschadigdheid (bij behoudene*

¹ STRACCHA, de assecur., Gloss. 12, n°. 3. Men vergelijk VALIN, II, p. 49.

² Men vergelijk over de clausulen in de Amsterdamsche gedrukte polissen voorkomende Bijlage A, B en C.

³ Deze clause komt ook in de gedrukte polissen voor, en wordt zeldzaam doorgehaald. Zie hiervoor Mr. JIPMAN, blz. 232. Men vergelijk Bijlage A, B en C.

aankomst"); in art. 647: *"vrij van molest"*; in art. 657: *"voor onbepaalde rekening"*; in art. 661: *"verhooging van premie"* enz.

Tot de clausulen, waarvan niet in ons Wetboek gehandeld wordt, doch die in het gebruik veelvuldig voorkomen, behooren de volgende: *"op behouden varen"*; ¹ — *"vrij van schade en avarij-gros onder 3°/o"*; ² — *"onderwerping van geschillen aan de uitspraak van scheidslieden met hooger beroep van deze aan het Provinciale Gerechtshof van Noord-Holland"*; — *"zullende tot bewijs van interest, waarde of eigendom strekken deze polis en hetgeen men verder ter goeder trouw zal kunnen produceren"*; — *"vrij van beschadigdheid, ten ware het verzekerde door schipbreuk meer dan 50°/o schade of beschadigdheid hadde"*; — *"vrij van schade door lekkaadje en smelting ontstaan"*; — *"vrij van beschadigdheid onder de 5°/o"*; — *"geschiedende deze verzekering op producten nader op te geven"*; — *"vrij van schade en reeds gemaakte avarij"*, en andere ³. —

De polis zou geheel van eenig bewijs zijn beroofd, indien zij niet door den verzekeraar was ondertekend. Het is hierom, dat in art. 256 l. al. nog uitdrukkelijk gevorderd wordt, dat de polis *"door elken verzekeraar moet worden ondertekend"* ⁴. —

Na over de vereischten eener polis van zccassurantie

¹ Over de zeer veelvuldig voorkomende clause *"op behouden varen"* vergelijke men de diss. iurid. van SIEWERTSZ VAN REESEMA, de *assecuratione salva navigationis*, Ludg. Bat., 1840, benevens die van M. MEES, de *assecuratione in salvam navigationem, quae dicitur, Roterodami*, 1854, van welke gene in de Latijnsche, deze in de Hollandsche taal geschreven is.

² Zie art. 719 W. v. K.

³ Men vergelijke over deze en meerdere polis-clausulen: Mr. F. KUIJPER VAN HARPEN, verzameling van gewijsden, en het achter dit werk gevoegde register; Magazijn van Handelsregt, passim.

⁴ Uit hoofde van de onderteekening der polis worden in Engeland de assuradeurs *underwriters* of *subscribers* genoemd.

eenige opmerkingen te hebben medegedeeld, kunnen wij, aan het einde onzer verhandeling, niet nalaten eene vraag te behandelen, welke tot onze verwondering tot eene verschillende beantwoording heeft aanleiding gegeven. Zij is deze: of de vereischten voor eene polis, uitgedrukt in de artikelen 256 en 592 W. v. K., door onze wet op straffe van nietigheid worden voorgeschreven.

Wij gelooven, dat deze vraag niet eerder kan beantwoord worden, voordat zij eerst goed is geformuleerd en zich opgelost heeft in deze twee vragen: 1° of de vereischten voor eene polis, in de artikelen 256 en 592 W. v. K. voorgeschreven, op straffe van nietigheid van de *verzekering* worden gevorderd; 2° of die vereischten worden gevorderd op straffe van nietigheid der *polis*? Deze twee vragen heeft men verward.

Voor eene *ontkennende* beantwoording der eerste vraag zouden wij met Mr. ASSER c. s. art. 258, al. 2 W. v. K.¹ kunnen aanvoeren, alwaar de wet melding maakt van „vereischten, welker uitdrukkelijke vermelding bij de polis op straffe van nietigheid (d. i., van de verzekering) gevorderd wordt,” en waaruit derhalve zou volgen, dat er vereischten voor de polis zijn, die niet op straffe van nietigheid (der verzekering) voorgeschreven worden. Wij zouden kunnen beweeren, dat er derhalve, volgens onze wet, twee soorten van vereischten der polis bestaan, namelijk, vereischten, welke op straffe van nietigheid der verzekering in de *polis* moeten voorkomen; en die welke de wet heeft voorgeschreven zonder daarvan het bestaan der verzekering afhankelijk te maken: dat tot de eerste behooren, die welke in de met art. 258, al. 2 W. v. K. zamenhangende artikelen gevonden worden; tot de laatste de vereischten voorkomende in artikelen 256 en 592 W. v. K. Daar wij echter in art. 258, al. 2 en de daarmede verwante artikelen het woord *polis* in den zin van

¹ Mr. ASSER c. s., derde aantekening op art. 256.

contract hebben genomen, zou deze redenering met ons systeem niet overeen te brengen zijn.¹ Volgens dit systeem zal men des te eerder tot eene *ontkennende* beantwoording dezer vraag geraken: vooreerst vervalt daardoor bovengenoemde onderscheiding; vervolgens behoeven wij slechts aan de ongerijmdheid te denken, die uit eene andere beantwoording dezer vraag zou ontstaan, dat namelijk, eene verzekering, die zonder polis geldig is, door het opmaken eener polis nietig wordt, wanneer een of meer der vereischten van de artikelen 256 en 592 ontbreken.

De wetgever als beginsel hebbende aangenomen, dat de verzekering zonder polis en onafhankelijk van deze bestaanbaar is, kan later niet voorschrijven, dat het ontbreken van vereischten voor de *polis* invloed heeft op het bestaan der *verzekering*; met andere woorden: dat, wanneer de vereischten, die hij voor de polis heeft voorgeschreven daarin ontbreken, de *verzekering* nietig is.

Hierbij komt nog, dat wanneer de wetgever had gewild, dat deze vereischten in de polis voorkwamen, op straffe van nietigheid der overeenkomst van verzekering, hij dit met uitdrukkelijke woorden zou hebben bevolen; even als in de artikelen 570 en 572 W. v. K. voor bodemerij, in welk laatste artikel gelezen wordt: „zonder dat aan de vereischten bij de twee voorgaande artikelen (daaronder ook art. 570, de vereischten voor een' bodemerijbrief bevattende) voldaan zij, wordt het *contract* voor geen bodemerij gehouden.”

Hieromtrent kan geene onzekerheid bestaan; wel zou men kunnen vragen, of het niet voorkomen in de polis der door de wet gestelde vereischten invloed heeft op het bestaan der *polis*.

Wat deze vraag betreft, de artikelen 256 en 592 W. v. K. zouden welligt door het woordje „moet” tot eene bevestigende beantwoording kunnen aanleiding geven; er is echter

¹ Zie boven, blz. 54—58.

geen artikel in onze assurantiewet, dat eene dergelijke nietigheid uitspreekt ¹.

Aangezien nu, het ontbreken van een of meer der vereischten eener polis, door de wet in genoemde twee artikelen voorgeschreven, noch op het bestaan der verzekering, noch op dat der polis eenigen invloed kan hebben: zoo mag men vragen, of het niet beter zou geweest zijn, indien men, óf die vereischten op straffe van nietigheid der polis had gevorderd, óf nog ééne schrede verder had gedaan, door niet alleen polisformulieren, maar ook polisvereischten niet in de wet te doen voorkomen. Het laatste zou o. i. te verkiezen zijn. —

¹ Dat de vereischten eener polis niet op straffe van nietigheid, noch van de verzekering, noch van de polis zijn voorgeschreven, wordt ook geleerd door HOLTJUS, III, blz. 23; Mr. ASSER c. s., derde aant. op art. 256; Mr. A. DE PINTO, II, § 207; het tegenovergestelde door Mr. G. J. A. FABER, blz. 38.

B I J L A G E N.

AMSTERDAMSCH E P O L I S S E N.

A.

Cascopolis.

Wij ondergeschrevenen verzekeren aan U
of die het anders geheel of ten deele zoude mogen aangaan, vriend of vij-
and, te weten elk voor de som bij ons hier ondergeteekend, van

en alle circumjacentien van dien af tot

op het casco en de kiel, het tuig, de
takelaadje en het oorlogstuig van het schip met al deszelfs toebehooren, de
mondbehoefte en alle onkosten tot in zee toe, ('t geen God bewarc) den
voorz. of iemand anders toebehoorende, genaamd

daar schipper op is

of wie voor schipper of schippers in zijne plaats zouden mogen varen,
zijnde de geassureerde ongehouden tot opgave van de designatie, charter of
soort van hetzelfde schip; doch indien hetzelfde mogt blijken van vurenhout
getimmerd te zijn, zonder dat ons zulks zal zijn opgegeven, zullen wij niet
verder gehouden zijn dan tot het voldoen van de helft der gevallene schade.

Het gemelde schip

Vrij van onkosten van ligdagen en van overwintering, en vrij van schade en avarië-gros onder 3 ten honderd.

Nemende wij de risico mits dezen tot onzen laste van het uur en dag af, dat het voorschr. schip een begin met laden van koopmanschappen zal hebben gemaakt of wel zoodra het een begin heeft gemaakt met den ballast voor de verzekerde reis in te nemen, en zal dezelve eindigen 21 dagen na dat het schip ter laatst gedestineerde losplaats zal zijn aangekomen of zooveel eerder als hetzelfde geheel zal zijn ontlost. Zullende het voorz. schip mogen varen voorwaarts, achterwaarts, wenden en keeren aan alle zijden, en door nood of met wille aannemen alle zulke havens of reeden, als den schipper of schippers tot nut en vordering van de voorz. reis goeddunken zal. Bestaande wijders de voorz. risico in alle gevaren ter zee, onweder, schipbreuk, stranden, overzeilen, aanzeilen, aanvaren of aandrijven, gedwongen verandering van koers of van reis, kappen, over boord werpen, brand, geweld, overstrooming, neming, kapers, roovers, aanhouding op last van hooger hand, verklaring van oorlog, represailles, nalatigheid, verzuim van schippers en scheepsvolk, als ook schelmerijen van het voorz. scheepsvolk, en alle andere fortuinen van de zee, bedacht of onbedacht, gewoon of ongewoon, geene uitgezonderd; alle welke schaden door ons zullen worden betaald, ieder pro rato onzer geteekende som, en dat zonder korting, binnen drie maanden na het behoorlijk bewijs van dezelve.

En in zulke gevallen geven wij U geassureerde en alle anderen volkomen magt, om, zoowel ten onzen schade als tot ons voordeel, alle noodige middelen tot behoud van het ten dezen verzekerde interest in het werk te stellen, hetzelfde, zoo het noodig is, te doen verkoopen en de penningen te distribuieren, zonder onze toestemming of volmagt te behoeven te vragen, mits ons echter, zooveel de omstandigheden zulks zullen toelaten, behoorlijk daarvan praeadverteerende; de gevallene schade, zoowel als de alzoogemaakte kosten, zullen door ons worden betaald, hetzij deze laatste met of zonder succes worden geïmpendeerd, mits een en ander te zamen niet te boven ga de door ons verzekerde sommen; en zullen wij de rekening deswege geloof geven op behoorlijk gejustificeerde bewijzen, of op den eed van dengenen, die dezelve zal hebben gedaan.

B.

Goederenpolis.

Wij ondergeschrevenen verzekeren aan U
of die het anders geheel of ten deele zoude mogen aangaan, vriend of vij-
and, te weten elk voor de som bij ons hier ondergsteekend, van

en alle circumjacentien van dien af tot

En dat op goederen, waren en koopmanschappen, gereed of niet gereed,
en in het laatste geval hetzij ons daarvan kennis is gegeven of niet, ge-
laden of nog te laden in het schip, hetwelk God beware, genaamd

daar schipper op is

of wie voor schipper of schippers in zijne plaats zoude mogen varen, of
hoe de naam van schipper of schip anders zoude mogen geortographceerd,
gesteld of gespeld worden, en welke de designatie, charter of soort van
hetzelfde schip zoude mogen zijn.

Verder { lastgeving
lastgeving, voor zoo verre de vermelding daarvan
volgens de wet vereischt wordt.

Het gemelde schip

Vrij van onkosten van ligdagen en van overwintering, en vrij van schade
en avarië-gros onder drie ten honderd.

Nemende wij de risico mits dezen tot onzen laste van het uur en dag
af, dat de voorschr. koopmanschappen zullen gebragt zijn op de kade of
den wal, om van daar geladen te worden in het voorz. schip, of in schui-

ten, barken of ligters, om daarmede gevoerd te worden aan boord van het gemelde schip, en zal dezelve loopen ter tijd toe, dat hetzelfde schip tot de plaats of plaatsen als boven zal zijn aangekomen, en de voorz. goederen, zonder eenige schade of verlies, aldaar gelost, vrijelijk en vredelijk op het land gebragt zullen zijn, in het vermogen van U geassurcerde of Uwe gemagtigden, mits dat de ontlossing geschiede binnen 15 dagen na het arrivement van het schip ter gedestineerde plaats, ten ware dat door wettige verhindering de lossing in dien tijd niet had kunnen geschieden, hetwelk, in gevalle van ramp of schade, bewezen zal moeten worden. Zulende het voorz. schip mogen varen voorwaarts, achterwaarts, wenden en keeren aan alle zijden, en door nood of met wille aannemen alle zulke havens en reeden, als den schipper of schippers tot nut en vordering van de voorz. reis goeddunken zal, en of door nood de gemelde goederen door dezelve ontladen werden en herladen in eenig ander schip of schepen, klein of groot, hetwelk zij zullen mogen doen eigener autoriteit en zonder ons consent te wachten, zullen wij de risico blijven loopen als of de goederen nooit ontladen waren geweest.

Bestaande wijders de voorz. risico: In alle gevaren ter zee, onweder, schipbreuk, stranden, overzeilen, aanzeilen, aanvaren of aandrijven, gedwongen verandering van koers, van de reis of van het schip, over boord werpen, brand, geweld, overstrooming, neming, kapers, roovers, aanhouding op last van hooger hand, verklaring van oorlog, represailles, nalatigheid, verzuim of schelmerij van den schipper of het scheepsvolk, zonder toedoen of voorkennis van U geassurcerde geschiedende, en alle andere fortuinen van de zee, bedacht of onbedacht, gewoon of ongewoon, geene uitgezonderd; alle welke schaden door ons zullen worden betaald, ieder pro rato onzer geteekende som, en dat zonder korting, binnen drie maanden na het behoorlijk bewijs van dezelve. En in zulke gevallen geven wij U geassureerde en alle anderen volkomen magt, om, zoowel ten onzen schade als tot ons voordeel, alle noodige middelen tot behoud van het ten deze verzekerde interest in het werk te stellen, hetzelfde, zoo het noodig is, te doen verkoopen en de penningen te distribueren, zonder onze toestemming of volmagt te behoeven te vragen, mits ons echter, zoo veel de omstandigheden zulks zullen toelaten, behoorlijk daarvan praeadvaterende; de gevallene schade, zoowel als de alzoo gemaakte kosten, zullen door ons worden betaald, hetzij deze laatste met of zonder succes worden geïmpendeerd, mits een en ander te zamen niet te boven ga de door ons verzekerde sommen; en zullen wij de rekening deswege geloof geven op behoorlijk gejustificeerde bewijzen, of op den eed van dengenen, die dezelve zal hebben gedaan. Voorts op conditie, dat wij ondergeteekenden het 251 art. van het Wetboek van Koophandel tegen den geassureerde niet zullen mogen inroe-

pen, tenzij de nagenoemde arbiters of het Provinciaal Gerechtshof in Noord-Holland mogten beslissen, dat daartoe, in eenig geval, ter goeder trouw en volgens usantie alhier, termen voorhanden waren; waartegen het verzekerde interest niet aan ons zal kunnen of mogen worden geabandonneerd, tenzij hetzelfde ongetwijfeld zal verloren zijn, of dat er geen redelijke grond tot hoop van terugbekoming plaats heeft, in welke gevallen echter mede de toestemming en goedkeuring van arbiters of het welgemelde Gerechtshof zal vereischt worden, alvorens deze bepaling in werking te kunnen brengen. Zijnde verder deze verzekering aangegaan onder uitdrukkelijke voorwaarde, dat art. 267, alsmede art. 662 van het Wetboek van Koophandel, het laatste art. voor zoo ver de opgaaf van den naam van den origineelen verzekerde betreft, niet door ons, en dat art. 747 van hetzelfde Wetboek van Koophandel niet tegen ons kan worden ingeroepen, als zijnde aan het laatste art. door den verzekerde gerenuntieerd. Verder is bepaald, dat, wanneer er verschil over deze polis, de gevolgen van die, of de daarbij aangegane verzekering mogt ontstaan, alsdan partijen zich zullen onderwerpen aan de uitspraak van scheidsmannen, welke uitspraak echter aan hooger beroep voor het Provinciale Gerechtshof van Noord-Holland onderworpen zal zijn, mits dat hooger beroep geïnterjecteerd worde binnen drie maanden na de betekenis van het vonnis der scheidslieden; — en is verder omtrent de benoeming dezer scheidslieden overeengekomen, dat één door ieder der partijen, en de derde door de alzo benoemde scheidslieden, of in cas van verschil tusschen deze, alsdan door de Arrondissements Regtbank te Amsterdam zal worden benoemd, hetwelk mede voor de partij, welke in gebreke blijft hare keuze uit te brengen, zal plaats grijpen; zullende de benoeming van de scheidslieden door ieder der partijen, gelijk mede die, welke de benoemde arbiters uitbrengen, moeten geschieden binnen veertien dagen, nadat zij daartoe zijn geïnterpelleerd of uitgenoodigd, en bij gebreke daarvan, de in gebreke blijvende partij of de scheidslieden gerekend worden geene keuze te willen uitbrengen, en alzo de tusschenkomst van de voormelde Arrondissements Regtbank ingeroepen worden.

En zulks tegen genot van eene premie van ten honderd,
voor dewelke wij ondergeteekenden

in rekening courant hebben belast, en alzo den geassureerde quiteren bij dezen.

Alles onder verband en submissie van onze personen en goederen, presente en toekomstende, renuntiërende als lieden van eer van alle cavillatiën en exceptiën, die dezen zouden contrariëren.

Aldus gedaan, ter goeder trouw en op alle goede en kwade tijdingen, in Amsterdam den

Aangenomen om op eene gezegelde polis over te teekenen.

C.

Polis voor eene verzekering op behouden varen.

Wij ondergeschrevenen verzekeren aan U
of die het anders geheel of ten deele zoude mogen aangaan, vriend of vijand, te weten elk voor de som bij ons hieronder geteekend, van

en alle circumjacentien van dien af tot

op het casco en de kiel, het tuig, de takelaadje
en het oorlogstuig van het schip met al deszelfs toebehooren, de mondbehoeften en alle onkosten tot in zee toe, ('t geen God beware) den voorz.

of iemand anders toebehoorende, genaamd

daar schipper op is

of wie voor schipper of schippers in zijne plaats zouden mogen varen, zijnde de geassureerde ongehouden tot opgave van de designatie, charter of soort van hetzelfde schip; doch indien hetzelfde mogt blijken van vurenhout getimmerd te zijn, zonder dat ons zulks zal zijn opgegeven, zullen wij niet verder gehouden zijn dan tot het voldoen van de helft der gevallen schade.

Het gemelde schip

Geschiedende deze Assurantie op het behouden arrivement van bovengemeld Schip ter gedestineerde plaatse, en wel met dien verstande, dat wij, ingeval zulks niet gebeurde, hetzij door schipbreuk als anderzints. (behoudens Art. 249, 640 en 641 van het Wetboek van Koophandel) verloren gaan of verongelukken, onze geteekende sommen prompt en zonder eenige exceptie zullen voldoen, zoodra het ongeluk alhier bekend en ons aangekondigd zal zijn. Voorts wordt wel uitdrukkelijk bedongen, dat wij, in het geval van non-arrivement voornoemd, nimmer eenig genot zullen hebben van zoodanig gedeelte als door berging zoude mogen worden behouden (ten ware de aard van het interest hierin naar billijkheid wijzigingen vorderde), waartegen wij vrij zijn van avariësgros en bijzondere avarij en van alle andere onkosten met of zonder succes geïmpendeerd, zullende tot bewijs van interest,

waarde of eigendom verstrekken deze polis en hetgeen men verder ter goeder trouw zal kunnen produceren; renuncierende wel expresselijk, als lieden van eer, van zoodanige artikelen van het Wetboek van Koophandel, en andere, die deze verzekering zoude kunnen contrarieren of verbieden; belovende ons daarmede nooit te zullen behelpen, waarom ook, met uitdrukkelijken afstand van ieders recht op hooger beroep, alle kwestien en verschillen, die wegens deze verzekering zouden kunnen ontstaan, definitivelijk zullen worden getermineerd door drie scheidsmannen, te benoemen op de wijze als in het gedrukte formulier dezer polis vermeld, en zulks binnen 14 dagen, nadat wij daartoe zijn geïnterpelleerd, aan welke scheidsmannen nu voor alsdan de bevoegdheid toegekend wordt, om als goede mannen naar billijkheid te oordeelen en uitspraak te doen.

Vrij van onkosten van ligdagen en van overwintering, en vrij van schade en avarië gros onder 3 ten honderd.

Nemende wij de risico mits dezen tot onzen laste van het uur en dag af, dat het voorschr. schip een begin met laden van koopmanschappen zal hebben gemaakt of wel zoodra het een begin heeft gemaakt met den ballast voor de verzekerde reis in te nemen, en zal dezelve eindigen 21 dagen na dat het schip ter laatst gedestineerde losplaats zal zijn aangekomen of zooveel eerder als hetzelfde geheel zal zijn ontlust. Zullende het voorz. schip mogen varen voorwaarts, achterwaarts, wenden en keeren aan alle zijden, en door nood of met wille aannemen alle zulke havens of reeden, als den schipper of schippers tot nut en vordering voor de voorschr. reis goëddunken zal. Bestaande wijders de voorz. risico in alle gevaren ter zee, onweder, schipbreuk, stranden, overzeilen, aanzeilen, aanvaren of aandrijven, gedwongen verandering van koers of van de reis, kappen, over boord werpen, brand, geweld, overstroming, neming, kapers, roovers, aanhouding op last van hooger hand, verklaring van oorlog, represailles, nalatigheid, verzuim van schippers en scheepsvolk, als ook schelmerijen van het voorz. scheepsvolk, en alle andere fortuinen van de zee, bedacht of onbedacht, gewoon of ongewoon, geene uitgezonderd; alle welke schaden door ons zullen worden betaald, ieder pro rato onzer geteekende som, en dat zonder korting, binnen drie maanden na het behoorlijk bewijs van dezelve.

En in zulke gevallen geven wij U geassureerde en alle anderen volkomen magt, om, zoowel ten onzen schade als tot ons voordeel, alle noodige middelen tot behoud van het ten dezen verzekerde interest in het werk te stellen, hetzelfde, zoo het noodig is, te doen verkoopen en de penningen te distribueren, zonder onze toestemming of volmagt te behoeven te vragen, mits ons echter, zooveel de omstandigheden zulks zullen toelaten, behoorlijk daarvan praeadveterende; de gevallene schade, zoowel als de alzoo gemaakte kosten, zullen door ons worden betaald, hetzij deze laatste met of zonder succes worden geïmpendeerd, mits een en ander te zamen niet te boven ga de door ons verzekerde sommen; en zullen wij de rekening deswegen ge-

loof geven op behoorlijk gejustificeerde bewijzen, of op den eed van den-
genen, die dezelve zal hebben gedaan.

Voorts op conditie, dat wij ondergeteekenden het 251 art. van het Wetboek van Koophandel tegen den geassureerde niet zullen mogen inroepen, tenzij de nagenoemde arbiters of het Provinciaal Gerechtshof van Noord-Holland mogten beslissen, dat daartoe, in eenig geval, ter goeder trouw en volgens usantie alhier, termen voorhanden waren; waartegen het verzekerde interest niet aan ons zal kunnen of mogen worden geabandonneerd, tenzij hetzelve ongetwijfeld zal verloren zijn, of dat er geen redelijke grond tot hoop van terugbekoming plaats heeft, in welke gevallen echter mede de toestemming en goedkeuring van arbiters of het welgemelde Gerechtshof zal vereischt worden, alvorens deze bepaling in werking te kunnen brengen. Zijnde verder deze verzekering aangegaan onder uitdrukkelijke voorwaarde, dat art. 747 van hetzelfde Wetboek van Koophandel niet tegen ons kan worden ingeroepen, als zijnde aan dit art. door den verzekerde gerecnutteerd. Verder is bepaald, dat, wanneer er verschil over deze polis, de gevolgen van die, of de daarbij aangegane verzekering mogt ontstaan, alsdan partijen zich zullen onderwerpen aan de uitspraak van scheidsmannen, welke uitspraak echter aan hooger beroep voor het Provinciale Gerechtshof van Noord-Holland onderworpen zal zijn, mits dat hooger beroep geïnterjecteerd worde binnen drie maanden na de beteekeuis van het vonnis der scheidslieden; — en is verder omtrent de benoeming dezer scheidslieden overeengekomen, dat één door ieder der partijen, en de derde door de alzoo benoemde scheidslieden, of in cas van verschil tusschen deze, alsdan door de Arrondissements Regtbank te Amsterdam zal worden benoemd, hetwelk mede voor de partij, welke in gebreke blijft hare keuze uit te brengen, zal plaats grijpen; zullende de benoeming van de scheidslieden door ieder der partijen, gelijk mede die, welke de benoemde arbiters uitbrengen, moeten geschieden binnen veertien dagen, nadat zij daartoe zijn geïnterpelleerd of uitgenoodigd, en bij gebreke daarvan, de in gebreke blijvende partij of de scheidslieden gerekend worden gecne keuze te willen uitbrengen, en alzoö de tusschenkomst van de voormelde Arrondissements Regtbank ingeroepen worden.

En zulks, tegen genot van eene premie van ten honderd,
voor dewelke wij ondergeteekenden

in rekening courant hebben belast, en alzoo den geassureerde quiteren bij dezen.

Alles onder verband en submissie van onze personen en goederen, presente en toekomstende, renuntiërende als lieden van eer van alle cavillatiën en exceptiën, die dezen zouden contrariëren.

Aldus gedaan, ter goeder trouw en op alle goede en kwade tijdingen,
in Amsterdam den

Aangenomen om op eene gezegelde polis over te teekenen.

STELLINGEN.

I.

Verba "*ante aditam hereditatem*", "*adita hereditate*", "*quodsi prius adierit hereditatem*", in l. 10. D. de act. emt. et vendit. (XIX, I), eiicienda sunt, et ultima pars huius legis sic est legenda:, et debere heredem institutum, si velit separatim duarum actionum commodum uti, ante proprium venditorem convenire, deinde hereditarium; unam quidem actionem movere potest, sed ita ut per eam utriusque contractus sentiat commodum etc. —

II.

Ad acquirendam possessionem, iure Romano, non animus *domini* requiritur, sed animus *tenendi*, *sibi possidendi*. —

III.

Institor iure Romano, si liber est homo, *directo* etiam conveniri potest ab eo quocum contraxit. —

IV.

Het verbod van art. 90 B. W. moet ook worden toegepast op

personen, wier huwelijk door regterlijk vonnis, na scheiding van tafel en bed, ontbonden is. —

V.

Het regt van opstal kan door verjaring verkregen worden. —

VI.

De uitsluiting der wettelijke algeheele gemeenschap van goederen en die van winst en verlies, brengt geene uitsluiting der gemeenschap van vruchten en inkomsten mede. —

VII.

Uit art. 126, al. 3 Wetb. van B. R. volgt *niet*, dat iemand, die zijne woonplaats in de koloniën heeft, voor den regter van de woonplaats des eischers kan gedagvaard worden. —

VIII.

In plaats van de woorden: „*de waar is geleverd*”, voorkomende in art. 314, al. 4 Wetb. van B. R., leze men: „*de levering had moeten plaats hebben*”. —

IX.

Het karakter van transmissibiliteit, door den trekker aan den wissel gegeven, kan door een' endossant daaraan worden ontnomen. —

X.

Het regt op oppassing en geneezing, den schepeling bij art. 423 W. v. K. toegekend, strekt zich niet uit tot *na* de reis, maar is beperkt tot den *afloop* der reis. —

XI.

Tot de oprigting eener wederkeerige verzekerings- of waar-

borgmaatschappij wordt de koninklijke bewilliging niet vereischt. —

XII.

Uit art. 615 W. v. K. volgt niet, dat bij verzekering op verwacht wordende winst altijd eene *getaxeerde* polis moet worden gebezigd. —

XIII.

Beleedigingen der nagedachtenis van afgestorvenen behooren bij de wet met straf bedreigd te worden. —

XIV.

Ten onregte worden in art. 55 C. P. alle wegens een en dezelfde misdaad of wegens een en hetzelfde wanbedrijf veroordeelden solidair voor de boeten aansprakelijk gesteld. —

XV.

Het is wenschelijk, dat het duel als zelfstandig misdrijf strafbaar verklaard worde. —

XVI.

Bij eene herziening van het Wetboek van Strafvordering behoort ontslag onder borgtocht te worden toegelaten. —

XVII.

Een minderjarige, die tot lid van den Gemeente-Raad gekozen is, kan zijne meerderjarigheid afwachten, alvorens zijne geloofsbrieven in te dienen. —

XVIII.

Te regt is door Mr. T. M. C. ASSER gezegd: „..... zorgvuldig gewaakt, dat niet eene hervorming van het stelsel der belas-

tingen, tegen de afschaffing van drukkende lasten, de invoering doe opwegen van heffingen op voornamen handelsartikelen, die behalve op den *verbruiker*, ook op den *handel* drukken, — en door de belemmerende voorschriften, die de invordering regelen, het handelsverkeer in den weg staan" (Handelsregt en Handelsbedrijf, blz. 8). —

XIX.

De vraag, of hooge dagloonen en goedkoope levensmiddelen voor- of nadeelig zijn voor den werkenden stand zelve en voor de welvaart in 't algemeen, hangt geheel af van den verstandelijken en zedelijken toestand der volksklasse. —